

Komentarje zainteresirane javnosti zbiramo
do **27. 10. 2017**
na e-naslov: **gp.mp@gov.si**

DELOVNO GRADIVO
11. 9. 2017

VSEBINA:

- **IZHODIŠČNE TEZE ZA PRIPRAVO ZAKONA O SICT (strani 1 – 3)**
- **Posamezni deli gradiva (strani 4 – 57)**
- **BESEDILO PREDLOGA ZAKONA (strani 58 – 84)**
- **Obrazložitve členov (strani 85 – 115)**

IZHODIŠČNE TEZE ZA PRIPRAVO ZAKONA O SICT

- Zagotavljanje visoke ravni kakovosti izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj

Visoka raven kvalitete izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj je nedvomno povezana s kvaliteto sojenja. Sodni izvedenci, cenilci in tolmači namreč sodiščem s svojimi izdelki in storitvami nudijo strokovno pomoč v situacijah, ko sodniki zaradi specifične obravnave (zahtevna strokovna vprašanja, uporaba tujega jezika ipd.) temu niso kos. Da se v teh situacijah sodišče posluži pomoč sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača, ni unikum slovenske pravne ureditve. Tako bodo v predlogu bodočega zakona (ZSICT) rešitve usmerjene k doseganju cilja kakovostne pomoči sodniku. Po zgledih iz tujine, zlasti kjer je tradicija ustaljenega pravnega reda daljša in bolj utrjena, se kakovost zagotavlja preko močnega vpliva stroke povsod tam, kjer gre zanjo. Tako se navedeni cilj po naravi stvari povezuje s tendenco po večjem vplivu stroke (opredeljeno v nadaljevanju), hkrati pa mestoma tudi z drugimi vsebinami, ki jih ureja zakon. Glede na poudarjen vpliv stroke tako ni potrebe po časovnih omejitvah imenovanj, kot je bilo sprva predlagano v Prvih Izhodiščnih tezah za pripravo ZSICT. Prav tako ni potreb po vnaprej predpisanem obveznem obdobjem opravljanju preizkusa strokovnosti, postopkih podaljševanja licence (ponovno imenovanje), omejitvah gornje starostne meje in podobno. Kakovost bo zajamčena preko ključnega regulatorja, tj. Strokovnega sveta (več o tem v nadaljevanju). Slednji bo kakovost jamčil preko smernic, za izdelavo katerih bo pristojen, minimalnih zahtev, ki bodo lahko nadgrajevale osnovne zakonske izhodiščne kriterije za vstop v izvedenstvo, cenilstvo in tolmačenje, skrbel bo za permanentno zagotavljanje kakovosti in usposobljenosti preko posamičnih kriterijev, ki jih bo sprejel v smeri ohranitve licence, in bodo lahko odvisni od vsakokratnega področja (trenutno: 79 področij in 438 podpodročij ter 39 jezikov).

Tovrstna izhodiščna teza hkrati pomeni, da ne bo potreb po premisleku glede že pridobljenega statusa sedanjih sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev, kar se je tekom usklajevanja izpostavilo kot odprto vprašanje.

- Krepitev odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev

Trenutna ureditev ne pozna **disciplinskega postopka** zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Tako sta ministrstvu v postopkih ugotavljanja kršitev na voljo le dve skrajni rešitvi, tj. **razrešitev in ohranitev licence**. V praksi pa so pogoste »vmesne« situacije, ko je kršitev sicer storjena, a njena teža ne utemeljuje razrešitve kot skrajnega ukrepa. Navedeno je v svojih odločitvah poudarilo tudi sodišče, saj uporaba zgolj razrešitvenih podlag (s posledicami razrešitve) lahko pripelje do nerazumne in **nesorazmerne** odločitve upravnega organa. Tako bo predlagatelj v zakonu ohranil določbe glede razrešitvenega postopka, dodal pa bo normativne podlage za izvedbo **disciplinskega postopka** (uvedba, postopek, kršitve, sankcije), ki bodo zasledovale ne le načelo sorazmernosti, temveč tudi postopnost izrekanja kaznovalnih sankcij glede na težo kršitve (**od opomina do trajnega odvzema licence**). Ni odveč poudariti, da bo imel tudi v teh postopkih lahko ključno vlogo Strokovni svet, če bo razlog povezan z vprašanjem vestnosti, tj. upoštevanja pravil znanosti in stroke.

- Večja vloga stroke pri obravnavi strokovnih vprašanj

Gre nedvomno za **ključno** Izhodiščno tezo. Po zgledih iz tujine je potrebno v postopkih imenovanj, disciplinskih ali razrešitvenih postopkov **stroki** dati večji vpliv. Ministrstvo za pravosodje, ki od leta 1994 skrbi za imenik sodnih izvedencev in cenilcev, medtem ko je za sodne tolmače že prej imelo pristojnosti, je kot administrativni organ nekompetenten, da presoja strokovna vprašanja. Tudi z vidika **administracije** je sicer vprašljivo, ali področje oblikovanja imenika SICT in zlasti uvrščanja posameznikov vanj dejansko sodi v sfero pravosodne uprave (tj. »zagotavljanje splošnih pogojev za uspešno izvajanje sodne oblasti«). Predvidevamo lahko, zlasti izhajajoč iz pravnih ureditev, na katere je bila Slovenija tradicionalno naslonjena (germanski pravni red), da bi šlo za področje, ki bi prej sodilo v domet sodne uprave (tj. »opravila, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno izvajanje sodne oblasti, pravočasnost postopkovnih dejanj in pravočasnost izdelave sodnih odločb«). Zaključimo lahko, da razvoj sodne uprave leta 1994 še ni dosegel tiste ravni, da bi tedaj za to področje lahko še naprej skrbeli predsedniki sodišč. Dandanes je situacija drugačna, hkrati pa ne moremo trditi, da področje *a priori* ne bi smelo biti v domeni pravosodne uprave, kar štejemo kot zatečeno stanje, zato predlagatelj vsebino ureja kot zadevo pravosodne uprave.

Upoštevajoč okoliščino, da članstvo v strokovnih združenjih ni obvezno, prav tako pa za vsa področja niso oblikovana takšna združenja, je bil predlagatelj primoran razmisliti o rešitvi, kako zagotoviti ustrezen vpliv stroke. Tega je nedvomno potrebno zagotoviti, saj so kakovostna izvedenska mnenja, cenitve in tolmačenja nujni predpogoj za kakovostno delo sodišč in upravnih organov, ki podajo zahtevo za opravo izvedeništva, cenitve ali tolmačenja. Po zaporednih posvetih s strokovnimi združenji, ki so bili izvedeni v dneh: 7.6.2017, 9.6.2017, 15.6.2017 in 20.6.2017, smo z intenzivnim interaktivnim razmislekom in skupnim trudom prišli

do možne rešitve. To vlogo (kot pomoč ministrstvu za pravosodje) bi zaupali **novemu organu, ki ga ZSICT predvideva, tj. Strokovni svet**. Stroka bo imela velik vpliv tako preko imenovanja v komisijo za preverjanje strokovne usposobljenosti, pri podaji strokovne ocene v okviru disciplinskega postopka, ter pri vsakokratnih aktivnostih, ki jih bo terjala uporaba in izvedba tega zakona. Strokovni svet bi bil sestavljen iz predstavnikov reprezentativnih sklopov posameznih strok (predsednik in 10 članov), deloval pa bi po načelih strokovne in operativne avtonomnosti. Prav tako je primerno in potrebno predvideti tudi ustanovitev Stalnih strokovnih teles, ki bodo pristojna za bolj osredotočena strokovna vprašanja za posamezno stroko oziroma področje. Kolikor pa bi šlo za materijo s področja stroke, ki ni zastopana preko Stalnega strokovnega telesa, pa je primerno predvideti možnost ustanovitve ad hoc (Začasnega) strokovnega telesa.

- Nadgradnja obstoječe regulative s področja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v drugih delih predpisa

Poleg gornjih izhodišč je potrebno upoštevati dosedanji razvoj področja statusnega reguliranja sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja, ter uporabiti tudi dobre rešitve po zgledih iz tujine. Tako je mogoče ugotoviti, da celovita prilagoditev s tega področja vse od leta 1994 ni bila izvedena, temveč so skušale mestoma nadgrajevati obstoječe določbe posamezne novele Zakona o sodiščih. Glede na pomembnost nalog, ki jih izvajajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači pa je nedvomno temu področju treba posvetiti večjo pozornost. Gre za osebe, kot je že večkrat poudarjeno, ki s svojim strokovnim znanjem lahko bistveno pripomorejo h kakovosti odločanja sodnika in s tem k pravičnosti v družbi. Kot pomočniki sodišč s svojim znanjem prispevajo k dviganju ravni pravne države.

Glede na navedeno je v novem predpisu, poleg gornjih izhodišč, katerim bodo sledile posamezne določbe v predpisu, primerno in potrebno urediti tudi:

- (1) objavo smernic za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev (cilj: enotnost pristopa),
- (2) podrobneje regulirati pogoj osebnostne primernosti (cilj: krepitev verodostojnosti in ugleda sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja),
- (3) predpisati možnost mirovanja (cilj: večja pretočnost informacij o dosegljivosti posameznika oz. njegovi nedosegljivosti) in mentorstva (cilj: usposobljenost SICT za samostojno opravljanje nalog),
- (4) izpopolnitev imenikov, ki jih vodi ministrstvo za pravosodje, z relevantnimi podatki (cilj: ekonomičnost, saj bo informacija o statusnih okoliščinah posameznika lahko koristila uporabnikom).

ZAKON O SODNIH IZVEDENCIH, CENILCIH IN TOLMAČIH**I. UVOD****Kratek pregled zgodovine normativnega urejanja**

Pri oblikovanju predpisov je vselej koristno opraviti pregled dosedanjega normativnega urejanja, saj je s takšnim pregledom lažje razumeti posamezne rešitve, ki so se tekom let oblikovale, prav tako pa lahko zgodovinski pregled bistveno eliminira možnost ponavljanja tistih rešitev, ki so se morda tekom let izkazale za neustrezne, neprimerne ali nepotrebne, ali pripomore h kakovostnejši nadgradnji idejnih zamisli.

Iz gradiva Predloga za izdajo Zakona o sodiščih, Vlade RS z dne 10. junija 1993, izhaja: »V predlaganih določbah 81. do 93. člena se ureja položaj in pravice ter dolžnosti tistih oseb, ki morajo biti s svojim strokovnim znanjem na razpolago sodišču, to so sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači. Vsebinsko se predlaga opredelitev njihovih funkcij v 81. členu, glede na to, da gre za izbor posebnih strokovnjakov, ki morajo biti na razpolago predvsem sodišču oziroma strankam, kadar uveljavljajo sodno varstvo pravic, se predlaga določba 82. člena. Doslej je minister za pravosodje imenoval le sodne tolmače, medtem ko so bili sodni izvedenci in sodni cenilci imenovani le za območje temeljnih sodišč z možnostjo, da podajajo svoje strokovno mnenje oziroma izvid v določenih primerih tudi pred drugim sodiščem. Vendar pa gre za zagotavljanje splošnih pogojev za delo sodišč, ki po predlagani ureditvi sodijo v pristojnost ministrstva, poleg tega pa se vedno bolj pojavljajo potrebe po določenih zelo specifičnih znanjih, za katera na območjih vseh sodišč ni zadostnega števila ali pa sploh ni strokovnjakov s tega področja. Pa tudi racionalizacija in enotna evidenca zahtevata, da se oblikuje imenik teh strokovnjakov za območje cele države. Zakon naj bi določal pogoje, pod katerimi je posameznik lahko postavljen za izvedenca, cenilca ali tolmača in pogoje, pod katerimi je lahko razrešen. Ti pogoji pa zavezujejo predvsem ministra za pravosodje, da lahko imenuje samo osebo, ki te pogoje izpolnjuje.«

Jasen zakonodajalčev namen leta 1994 je bil omejiti vpliv izvršilne veje oblasti na področju sodstva¹, tako, da bi bil vpliv skladen z njenimi funkcijami. Zakon o sodiščih je tedaj namreč pomembne pristojnosti s področja pravosodne uprave prenesel na Sodni svet. Med naloge

¹ Prim. Predpisi o sodstvu in državnem tožilstvu, z uvodnimi pojasnili J. Breznika in dr., Uradni list RS, 1994, strani 20 in nasl..

ministrstva za pravosodje pa je uvrstil **imenovanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev**, poleg imenovanja sodnih tolmačev, kar je bilo že dotlej v pristojnosti ministrstva.

Pregled zakonodajnih posegov od leta 1994 pokaže, da je bilo največkrat poseženo v 87. člen zakona, ki določa pogoje za imenovanje sodnih izvedencev. Navedeni člen je bil noveliran kar sedemkrat: leta 1995 z navedbo pogoja števila let delovnih izkušenj (šest), leta 2000 z navedbo pogoja osebnostne primernosti, izobrazbenih pogojev in določb o nezdržljivosti, leta 2006 z izpopolnitvijo določb glede pogoja nekaznovanosti ipd. Izmed novel zakona gre kot nekoliko bolj obsežne novele s tega področja izpostaviti zlasti novelo zakona iz leta 2000 (ZS-C), 2006 (ZS-F), 2011 (ZS-J) in pa vsekakor novelo 2015 (ZS-L), ki ji je sledil tudi pomemben ustavni judikat (več o tem v posebnem poglavju). Skupno vsem zakonodajnim posegom je dejstvo, da področje pravzaprav ves čas ni bilo zadovoljivo regulirano. Zlasti je primanjkovalo pravega vpliva stroke, kar je negativno rezultiralo tudi v nekaterih odmevnih problematikah, povezanih najprej z očitki nezadostnega nadzora nad delovanjem sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, pozneje pa v pomanjkanju spremljanja in nadzorovanja kakovosti njihovega dela. Čeravno je izvedensko delo ali cenitev zgolj dokaz v sodnem postopku, ki ga po načelu proste presoje dokazov presoja zgolj in le sodnik, pa je ves čas bilo stališče ne le laične, temveč tudi strokovne javnosti, da resorno ministrstvo te naloge ne opravlja zadovoljivo. Pred resornim ministrstvom je bila težka preizkušnja. Na eni strani odprti sodni postopki, kjer sodnik s polno odgovornostjo in zaupanjem v imenik sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, angažira sodnega izvedenca (cenilca ali tolmača), na drugi strani vloga ministrstva, ki naj kot organ izvršilne veje oblasti presoja njegovo strokovnost. Ne glede na ustavnopravne dileme, ki so se ves čas porajale (načelo delitve oblasti), je **ministrstvo intenziviralo svoje pristojnosti** najpozneje v letih 2006, 2007 in 2008. Kaj kmalu se je izkazalo, da odsotnost dobre regulative rezultira v nekaterih izgubljenih upravnih sporih, ki so jih sprožili razrešeni sodni izvedenci oziroma cenilci. Šlo je zlasti za (tedanji) razlog razrešitve zaradi »rednosti in vestnosti«. Razloga sta bila namreč določena kumulativno (povezovala ju je beseda »in«), kar je pomenilo, da zgolj zamuda pri izdelavi izvedenskega dela še ne pomeni izpolnitve razrešitvenega razloga »nerednost«, saj je morala biti hkrati izkazana tudi »nevestnost«. V praksi takšni primeri niso bili osamljeni. Tudi iz tega razloga je v **letu 2009** sledila novela zakona (ZS-I), ki je pogoja »nerednosti« in »nevestnosti« razdružila na dva alternativna pogoja. Gre za eno najpomembnejših novel zakona s tega področja. Več o konkretnih podatkih o številu razrešitev v posameznih letih v poznejšem poglavju.

Izpostaviti pa gre še eno pomembnejših novel zakona, to je **novela 2015**, ki je omejila sklicevanje na status in določila pozivni sistem pri oddaji prijav za sodne izvedence, cenilce in tolmače. Problematika sklicevanja na status in z njo povezana odločitev Ustavnega sodišča bo obravnavana v enem od poznejših poglavij.

Iz razloga celovite seznanitve pa ni odveč omeniti še regulativo izpred leta 1994, tj. po določbah Zakona o rednih sodiščih (ZRS iz leta 1977 z novelami). Kot že povedano, je na osnovi tega zakona stalne sodne tolmače imenoval in razreševal tedanji »republiški sekretar za pravosodje, organizacijo uprave in proračun, ki tudi predpiše pogoje za stalne sodne tolmače, njihove pravice in dolžnosti«, stalne sodne izvedence, »ki so lahko posamezniki ali organizacije«, je imenoval in razreševal predsednik temeljnega sodišča za svoje območje, pri čemer je stalni sodni izvedenec opravljal svojo dolžnost »tudi na območju drugega temeljnega

sodišča«. Zanimiva je bila določba 95. člena ZRS, ki je zapovedovala, da »Stalni sodni cenilci opravljajo na zahtevo sodišča cenitev premičnin in nepremičnin.«, pristojnost za imenovanje in razrešitev pa je bila enaka regulativi za stalne sodne izvedence. Iz pregledanega gre torej izpostaviti zlasti dejstvo, da so bili sodni izvedenci lahko tudi »organizacije«, kar trenutna regulativa vse od leta 1994 ne pozna več, vsaj ne na način, da bi pravne osebe, tj. »organizacije« kot sodne izvedence imenoval minister za pravosodje, pač pa gre za imenovanje fizičnih oseb, medtem ko sodišča lahko na osnovi procesnih predpisov za izvedbo izvedenskega dela že od nekdaj lahko določijo v konkretnem sodne postopku tudi »pravno osebo«.

Novi Zakon o sodiščih (ZS), sprejet leta 1994, je določil posebno poglavje, s katerim je uredil položaj, pravice in dolžnosti tistih oseb, ki morajo biti s svojim strokovnim znanjem na razpolago sodišču, to so sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači. Z zakonom se je natančneje opredelila njihova funkcija ter pogoji za imenovanje in razrešitev. Do novega zakona je minister za pravosodje imenoval le sodne tolmače. Sodne izvedence in sodne cenilce je imenoval predsednik temeljnega sodišča le za območje temeljnih sodišč z možnostjo, da podajajo svoje strokovno mnenje oziroma izvid v določenih primerih tudi pred drugim sodiščem. Z novim zakonom je bila določena enotnost imenovanja vseh treh kategorij s strani ministra za pravosodje, imenovani pa so bil za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid in mnenje glede strokovnih vprašanj, oziroma da na zahtevo sodišča tolmačijo na narokih oziroma prevajajo listine. Namen enotnosti ureditve je bil predvsem v zagotavljanju splošnih pogojev za delo sodišč, ki so postali pristojnost ministrstva, in naraščajočimi potrebami po določenih zelo specifičnih znanjih, za katera na območjih vseh sodišč ni bilo zadostnega števila ali pa sploh ni bilo strokovnjakov s tega področja. Pogoji za imenovanje sodnih izvedencev ali sodnih cenilcev so se koncentrirali na državljanstvo Republike Slovenije, znanje slovenskega jezika, polnoletnost, nekaznovanost, strokovno znanje in sposobnosti za določeno vrsto izvedenskega dela, minister pa je lahko odredil poseben preizkus znanja zaradi ugotavljanja pogoja strokovnega znanja. Kandidati za sodne tolmače so morali poleg osnovnih pogojev izpolnjevati še pogoj visoke strokovne izobrazbe. Preizkus znanja je bil za sodne tolmače obvezen. Zaradi enotne evidence in racionalizacije poslovanja tako ministrstva kot tudi sodišč je bil oblikovan tudi enotni imenik sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev za področje celotne države.

Kratek vsebinski pregled novel Zakona o sodiščih

S prvo spremembo Zakona o sodiščih, novelo ZS-A (Uradni list RS, št. 45/95), so bili kriteriji za imenovanja za sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača dopolnjeni še s kriterijem šestih let delovnih izkušenj s področja, na katerem želi kandidat opravljati izvedensko delo.

Naslednja pobuda za spremembo ureditve področja sodnega izvedenstva je prišla iz prakse, ki je pokazala, da se posamezne stroke tako razvijajo in napredujejo, da prihajajo posamezniki do »strokovnega zaostanka«. Zato je novela ZS-C (Uradni list RS, št. 28/00) določila obveznost predložitve dokazil o njihovem permanentnem strokovnem izpopolnjevanju. Praksa je pokazala, da je zlasti na določenih strokovnih področjih (kot na primer pri ocenjevanju

nepremičnin v zvezi z denacionalizacijskimi postopki) prišlo do novih problemov, ki terjajo drugačen strokoven pristop, ki v dosedanji praksi ni bil nujen. V takih primerih je lahko minister za pravosodje ne glede na prvotno imenovanje za neomejeni čas določil dodatne preizkuse znanja, ki ga morajo sodni izvedenci določene stroke obvladovati, sicer svojega dela ne morejo nadaljevati. Poleg tega se je spremenilo tudi določilo novega 87. člena, s katerim so se zaostriili pogoji za imenovanje novih sodnih izvedencev in cenilcev, zlasti pa za njihovo permanentno strokovno izpopolnjevanje. Novela je tudi razširila področje delovanja sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev izven sodišč, in sicer na dajanje izvidov, mnenj, cenitev, tolmačenj in prevodov na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic, v drugih primerih pa le, če tako določa zakon, ali z dovoljenjem predsednika sodišča.

Četrty odstavek 84. člena (tj. 39. člen novele ZS-C) je tako določil: *»Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov, so dolžni sodni izvedenci in sodni cenilci po preteku petih let od dneva imenovanja in ob preteku vsakih nadaljnjih pet let, predložiti ministru, pristojnemu za pravosodje, dokazila o izpolnjevanju pogojev iz petega odstavka 87. člena tega zakona.«*

50. člen novele ZS-C (2000) je med prehodnimi določbami predpisal:

»Sodni izvedenci in sodni cenilci imenovani do konca leta 1995, morajo dokazila iz 39. člena tega zakona prvič predložiti v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

Sodni izvedenci in sodni cenilci imenovani po dosedanjih prepisih, ki ne izpolnjujejo pogojev glede zahtevane izobrazbe po tem zakonu, lahko nadaljujejo svoje delo ob izpolnjevanju obveznosti iz 39. člena tega zakona.«

ZS-C je bil uveljavljen **aprila 2000**, kar pomeni, da bi morali SIC, imenovani do 1995, dokazila predložiti do oktobra 2000, pri čemer je omogočal »spregled« zahtevane izobrazbe (50/2 člen novele ZS-C). Potrdila pa so bila obvezna, s tem da se prehodna določba 50. člena novele ZS-C sklicuje na dokazila »iz 39. člena«, tj. na dokazila iz 84/4 člena noveliranega ZS. Navedeni odstavek pa se nadalje sklicuje na »dokazila o izpolnjevanju pogojev iz petega odstavka 87. člena tega zakona.«. Morda gre posebej opozoriti na pojem, ki ga zakon uporabi, tj. **»dokazila«**, o čemer bo več navedeno v nadaljevanju.

Peti odstavek 87. člena zakona je bil prvič vključen v zakon prav tako z novelo **ZS-C leta 2000**, in sicer je določil (besedilo, veljavno od leta 2000 do 2011):

»Sodni izvedenci in sodni cenilci so se dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki ter aktivno sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje. Minister, pristojen za pravosodje, lahko določi, da morajo sodni izvedenci iz posameznih strokovnih področjih v določenem roku opraviti posebne preizkuse znanja glede novih dognanj in metod dela v stroki. Če se izvedenec ne prijavi k preizkusu, ali preizkusa ne opravi, se razreši.«

Z novelo ZS-D (Uradni list RS, št. 73/04) je bila omogočena legalizacija opravljanja vseh vrst izvedenskega dela. Poleg tega pa določba o dovoljenju predsednika sodišča za opravljanje dela zunaj sodnih potreb, ni bila več primerna, saj sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači niso več prisegali pred predsedniki sodišč, zato je bila določba v tem delu črtana.

Pred vstopom v Evropsko unija je morala Slovenija prilagoditi tudi določen del svoje zakonodaje. Tako se je z novelo ZS-F (Uradni list RS, št. 127/06) razširila možnost kandidiranja za sodnega izvedenca, sodnega cenilca in sodnega tolmača tudi na državljane Evropske unije in državljane držav članic Evropskega gospodarskega prostora. Namen spremembe je bil predvsem uskladitev z 39. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ki določa načelo prostega pretoka oseb, in s tem predvsem povečanje konkurence med izvedenci, cenilci in tolmači, hkrati pa omogočiti, da bo za čim večje število tujih jezikov možen vpis čim več sodnih tolmačev. Poleg tega je novela zakona bolj natančno in objektivno določila pogoj nekaznovanosti, saj dotedanja navedba moralne neprimernosti v ZS zaradi njene nedoločenosti ni omogočala obrazložene zavrnitve kandidata za sodnega izvedenca, tolmača ali cenilca. Zakon je tudi določil obveznost sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev, da Ministrstvu za pravosodje javijo vsako spremembo kontaktnih podatkov in da so za iste namene dolžni enkrat na leto tudi posredovati pisno izjavo, da so vsi prej posredovani podatki točni, oziroma posodobiti spremenjene podatke. Namen spremembe je bil predvsem v tem, da so podatki v imeniku posodobljeni, saj je del imenika javen in se uporablja za potrebe dela sodišč in drugih državnih organov v sodnih in drugih postopkih. Novela ZS-F je tudi razširila omejitev sklicevanja sodnih izvedencev, sodnih cenilcev ali sodnih tolmačev na svoj status. V nekaterih primerih, npr. kadar so sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača omenjali mediji ali ga kritizirali zaradi njegovega dela za sodišče, je bilo nujno, da se je za uspešno obrambo lahko skliceval na svoj status.

Z naslednjo novelo, ZS-H (Uradni list RS, št. 45/2008), je bila spremenjena zahteva po višini stopnje izobrazbe na tistih področjih, kjer primanjkuje sodnih izvedencev in ni kandidatov z ustrežno univerzitetno izobrazbo. Novela je tako v primerih, ko za posamezna področja primanjkuje sodnih izvedencev, dopustila izjeme glede pogojev za njihovo imenovanje. Glede na izkušnje v praksi je bilo ocenjeno, da za imenovanje izvedenca za posamezna področja, kjer primanjkuje sodnih izvedencev, zadošča status strokovnjaka s področja, za katerega bo imenovan in da zato ni potreben na primer magisterij.

Kot že navedeno, so bile ob spremljanju področja sodnega izvedeništva v praksi zaznane težave ob razrešitvah sodnih izvedencev, saj izvedenca, ki dela ni opravljal vestno, minister za pravosodje ni mogel razrešiti, če je delo opravljal pravočasno. ZS je namreč določal, da minister za pravosodje razreši sodnega izvedenca med drugim tudi, če ta svojih dolžnosti ne opravlja redno in vestno. Zgodila pa se je tudi obrnjena situacija, ko izvedenca, ki dela ni opravljal pravočasno, minister za pravosodje ni mogel razrešiti, ker je izvedenec delo opravljal vestno, če predpostavljamo, da ta termin vključuje delo, ki ga sodni izvedenec opravlja po svoji vesti, nepristransko, v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja. Na problematiko je v poročilu za leto 2008 opozoril tudi Varuh človekovih pravic in predlagal ponovni razmislek o ustreznosti ureditve izvedenstva in sprejetje potrebnih ukrepov predvsem za nadzor strokovnosti, vključno s spremembami in dopolnitvami ZS, ki to področje ureja na normativni ravni. Termina »rednosti« in »vestnosti« sta se zato z novelo ZS-I (Uradni list RS, št. 96/09) združila. Postopek razrešitve je bilo po spremembi mogoče izvesti šele po pravomočnosti sodne zadeve, v kateri je izvedenec podal izvedeniško mnenje, minister pa je moral za namen ugotavljanja razrešitvenega razloga vestnosti ustanoviti posebno komisijo.

Z novelo **ZS-F leta 2006** je zgoraj navedeni peti odstavek 87. člena postal 6. odstavek 87. člena, njegova vsebina pa se ni spremenila. Ta se je prvič spremenila leta **2011** z novelo ZS-J, ki je navedeni odstavek (še vedno kot šesti) določil:

»Sodni izvedenci so se dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje. Minister, pristojen za pravosodje, lahko določi, da morajo sodni izvedenci iz posameznih strokovnih področij in podpodročij v določenem roku opraviti posebne preizkuse znanja. Če se izvedenec ne prijavi k preizkusu, ali preizkusa ne opravi, se razreši.«

V obrazložitvi novele ZS-J je zapisano *»Spremembe šestega in sedmega odstavka so potrebne zaradi večje jasnosti besedila.«* Ugotoviti je mogoče, da je Zakon o sodiščih leta 2000 (novela ZS-C) prvič določil dolžnost permanentnega izobraževanja SIC, začevši s 84/4 in 87/5 oziroma pozneje 87/6 členom zakona. Razlika med 84/4 in 87/5 (pozneje 87/6) je v tem, da 87/5 (87/6) konkretizira 84/4, medtem ko 84/4 določa časovno obdobje. Ker sta oba odstavka prvič vključena v zakon z novelo ZS-C (2000), gre vpogledati v razloge oziroma obrazložitve, ki je predlagatelj vodila k normiranju obeh odstavkov. V obrazložitvi (ZS-C: I. 2000) je zapisano: *»Sodni izvedenci in cenilci, ki so kot pomembnejši strokovnjaki v veliko pomoč sodiščem pri razreševanju sodnih zadev, so imenovani za neomejen čas. Praksa je pokazala, da se posamezne stroke tako razvijajo in napredujejo, da prihajajo posamezniki do »strokovnega zaostanka«. Zato je potrebno, da se vsaj vsakih pet let preveri njihovo znanje zlasti glede novih dognanj in metod v stroki. Temu je namenjeno določilo novega četrtega odstavka 84. člena. Določilo novega 87. člena zastruje pogoje za imenovanje novih sodnih izvedencev, zlasti pa za njihovo permanentno strokovno izpopolnjevanje. Praksa je pokazala, da je zlasti na določenih strokovnih področjih (kot na primer pri ocenjevanju nepremičnin v zvezi z denacionalizacijskimi postopki) prišlo do novih problemov, ki terjajo drugačen strokoven pristop, ki v dosedanji praksi ni bil nujen. V takih primerih lahko minister, pristojen za pravosodje, ne glede na prvotno imenovanje za neomejeni čas, določi dodatne preizkuse znanja, ki jih morajo izvedenci določene stroke obvladovati, sicer svojega dela ne morejo nadaljevati.«*

Novela ZS-J je leta 2011 četrti odstavek 84. člena spremenila:

»Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov so dolžni sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih pet let predložiti ministru, pristojnemu za pravosodje, dokazila o strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma o sodelovanju na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih iz šestega odstavka 87. člena tega zakona.«

Mogoče je ugotoviti, da je ta odstavek konkretiziral šesti odstavek 87. člena zakona, in sicer v delu, ki se nanaša na **»dokazila«**, ki jih je opisuje kot *»dokazila o strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma o sodelovanju na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih«*, hkrati pa ponovno napoti na 87/6 zakona. Kot predhodno že navedeno, je novela ZS-J leta 2011 posegla tudi v 87/6 člen, a, kot navedeno v obrazložitvi ZS-J (2011), zgolj *»zaradi večje jasnosti besedila«*. Vsebinsko torej ne.

Ves čas nastanka in spreminjanja predpisa je jasno, da je zakonodajalec bil primoran zaradi mestoma nedorečenosti **prilagajati normativne okvirje, brez dvoma pa je mogoče zaključiti, da je bila vselej v ospredju tendenca po zagotavljanju visoke ravni usposobljenosti SIC**. Iz obrazložitve predloga ZS-J leta 2011 lahko beremo: *»Vsebinska novost je dolžnost sodnih izvedencev, sodnih tolmačev in sodnih cenilcev, kot neodvisnih strokovnjakov in zunanjih sodelavcev sodišča, da sodelujejo na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, kot tudi to, da se seznanjajo z novimi dognanji in metodami v praksi, s čimer ohranjajo raven strokovnosti in napredka s področja, na katera so imenovani. Predlagatelj zakona obveznosti določene s predlaganim spremenjenim četrtem odstavkom določa tudi za sodne tolmače, saj se morajo tudi ti stalno seznanjati z novo terminologijo in izrazoslovjem. Predlagana sprememba, da so dolžni sodni izvedenci, sodni cenilci in sodni tolmači po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih pet let predložiti ministru za pravosodje, dokazila iz šestega odstavka 87. člena, in ne iz petega, je redakcijske narave.«*. Iz obrazložitve in geneze nastanka predpisa gre razbrati, da ni ključnega pomena vprašanje nosilca organiziranja posvetovanja in izobraževanja (*»pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje«*), temveč vprašanje vsebine posvetovanja in izobraževanja (*»strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma o sodelovanju na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih«*). Vprašanje vsebine je nedvomno tudi ključen namen in predpogoj ohranitve licence za SIC. V nasprotnem primeru upravni organ ne bi presojal vsebin posameznih usposabljanj in izobraževanj, prav tako pa ne bi v zvezi s predložitvijo le-teh izražal pričakovanja tudi glede vsebine dokazil, ampak bi vsakokratno dokazilo presojal zgolj in le po navedbi nosilca organizacije izobraževanja, brez kakršnekoli vsebinske presoje. Četudi zakon zamejuje organizatorja izobraževanja na *»pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje«*, pa navedeno ne pomeni, da je vsebina dokazila brezpredmetna. Po naravi stvari in zlasti namenu je nedvomno najpomembnejša in ključna prav vsebina dokazila.

Zaradi povečanja števila zadev, v katerih se pojavlja dvom o pristnosti podpisa sodnega tolmača, je bila potrebna dopolnitev zakona, in sicer je bila z novelo ZS-K (Uradni list RS, št. 63/13) vzpostavljena posebna zbirka podpisov in pečatov, ki je omogočila preverjanje pristnosti podpisa in pečata sodnega tolmača na listini, namenjeni za uporabo v tujini. Novela je tudi naložila novo zapriseženim sodnim tolmačem dolžnost deponiranja svojih podpisov in pečatov v tridesetih dneh po zaprisegi, medtem ko je prehodna določba naložila to dolžnost že zapriseženim sodnim tolmačem v treh mesecih po uveljavitvi zakona.

Z zadnjo novelo ZS-L (Uradni list RS, št. 17/15) se je zaradi večje učinkovitosti in ekonomičnosti postopka imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev le-ta spremenil v t.i. *»pozivni sistem«*, s katerim Ministrstvo za pravosodje na določeno časovno obdobje objavi poziv k predložitvi vlog za imenovanje, s katerim se pozove zgolj strokovnjake s tistih področjih, ki niso pokrita v zadostni meri, da bi sodiščem omogočala nemotene delovanje in vodenje sodnih postopkov.

Če se je s predhodnimi novelami širila možnost uporabe statusa sodnega izvedenca in sodnega cenilca, se je z zadnjo spremembo ZS to omejilo na sodelovanje v sodnih in upravnih postopkih ter kadar drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje. Osnovna ideja instituta sodnega izvedenca, sodnega cenilca in sodnega tolmača je namreč priskrbeti pripomoček

sodniku, ki mu pomaga tam, kamor znanje sodnika ne seže. Tu se kaže tudi sfera dometa Ministrstva za pravosodje, ki je pristojno za zagotavljanje splošnih pogojev za delo sodišč, zato lahko Ministrstvo za pravosodje zagotavlja ustrezno skrb nad delom sodnih izvedencev, sodnih tolmačev in sodnih cenilcev samo v tistem delu, kjer se osebe sklicujejo na tak status v okviru sodnih in upravnih postopkov, oziroma tudi v primerih, kjer se neupravičeno sklicujejo na ta status. V vseh drugih primerih, ko osebe imenovane za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača dajejo strokovna mnenja, cenitve ali prevode oziroma opravljajo tolmačenja, se šteje, da delo opravljajo kot strokovnjaki, tako da za njih veljajo predpisi in pogoji vezani na vsak posamezen primer. Posledično je možno, da tudi drugi zakoni določajo delo sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki ni namenjeno sodnim in upravnim postopkom, vendar veljajo ti predpisi v razmerju do ZS kot *lex specialis* in morajo določati lastne zakonske okvire takšne dejavnosti (na primer pogoje dela, izbiro osebe, nadzor nad kakovostjo dela ipd.). Omenjena določba je bila tudi predmet ustavne presoje (Odločba št. U-I-84/15 z dne 18. 5. 2017) na podlagi zahteve Državnega sveta za oceno ustavnosti drugega odstavka 85. člena Zakona o sodiščih. Ustavno sodišče je presodilo, da prvi odstavek 85. člena Zakona o sodiščih ni v neskladju z Ustavo.

Pravilnik o sodnih izvedencih, ki je veljal od 15.4.1995 do 13.2.2002, izdan pa je bil na podlagi 91. člena Zakona o sodiščih, je glede strokovnega izpopolnjevanja določal, da se morajo sodni izvedenci »*strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati z vprašanji izvedenstva na svojem področju. Dolžni so sodelovati na posvetovanjih, kadar jih s tem namenom skliče pristojen državni organ.*«. Za sodne izvedence, imenovane po dotedanjih predpisih, je predpisoval, da »*nadaljujejo z delom po določbah tega pravilnika*«. Mogoče je ugotoviti, da je **še leta 2000 konkretiziral področje strokovnega izpopolnjevanja**, in sicer, kot zgoraj omenjeno, tako **glede obdobja (na pet let)** kot **glede vsebine**, pri čemer je vsebino dodatno konkretizirala še novela ZS-J leta **2011**. Pravilnik je prav tako sledil takšnemu razvoju. Sprva (1995) z dokaj ohlapno določbo 11. člena, nadalje pa je temu sledil Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih (Uradni list RS, št. 7/2002, 75/2003, 72/2005, 71/2007, 84/2008, 88/2010), ki je kot dokazilo o ustreznem strokovnem znanju ter praktičnih sposobnostih in izkušnjah predpisal, da se »*upoštevata natančna navedba področja in trajanja poklicnih izkušenj in zaposlitev kandidata, potrdila o udeležbi na strokovnih posvetovanjih in drugih izobraževalnih oblikah, podatki o objavljenih strokovnih in znanstvenih prispevkih, raziskovalni in izobraževalni dejavnosti, mnenja, ocene in priporočila strokovnih združenj in drugih strokovnih institucij s področja, na katerem želi kandidat opravljati izvedensko oziroma cenilsko delo, ter druga ustrezna potrdila in izjave o strokovnosti*«. Iz navedenega besedila je ponovno vidno, da je v ospredju vprašanje vsebine »*potrdil in izjav o strokovnosti*«. Pravilnik omeni tudi »**podatke**«, »**mnenja**«, »**ocene**«, »**priporočila**«, skratka gre očitno za **formo, ki ni v primarnem ospredju**, temveč je v ospredju njena **vsebina**, kar je nenazadnje po naravi stvari tudi ključno merilo za presojo strokovne usposobljenosti. V 9. členu je Pravilnik leta 2002 predpisal: »**Če predložena dokazila ne zadoščajo za oceno strokovnega znanja ter praktičnih sposobnosti in izkušenj, je na zahtevo ministra (četrti odstavek 87. člena zakona) kandidat dolžan predložiti mnenje državnega organa, zavoda oziroma strokovnega združenja ali druge strokovne institucije s področja, na katerem želi opravljati izvedensko oziroma cenilsko delo, z obrazloženo oceno o kandidatu strokovnosti in sposobnosti**«. Mogoče je ugotoviti, da je izvedbeni akt omogočal presojo predloženih dokazil in **v primeru nezadostitve oceni strokovnega znanja**, nadalje še »*mnenje državnega organa, zavoda oziroma strokovnega združenja ali druge strokovne institucije*«. Navedena dikcija je veljala v obdobju

2002 do 2007. Leta 2007 je bila delno spremenjena, a ne po vsebini (»**Če dokumentacija ne zadostuje...**«), leta 2008 pa je bil navedeni 9. člen črtan.

Z 19. členom (prehodna določba) Pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih, objavljenega 1.8.2003, je bilo določeno tudi:

»Izvedence oziroma cenilce, imenovane v skladu s predpisi, ki so veljali do 15. 4. 1995, minister v šestih mesecih od uveljavitve tega pravilnika po uradni dolžnosti imenuje za strokovna področja, za katera izpolnjujejo pogoje.

Imenovanje iz prejšnjega odstavka se opravi na podlagi ministrstvu priloženih dokazil o izpolnjevanju pogojev iz petega odstavka 87. člena zakona. Če iz predloženih dokazil ni mogoče oceniti izpolnjevanja pogojev za posamezno strokovno področje, se imenovanje opravi po predložitvi dodatnih dokazil, ki jih izvedenec oziroma cenilec posreduje na zahtevo ministra.«.

Če vpogledamo v tedaj (2003) veljavni 87/5 Zakona o sodiščih, je ta tedaj glasil: »Sodni izvedenci in sodni cenilci so se dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki ter aktivno sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija ali strokovno združenje. Minister, pristojen za pravosodje, lahko določi, da morajo sodni izvedenci iz posameznih strokovnih področjih v določenem roku opraviti posebne preizkuse znanja glede novih dognanj in metod dela v stroki. Če se izvedenec ne prijavi k preizkusu, ali preizkusa ne opravi, se razreši.«. Dokazila o izpolnjevanju pogojev pod izrazom »**dokazila**« v tem odstavku niso izrecno navedena, kajti ponovno gre poudariti, da je bila z veliko verjetnostjo v ospredju seveda **vsebina »dokazil«**. In nadalje je prehodna določba Pravilnika (2003) še določala, kako je v primeru, »**Če iz predloženih dokazil ni mogoče oceniti izpolnjevanja pogojev za posamezno strokovno področje...**«, kar ponovno kaže na to, da ni bilo mogoče enoznačno oceniti zgolj formo »dokazil«, ampak seveda njeno **vsebino**.

Pojem »dokazila«, po pregledu celotne geneze nastanka, spreminjanja in dopolnjevanja predpisa, ni mogoče pojmovati zgolj kot formular, izdan s strani »*pristojnega državnega organa, pooblaščen organizacije ali strokovnega združenja*«, ampak se vselej navedeno »dokazilo« presoja po njegovi **vsebini**.

Še glede izpolnjevanja pogoja strokovnega znanja

Zakon o sodiščih je že ob prvem sprejemu (1994) predpisal kot pogoj za sodnega izvedenca, da »*ima strokovno znanje in sposobnosti za določeno vrsto izvedenskega dela*«. Nadalje je določil, da lahko zaradi ugotavljanja tega pogoja minister, pristojen za pravosodje, odredi poseben preizkus strokovnosti pred komisijo. Nadalje je ponovno novela ZS-C (2000) predpisala obširnejše podlage za potrebe ugotavljanja pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje izvedenskega dela, in sicer je šlo za zahtevo, da kandidat predloži mnenje »*ustreznega državnega organa, zavoda oziroma strokovnega združenja ali druge institucije*«, lahko pa se mu odredi tudi poseben preizkus strokovnosti pred komisijo.«.

Navedena določba »Zaradi ugotavljanja pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje izvedenskega dela minister, pristojen za pravosodje, zahteva od kandidata predložitve mnenja ustreznega državnega organa, zavoda oziroma strokovnega združenja ali druge institucije, lahko pa odredi tudi poseben preizkus strokovnosti pred komisijo, sestavljeno iz strokovnjakov s področja, na katerem bo oseba opravljala izvedensko delo. Člani komisije morajo imeti najmanj takšno strokovno izobrazbo kot kandidat za sodnega izvedenca.« je še danes v veljavi, medtem ko so jo vse od leta 1995 spremljali Pravilniki (sprva Pravilnik o sodnih izvedencih 1995, pozneje Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih), ki so, kot predhodno že obrazloženo, konkretnije opredeljevali »dokazila«, »dokumentacijo«, »mnenja«, »ocene« ter uporabljali druga poimenovanja, ki kažejo na zaključek, da **oblika ni bila v primarnem ospredju, temveč vseskozi njena vsebina. Prav vsebina (stroka, znanje, usposobljenost), kot bomo razvideli iz nadaljevanja obrazložitve ter besedil posameznih določb predloga zakona, (p)ostaja ključna rdeča nit tudi celotnega predloga zakona.**

Pregled sprememb podzakonskih predpisov – glavni poudarki

Pravilnik o sodnih izvedencih (Uradni list RS, št. 19/94)

Izvedensko delo lahko opravljajo tudi podjetja, zavodi ali državni organi, ki so strokovno usposobljeni za določeno področje izvedenskega dela. Podjetje, zavod oziroma državni organ za vsako posamezno izvedensko delo določi strokovnjaka ali strokovnjake, ki bodo pred sodiščem nastopali kot izvedenci.

Preizkus strokovnosti se opravlja ustno pred komisijo iz drugega odstavka 87. člena zakona o sodiščih, sestavljeno iz dveh strokovnjakov s tistega področja na katerem bo oseba opravljala izvedensko delo. Komisija ima sedež pri Ministrstvu za pravosodje, kjer se tudi opravlja preizkus strokovnosti.

Pravilnik o sodnih cenilcih (Uradni list RS, št. 20/95)

V primerjavi s pravilnikom o sodnih izvedencih, so bili lahko sodni cenilci samo fizične osebe in imenovani le za eno področje cenilskega dela. Za dve ali več področij cenilskega dela je lahko imenovan le, če za vsako področje izpolnjuje pogoje iz 87. člena zakona o sodiščih.

Vrste cenilskega dela so: kmetijska zemljišča in kmetije, gozdovi, gradbeni objekti in stavbna zemljišča.

Pravilnik o tarifi za plačilo storitev sodnih izvedencev in sodnih cenilcev (Uradni list RS, št. 61/97, 72/98, 88/00, 102/01 in 7/02)

Pravilnik o tarifi za plačilo je urejal povrnitev stroškov, ki jih imajo sodni izvedenci in sodni cenilci v zvezi z izvedenskim delom oziroma cenitvijo ter višino in način vrednotenja za odmero nagrade za njihovo delo (potni stroški, stroški za prehrano in prenočišče, nadomestilo plače oziroma izgubljenega dohodka, materialni stroški). Za izračun nagrade se je uporabljala točkovna tarifa, vrednost točke pa se je tekom le spreminjala (od začetne 76,5 SIT do 100 SIT leta 2001).

Pravilnik o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 17/96, 8/97, 72/98, 88/00 in 102/01)

Pravilnik je določal vsebino in način opravljanja preizkusa znanja oseb, ki želijo biti imenovane za sodne tolmače, način poslovanja sodnih tolmačev ter način plačevanja in razrešitve sodnih tolmačev. Vrednost točke je bila je 66,50 SIT in usklajena z odvetniško in notarsko tarifo in se je spreminjala v skladu z njima ter je določena v neto znesku.

Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih (Uradni list RS, št. 7/02 in nadaljnje spremembe)

S pravilnikom o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih se je združila ureditev obeh področij (izvedenstva in cenilstva), pravilnik pa je določil tudi tarifni del. Poleg tega je pravilnik podrobneje določil pogoje za imenovanje, postopek in način imenovanja. Prejšnja pravilnika nista urejala postopka razrešitve sodnega cenilca oziroma sodnega izvedenca. Z novim pravilnikom je to vprašanje urejeno, in sicer postopek razrešitve iz razlogov, določenih v ZS. Pravilnik je določil tudi vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti, pripravljalne seminarje in poseben preizkus znanja. Pravilnik je uvedel tudi stampilko in izkaznico. Novi pravilnik je tudi skrajšal rok, v katerem mora sodni cenilec oziroma izvedenec javiti sodišču, da ne more opraviti dela v zahtevanem času. Po prejšnjem pravilniku je znašal ta rok 30 dni, novi pravilnik pa je določil 15 dni. Razlog za skrajšanje tega roka je v tem, da bi zagotovili hitrejše obravnavanje sodnih zadev.

Pravilnik je določil, da se vrednost točke usklajuje z vrednostjo točke po odvetniški tarifi.

Pravilnik o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 49/02 in nadaljnje spremembe)

Pravilnik je podrobneje uredil način imenovanja in razrešitve sodnih tolmačk in sodnih tolmačev, vsebino in način opravljanja preizkusa znanja oseb, ki želijo biti imenovane za tolmače, način poslovanja tolmačev, tarifo za plačevanje nagrade za delo tolmača in povrnitev stroškov, ki jih je tolmač imel v zvezi s svojim delom kot tolmač. Natančno pa je pravilnik določil tudi vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti, pripravljalne seminarje in poseben preizkus znanja.

Pravilnik je določil, da se vrednost točke usklajuje z vrednostjo točke po odvetniški tarifi.

Pravilnik o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15)

Pravilnik se usklajuje s spremembami Zakona o sodiščih. V primerjavi s prej veljavnim pravilnikom se sodni izvedenci in cenilci prijavljajo na poziv Ministrstva za pravosodje. Imenovanje se ne objavlja več v Uradnem listu, ampak se imenovanje vpiše v imenik izvedencev, katerega javni del je objavljen tudi na spletni strani ministrstva.

Natančneje je določen potek in ocenjevanje pisnega in ustnega preizkusa znanja. Omejitve ponavljanja preizkusa se je z dveh spremenila na tri preizkuse.

Tarifni del se je s točkovnega sistema spremenil v nominalni sistem (vrednost opravljene storitve je določena v €).

Pravilnik o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15)

V primerjavi s prej veljavnim pravilnikom suspenz sodnih tolmačev ni več možen (samo razrešitev). Natančneje je določen potek in ocenjevanje pisnega in ustnega preizkusa znanja. Omejitev ponavljanja preizkusa se je z dveh spremenila na tri preizkuse. Tarifni del se je s točkovnega sistema spremenil v nominalni sistem (vrednost opravljene storitve je določena v €).

Pregled imenovanj in razrešitev po letih (2007 – 2017)

V spodnjih tabelah predlagatelj podaja vpogled v imenovanja in razrešitve sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, in sicer po letih od 2007 do 2017 (delni podatki za zadnje leto). Trend razrešitev in imenovanj (ter nadaljnja pojasnila v zvezi s tem) je jasno razviden iz priloženih grafov na koncu tabelarnega dela pregleda.

2007

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	9	11	20
Sodni cenilci	1	2	3
Sodni tolmači	/	3	3
SKUPAJ	10	16	26

Imenovanja	Sodni izvedenci in cenilci	Sodni tolmači
	130	14

2008

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	2	23	25
Sodni cenilci	/	14	14
Sodni tolmači	/	8	8
SKUPAJ	2	45	47

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	99	73	55	15

2009

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	3	27	30
Sodni cenilci	1	18	19
Sodni tolmači	/	1	1
SKUPAJ	4	46	50

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	107	59	19	43

2010

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	3	19	22
Sodni cenilci	2	5	7
Sodni tolmači	1	3	4
SKUPAJ	6	27	33

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	150	80	79	31

2011

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	14	4	18
Sodni cenilci	9	5	14
Sodni tolmači	/	2	2
SKUPAJ	23	11	34

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	88	33	46	14

2012

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	103	19	122
Sodni cenilci	78	8	86
Sodni tolmači	/	2	2
SKUPAJ	181	29	210

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	64	30	24	12

2013

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	64	11	75
Sodni cenilci	47	4	51
Sodni tolmači	/	3	3
SKUPAJ	111	18	129

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	76	46	20	13

2014

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	3	13	16
Sodni cenilci	5	8	13
Sodni tolmači	2	3	5
SKUPAJ	10	24	34

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	24	12	2	10

2015

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	8	38	46
Sodni cenilci	5	24	29
Sodni tolmači	1	19	20
SKUPAJ	14	81	95

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	38	13	13	16

2016

Razrešitve	Po uradni dolžnosti	Na lastno željo	SKUPAJ
Sodni izvedenci	4	26	30
Sodni cenilci	5	11	16
Sodni tolmači	/	11	11
SKUPAJ	9	48	57

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	25	20	3	3

2017

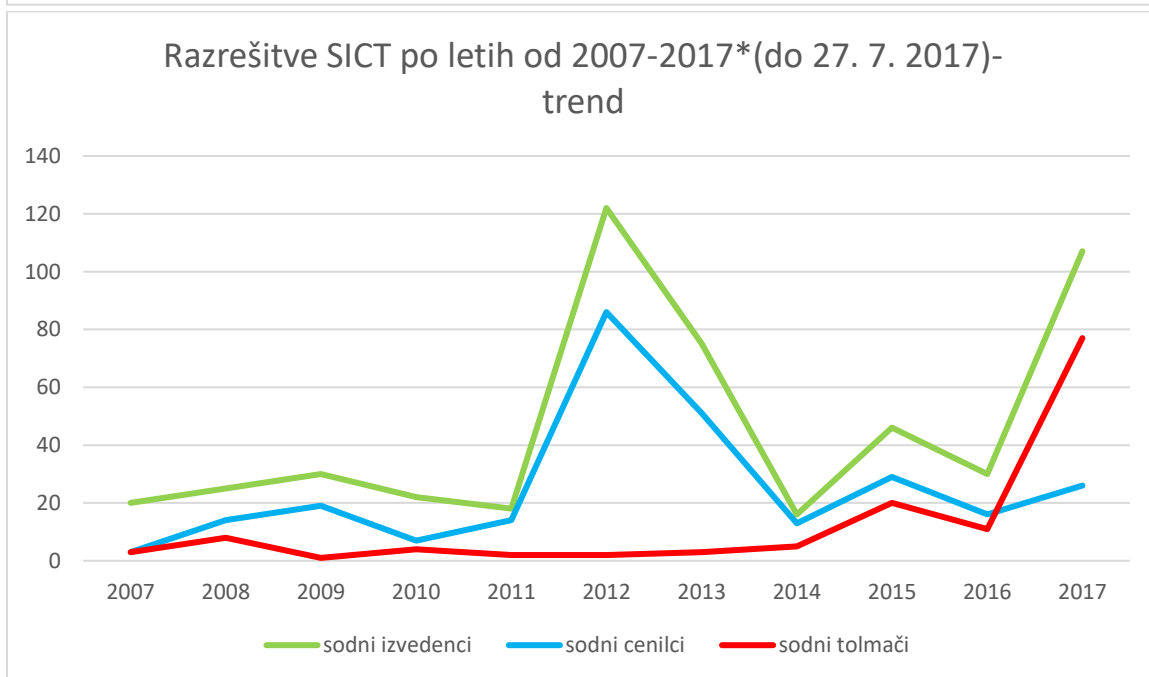
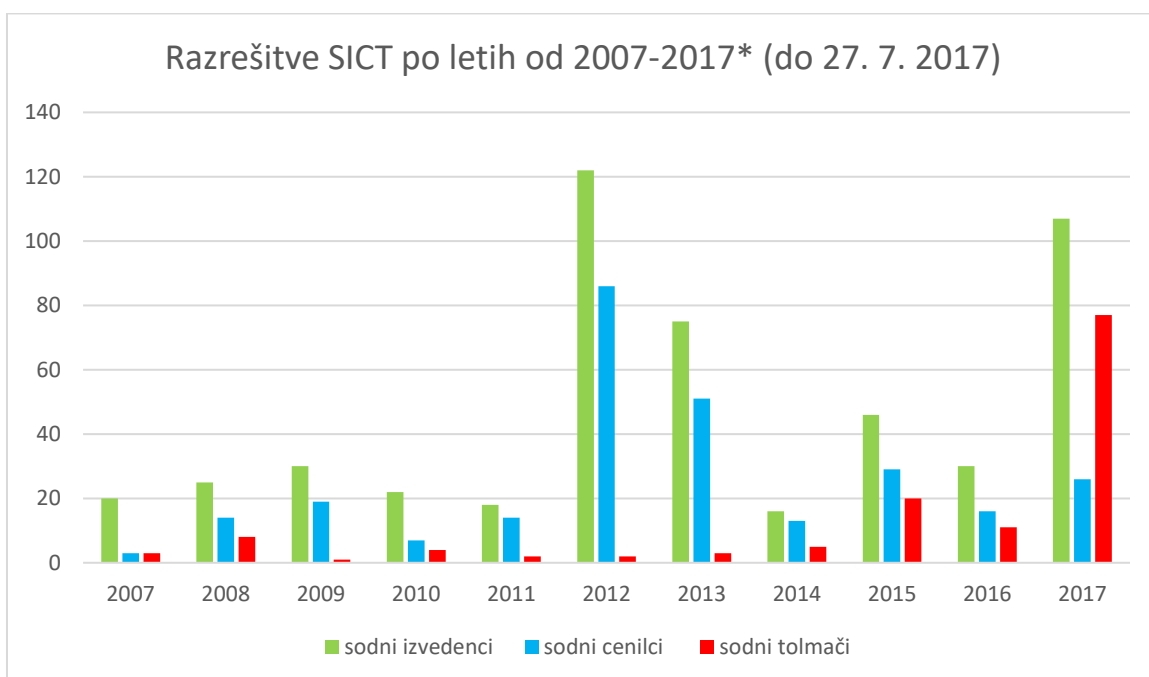
Razrešitve	SKUPAJ
Sodni izvedenci	107
Sodni cenilci	26
Sodni tolmači	77
SKUPAJ	210

Imenovanja	Skupaj oseb	Status - sodni izvedenec	Status - sodni cenilec	Status - sodni tolmač
SKUPAJ	19	8	3	9

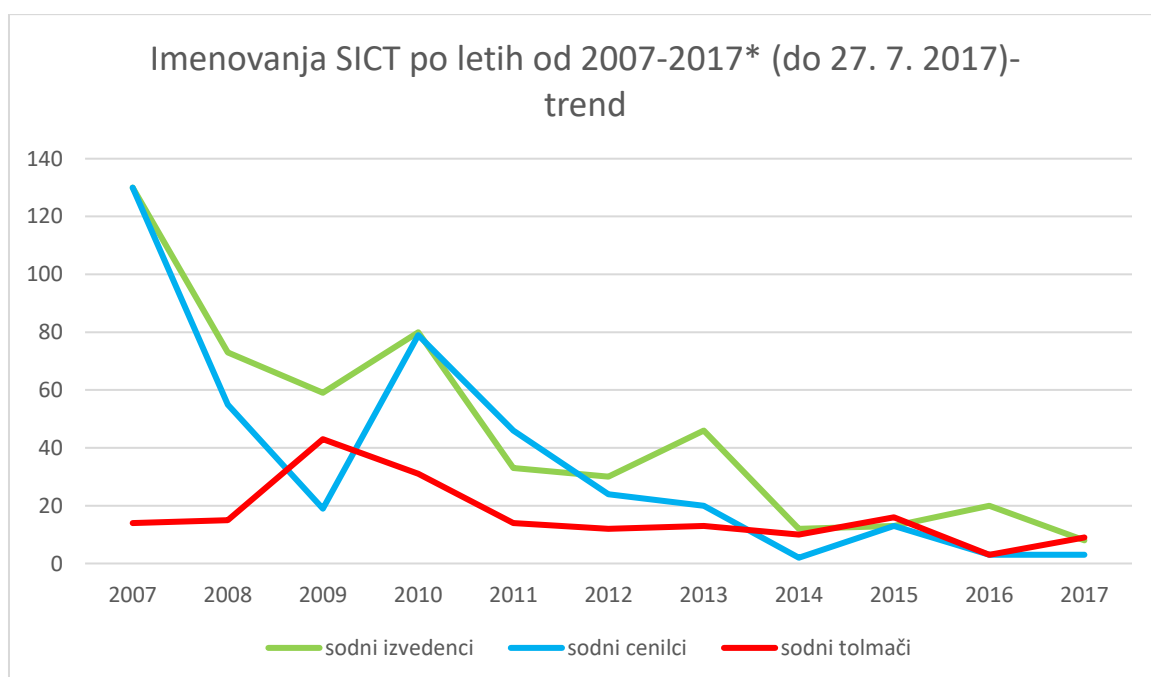
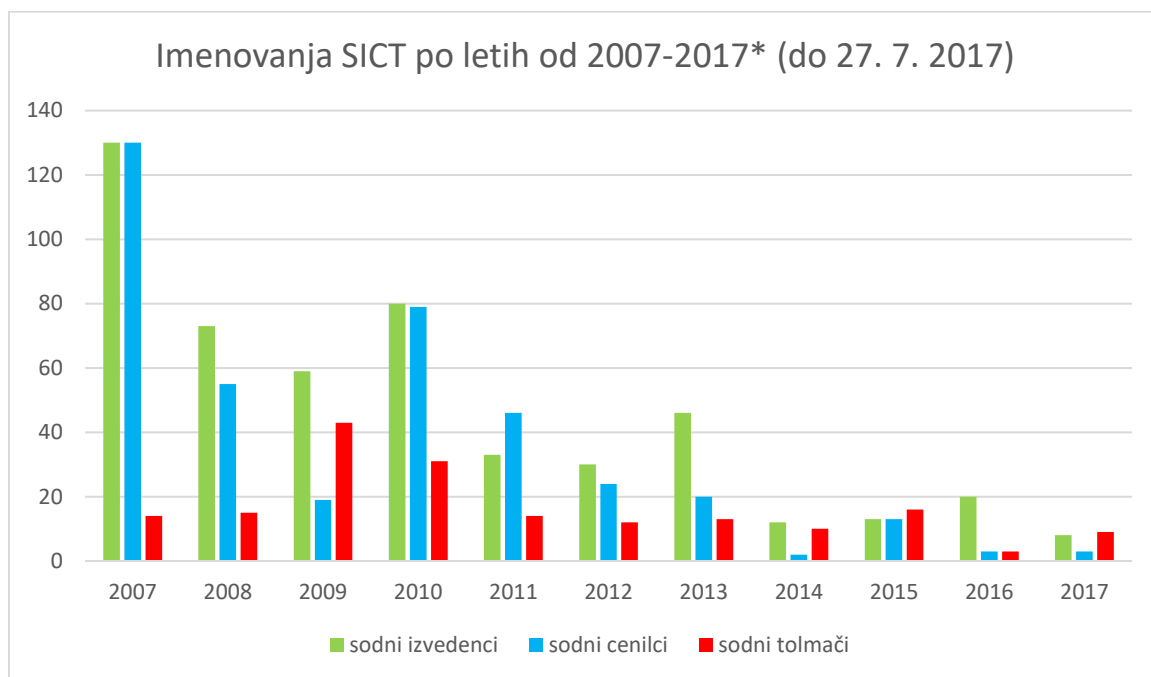
Glede na podatke o razrešitvah sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev je mogoče ugotoviti, da je bilo v vsakem letu v obdobju od 2007 do 2017 največ razrešitev oseb s statusom sodnega izvedenca, sledi razrešitev oseb s statusom sodnega cenilca in nato sodnega tolmača. Obsežnost razrešitev v letih 2012 pa tudi 2017 (čeprav predlagatelj zaenkrat razpolaga še

parcialnimi podatki za leto 2017) je mogoče pripisati predvsem obdobjnemu preverjanju ustreznosti predložitve dokazil o strokovnem izpopolnjevanju, katerega predlagatelj skladno z veljavnim ZS opravlja vsakih pet let od dneva imenovanja.

V nadaljevanju je prikazan trend razrešitev in imenovanj po letih v obdobju od 2007 do 2017. Ob tem velja izpostaviti, da je kriterij za število prikazanih razrešitev in imenovanj status sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in ne število oseb (ena oseba ima lahko namreč tudi status sodnega izvedenca in sodnega cenilca hkrati).

Upoštevajte podatke o imenovanjih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev pa je mogoče ugotoviti, da število novo imenovanih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev z leti upada, edino za sodne tolmače velja ugotoviti, da gre trend imenovanj vendarle navzgor. Še vedno je (v povprečju) največ imenovanj sodnih izvedencev, sledijo sodni cenilci in sodni tolmači. Predlagatelj poudarja, da je k zmanjševanju števila novo imenovanih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (delno) pripomogla tudi ureditev, ki je uvedla t.i. pozivni sistem v proces imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (novela ZS iz leta 2015).

Poleg omenjenega pozivnega sistema je potrebno izpostaviti, da so se pogoji imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v zadnjem desetletju zaostri, večji pa je tudi strošek opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti. Ne glede na vse navedene možne razloge pa je strmo padajoč trend imenovanj lahko zaskrbljujoč. Realne posledice bi bilo mogoče ugotoviti s hkratnim pregledom obsega dela obstoječih sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev (tudi iz tega razloga predlog zakona normira poročanje o delu). Vse to pa nedvomno kaže tudi na potrebo po prenovi ureditve celotnega področja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.

2. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Predlagatelj ugotavlja, da je trenutno področje sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja glede na okoliščino, da gre za področje (pravo)sodne uprave², sicer ustrezno umeščeno v XII. Poglavlje Zakona o sodiščih, vendar se je tozadevna zakonska ureditev skozi leta njenega izvajanja izkazala za nezadostno oziroma preozko zastavljeno, saj potrebuje omenjeno področje širšo, podrobnejšo in glede na izpostavljenost ter pomembnost problematike predvsem samostojno ureditev. Gre za statusna in organizacijska vprašanja s tega področja in ne za procesne vsebine delovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki jih kot takšne uokvirjajo postopkovni predpisi³.

Gledano z vidika materije, ki jo vse od prvega sprejema Zakona o sodiščih (1994) ureja ta zakon, je mogoče ugotoviti, da celovita prilagoditev s tega področja vse od leta 1994 ni bila izvedena, temveč so bile zgolj nadgrajene obstoječe določbe v okviru Zakona o sodiščih. Upošteva pomembnost vloge, ki jo imajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači, je potrebno temu področju nedvomno posvetiti večjo pozornost, tako v vsebinskem pogledu kot tudi z vidika formalno sistemske umeščenosti v nabor pravnih predpisov, pri čemer predlagatelj predlaga urejanje s samostojnim zakonom.

Sedanja ureditev se izkaže kot nezadostno v več pogledih. Ne samo po oceni predlagatelja, ampak tudi po oceni stroke, ima slednja bistveno premalo vpliva na področju imenovanja, ohranitve licence in razrešitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Trenutno veljavna zakonodaja stroko neposredno, a hkrati precej odprto in neopredeljeno vključuje le v primeru podajanja mnenj v postopkih imenovanja, imenovanja strokovnih komisij v postopkih

² Na tem mestu predlagatelj namenoma zapiše oba termina, tj. sodna uprava in pravosodna uprava. Namreč, kljub navedbam pripravljalca predpisa leta 1993, da gre za zadevo pravosodne uprave, pa se tedaj predlagatelj ne opredeli do možnosti, čemu ne bi šlo za zadevo sodne uprave. Namreč, na sistemski ravni je vprašljivo, ali področje oblikovanja seznamov sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ter zlasti uvrščanja posameznikov nanje dejansko sodi v sfero pravosodne uprave (tj. »zagotavljanje splošnih pogojev za uspešno izvajanje sodne oblasti«). Predvidevamo lahko, zlasti izhajajoč iz pravnih ureditev, na katere je bila Slovenija tradicionalno naslonjena (germanski pravni red), da bi šlo za področje, ki bi prej sodilo v domet sodne uprave (tj. »opravila, s katerimi se zagotavljajo pogoji za redno izvajanje sodne oblasti, pravočasnost postopkovnih dejanj in pravočasnost izdelave sodnih odločb«). Zaključimo lahko, da razvoj sodne uprave leta 1994 še ni dosegel tiste ravni, da bi tedaj za to področje lahko še naprej skrbeli predsedniki sodišč. Dandanes je situacija drugačna, hkrati pa ne moremo trditi, da področje *a priori* ne bi smelo biti v domeni pravosodne uprave, kar štejemo kot zatečeno stanje.

³ Gl. npr. Zakon o pravdnem postopku, ki v okviru Osemnajstega poglavja z naslovom: »DOKAZI IN IZVAJANJE DOKAZOV« v členih od 243. do 256. ureja »Izvedence« zlasti z vidika njihovih aktivnosti v segmentu dokaznega postopka, ter Zakon o kazenskem postopku, ki v okviru 7. točke XVIII. Poglavlja z naslovom »PREISKOVALNA DEJANJA« v členih od 248. do 267. ureja »Izvedenstvo« prav tako zlasti z vidika, kadar je za ugotovitev ali presojo kakšnega pomembnega dejstva potrebno njihovo delo.

imenovanj sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ter v postopkih njihovih morebitnih razrešitev v primeru očitka nevestnosti, nima pa izrecnega oziroma ustreznega zakonskega vpliva na vsebinske segmente kakovosti znanj in veščin posameznih kandidatov tako v fazi pridobivanja kot ohranitve licence, nima neposrednega (zakonskega) vpliva na oblikovanje strokovnih področij ali podpodročij njihovega delovanja, katalogov znanj, smernic za izdelavo mnenj, cenitev in podobno.

Z vpeljavo nekaterih novih institutov, ki zagotavljajo neposreden vpliv stroke na zgoraj izpostavljena področja, se nedvomno utrjuje strokovna kakovost in njena samoregulacija.

Kot problematična se je pri veljavni ureditvi pokazala tudi razpršenost oziroma raznolikost strokovnih področij oziroma jezikov. Trenutno je namreč v imeniku sodnih izvedencev in sodnih cenilcev kar 79 strokovnih področij⁴ in 438 strokovnih podpodročij ter 39 jezikov. Sodni izvedenci in cenilci nekaterih strokovnih področij in podpodročij so sicer (prostovoljno) povezani v društva oziroma združenja, ni pa to mogoče trditi za prav vsa strokovna področja in podpodročja. Predlagatelj ocenjuje, da na strani stroke tako manjka enotno telo, kar bi deležnikom omogočalo, da bi odgovore na vprašanja s področja stroke pridobivali hitro, kompetentno, tj. strokovno objektivno in predvsem centralizirano. Predlagani zakon predmetno problematiko rešuje z oblikovanjem strokovnih teles oziroma forumov, kot so Strokovni svet, Stalna strokovna telesa in Začasna strokovna telesa, do katerih se bo opredelil v nadaljevanju.

Eden izmed razlogov za sprejem predlaganega zakona je zagotovo tudi dejstvo, da je lahko sodni izvedenec, cenilec ali tolmač na podlagi trenutno veljavnih določb Zakona o sodiščih v primeru, da stori določeno kršitev pri opravljanju dela, sankcioniran zgolj z razrešitvijo ali pa se postopek za razrešitev zoper njega ustavi. Nedvomno pa gre v skladu s splošnim načelom sorazmernosti in individualizacije sankcij po naravi stvari pričakovati, da sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne izgubi svojega statusa že zaradi tega, ker je storil lažjo kršitev, temveč je za to sankcioniran s sankcijo, sorazmerno teži kršitve. Z uvedbo disciplinskega postopka, kar je ena ključnih novot predlagane ureditve, se tako krepi ne samo odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, temveč se uveljavlja tudi načelo sorazmernosti v relaciji med kršitvijo in sankcijo, kar je eno ključnih demokratičnih načel zlasti v sferah kaznovalnega prava, ko gre za presojo odklonskih pojavov posameznika v okviru statusa, ki mu je zaupan.

Nadalje velja ugotoviti, da je stroka večkrat izrazila pomislek o tem, da strokovne usposobljenosti oziroma izpopolnjevanja ne gre preverjati zgolj s štetjem in prebiranjem potrdil o udeležbi na strokovnih posvetovanjih in izobraževanjih, kot to določa trenutno veljavna ureditev, temveč bi lahko sodni izvedenci, cenilci in tolmači svojo strokovnost izkazovali tudi na drugačne načine, ki pa jih sedanja regulativa ne pozna. Predlagatelj izpostavlja, da je tovrstno štetje potrdil in ocenjevanje njihove ustreznosti res izjemno časovno obsežno in presega zmožnosti presoje zaposlenih o tem, ali je določeno izobraževanje ustrezno in visoko strokovno, ali pa je bilo organizirano zgolj v komercialne namene. Predlagani zakon zato podeljuje več pristojnosti Strokovnemu svetu, ki lahko strokovno usposobljenost vsakih pet let

⁴ V sosednji državi Avstriji, ki je že po številu prebivalcev vsaj 4-krat večja od Republike Slovenije, imajo trenutno 51 strokovnih področij.

od dneva imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ugotavlja na več možnih načinov, štetje in presoja zgoraj navedenih potrdil pa predstavlja zgolj enega izmed njih.

2.1 Problematika odsotnosti enovitega strokovnega foruma znana že več let

Upoštevajoč okoliščino, da je bil v letu **2005** sprejet Pravilnik o zagotovitvi sredstev za strokovno izpopolnjevanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev⁵, je predlagatelj preveril stanje izplačil sredstev, ki jih je izplačal posameznim združenjem oziroma društvom. Navedeni Pravilnik (ki je v predlogu zakona predviden za razveljavitev) je namreč po mnenju predlagatelja pomenil **prvi korak v smeri zagotavljanja pomena in vloge stroki**. Določil je, da se za namen strokovnega izpopolnjevanja sodnih izvedencev in sodnih cenilcev sredstva zagotavljajo in prispevajo strokovnim združenjem sodnih izvedencev oziroma cenilcev tudi iz proračuna. Kot pogoja za dodelitev finančnih sredstev, ki morata biti izpolnjena hkrati, je določil:

- predhodno priznanje določenemu združenju, da izpolnjuje strokovne pogoje za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja in
- prehodna objava letnega programa izpopolnjevanja sodnih izvedencev in sodnih cenilcev s podrobnejšo vsebino in seznamom predpisov in strokovne literature s strani združenj iz prejšnjega člena na uradni spletni strani Ministrstva za pravosodje.

Za izdajo predhodnega priznanja je (bil) pristojen minister za pravosodje, ki o tem izda poseben sklep. Pri odločanju o izdaji predhodnega priznanja so bila določena nekatera merila, prav tako so bila določena merila za dodelitev višine finančnih sredstev.

Ugotoviti je mogoče, da je bilo v letih 2006 do 2011 izdanih štirinajst (14) ugotovitvenih sklepov, in sicer:

1. Ministrstvu za kulturo, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce za področje kulturne dediščine in za izdajo priporočil za imenovanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev za področje kulturne dediščine, z dnem 8.5.2006;
2. Slovenskemu zdravniškemu društvu, Strokovnemu združenju sodnih izvedencev medicinske stroke o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja za sodne izvedence za medicinsko stroko in za podeljevanje mnenj oziroma izdajo priporočil za imenovanje sodnih izvedencev za področje medicine, z dne 15.5.2006;
3. Združenju sodnih izvedencev za raziskavo prometnih nezgod Republike Slovenije, CEMEK, Fakulteta za strojništvo, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence za cestno prometno stroko – raziskava prometnih nezgod, z dnem 14.8.2006;
4. Združenju sodnih izvedencev in sodnih cenilcev za gradbeno stroko, SICGRAS, o izpolnjevanju pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in usposabljanja z dnem

⁵ Uradni list RS, št. 87/2005.

- 19.10.2006 ter za podeljevanje mnenj oziroma priporočil za imenovanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev na področju gradbene stroke z dnem 21.1.2008;
5. Združenju sodnih izvedencev in sodnih cenilcev strojev in opreme, SICOS, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce strojev in opreme ter premičnin, z dnem 9.11.2006;
 6. Društvu sodnih izvedencev in sodnih cenilcev geodetske stroke, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce geodetske stroke, z dnem 15.11.2006;
 7. Zbornici za arhitekturo in prostor, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja za sodne izvedence za arhitekturo in za podeljevanje mnenj oziroma izdajo priporočil za imenovanje sodnih izvedencev za področje arhitekture, z dnem 15.11.2006;
 8. Društvu sodnih izvedencev za varstvo pri delu in požarno varnost RS, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence za varstvu pri delu in požarno varnost, z dnem 27.11.2006;
 9. Zvezi gozdarskih društev Slovenije, Sekciji sodnih izvedencev in cenilcev gozdarske stroke, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce za gozdarstvo, z dnem 29.11.2006;
 10. Združenju sodnih izvedencev in cenilcev kmetijske stroke o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce za kmetijstvo, z dnem 7.12.2006;
 11. Združenju slovenskih žičničarjev – GIZ, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja za sodne izvedence in sodne cenilce za žičniške naprave in smučišča, z dnem 15.5.2007;
 12. Univerzi v Ljubljani, Ekonomski fakulteti, CISEF – center za poslovno izpopolnjevanje in usposabljanje, o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja za sodne izvedence za ekonomsko stroko in za podeljevanje mnenj oziroma izdajo priporočil za imenovanje sodnih izvedencev za področje ekonomske stroke, z dnem 22.8.2007;
 13. Združenju sodnih izvedencev in sodnih cenilcev za gradbeno strokov z dnem 21.1.2008;
 14. Slovenskemu inštitutu za revizijo o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja in izobraževanja sodnih izvedencev in cenilcev, z dnem 15.4.2011.

Prav tako je mogoče ugotoviti, da so izreki sklepov deloma različni, saj nekateri vsebujejo zgolj ugotovitev o izpolnjevanju strokovnih pogojev za izvajanje izobraževanja, medtem ko so nekateri izdani tudi za podeljevanje mnenj oziroma izdajo priporočil. Skupno navedenim ugotovitvam je, da je ministrstvo želelo vzpostaviti relacijo do posameznih strok (tudi preko podeljevanja sredstev, kar je nadalje razvidno iz spodnje preglednice), pri tem pa ni moglo zaobseči prav vse vrste strok oziroma področij, pač pa zgolj nekatere. Predvidevati je mogoče, da je bil razlog za nepopolnost prav v dejstvu, da za vsa strokovna področja ne obstajajo strokovna združenja ali društva oziroma se vse stroke ne povezujejo v organizacijske skupnosti, nedvomno pa je iz pregledanega razvidno, da je bila odsotnost enovitega strokovnega foruma, ki se predlaga v tem predlogu zakona, že ves čas velika težava.

V nadaljevanju predlagatelj prilaga preglednico izplačil, izvedenih na osnovi zgoraj navedenega Pravilnika, v letih 2006 do 2008 (po tem obdobju izplačila na teh osnovah niso evidentirana):

Upravičenec	Namen izplačila	Datum plačila	Leto 2006 (v evrih)	Leto 2007 (v evrih)	Leto 2008 (v evrih)
Slovensko zdravniško društvo	Izvedba mednarodnega posveta o nezgodnem zavarovanju	11.08.2006	1.126,69		
	Strokovno izobraževanje za sodne izvedence za področje medicine	25.09.2006	1.043,23		
Slovenski inštitut za revizijo	*Izplačila za naročnine revije SIRIUS, kotizacije za seminarje, članstvo v IIA				
Združenje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev za gradbeno stroko	Izvedba seminarja za sodne izvedence in cenilce gradbene stroke	28.12.2006	1.084,96		
	Izpopolnjevalni seminar za sodne izvedence in cenilce gradbene stroke	18.07.2007		1.000,00	
Združenje sodnih izvedencev za raziskavo prometnih nezgod RS	Izvedba mednarodnega seminarja za sodne izvedence za raziskave	9.11.2006	1.502,25		
Združenje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev strojev in opreme	Izvedba seminarje za sodne izvedence strojne in avtomobilske stroke	30.12.2006	1.251,88		
	Izvedba pripravljalnega in izpopolnjevalnega seminarja	8.10.2007		1.400,00	
Združenje sodnih izvedencev in	Izpopolnjevalni seminar za sodne	24.08.2007		950,00	

cenilcev kmetijske stroke	izvedence in cenilce kmet.stroke				
	Izvedba seminarja za sodne izvedence in cenilce kmetijske stroke	14.11.2008			1.200,00
Zveza gozdarskih društev Slovenije	Izpopolnjevalni seminar za sodne izvedence in cenilce gozdarske stroke	20.06.2007		850,00	
Društvo sodnih izvedencev za varstvo pri delu in požarno varnost	Organizacija strokovnega predavanja po programu	23.07.2007		700,00	
Ekonomska fakulteta	Najem dvorane in tehnične opreme 24.6.2008	21.08.2008			1.188,00
Zbornica za arhitekturo in prostor	** izplačila za sodelovanje pri pripravi in izvedbi JN, projektne natečaja, SPOCS projekta				

* izplačila se ne nanašajo na izvedence (plačilo iz materialnih stroškov)

** izplačila se ne nanašajo na izvedence (plačilo iz investicijske postavke)

2.2 Odločbe Ustavnega sodišča RS, ki vplivajo na področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Ustavno sodišče RS je v postopku za oceno ustavnosti prvega odstavka 85. člena Zakona o sodiščih⁶, ki ureja, kdaj se smejo osebe, imenovane za sodnega izvedenca ali sodnega cenilca, sklicevati na ta status, z odločbo, opr. št. U-I-84/15-19 z dne 18. 5. 2017, soglasno odločilo, da navedena določba Zakona o sodiščih ni v neskladju z Ustavo.

Predlagatelj ustavne presoje je navajal, da je bil z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodiščih⁷ (v nadaljevanju: ZS-L) prvi odstavek 85. člena spremenjen tako, da določa splošno prepoved opravljanja dejavnosti sodnega izvedenca in sodnega cenilca izven sodnih postopkov. S sprejetjem ZS-L naj bi bilo sodnim izvedencem in cenilcem onemogočeno, da bi se na svoj status sklicevali, kadar dajejo izvide, mnenja ali cenitve na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic in za obrambo svojih pravic ali ugleda, s čimer naj bi nastala nesorazmerna škoda državljanom in javnemu interesu. Državljanom naj bi bilo onemogočeno, da za uveljavljanje svojih pravic v pravnem prometu ali pri zavarovanju svojih pravic zahtevajo izdelavo izvida, mnenja ali cenitve uradno imenovanega cenilca ali izvedenca. Predlagatelj

⁶ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 33/11, 63/13 IN 17/15); zahtevo za presojo ustavnosti navedene določbe je podal Državni svet RS.

⁷ Uradni list RS, št. 17/15.

ustavne presoje je menil, da naj bi status sodnega izvedenca ali cenilca dajal strankam dodatno zagotovilo, da bosta mnenje ali cenitev kakovostno izdelana in da je oseba večča sodnih postopkov. Nadalje je predlagatelj ustavne presoje zatrjeval, da naj bi omejitve delovanja sodnih izvedencev in cenilcev vodila k omejevanju konkurence, to pa naj bi vodilo k zmanjševanju kakovosti izdelanih mnenj in cenitev. Dodatno je še opozoril, da naj bi bili sodni izvedenci in cenilci v neenakopravnem položaju s sodnimi tolmači, ki se še vedno lahko sklicujejo na svoj status tudi izven sodnih oziroma upravnih postopkov, torej tudi tedaj, ko opravljajo delo po naročilu strank. Zakonodajalec naj bi s tovrstno omejitvijo posegel tudi v obseg delovanja sodnih izvedencev in cenilcev ter v njihove prihodke kot vire socialnega preživetja, prav tako pa naj bi tovrstna omejitev posegala v dostojanstvo vseh, ki to funkcijo tudi opravljajo. Glede na navedeno je predlagatelj ustavne presoje menil, da je določba prvega odstavka 85. člena Zakona o sodiščih v neskladju z 2., 14. (enakost pred zakonom), 22. (enako varstvo pravic), 34. (pravica do osebnega dostojanstva in varnosti), 35. (varstvo pravic zasebnosti in osebnostnih pravic), 49. (svoboda dela) in 74. členom (podjetništvo) Ustave. Na tem mestu velja opozoriti na nekatere bistvene argumente Ustavnega sodišča RS o tem, zakaj predmetna določba Zakona o sodiščih ni v neskladju z ustavo, saj predlagatelj zakona v spodaj citiranih členih ohranja vsebino obstoječega, veljavnega 85. člena Zakona o sodiščih.

Ustavno sodišče RS je v okviru obrazložitve zapisalo, da izpodbijana zakonska določba sodnim izvedencem in cenilcem ne prepoveduje opravljanja določene dejavnosti, prav tako ne določa pogojev za opravljanje določenega dela ali gospodarske dejavnosti oziroma ne omejuje obsega dela ali dejavnosti. Navedena določba namreč po mnenju Ustavnega sodišča RS le ne dovoljuje sklicevanja na status sodnega izvedenca ali cenilca pri pripravi mnenj, izvidov in cenitev za stranke za uveljavljanje njihovih pravic, če zakon ali uredba ne določa njihovega delovanja, izpodbijana zakonska ureditev pa niti ne sega na področje, ki ga varujeta pravici, opredeljeni v 49. in 74. členu Ustave. Ker z izpodbijano določbo po mnenju Ustavnega sodišča RS niso določeni niti pogoji za opravljanje določenega dela ali dejavnosti niti ni poseženo v obseg dejavnosti ali del, ki jih te osebe lahko izvajajo, predlagatelj ni utemeljil posega v navedena člena Ustave.

Nadalje je Ustavno sodišče RS presojalo tudi morebiten poseg v 34. člen Ustave (pravica do osebnega dostojanstva). V okviru navedene presoje je ugotovilo, da presojana določba sodne izvedence in cenilce ne omejuje pri izvajanju njihovega dela ali dejavnosti ter jim ne preprečuje pridobivanja novih znanj ali dodatne izobrazbe, zato izpodbijana določba ni v neskladju s predmetnim členom Ustave.

V okviru presoje z vidika 35. člena Ustave je Ustavno sodišče RS zapisalo, da se splošna svoboda ravnanja ljudi uresničuje le v ustavnih okvirih, torej je tovrstna svoboda tudi omejena, a hkrati zaščitena, omejitve pa same po sebi še ne pomenijo posega v splošno svobodo ravnanja, temveč opredelitev njene ustavnopravno varovane vsebine. Sklicevanje na status sodnega izvedenca in cenilca je zakonodajalec omejil na situacije, v katerih je pravno upošteven in skladen z namenom njegove podelitve, zato po mnenju Ustavnega sodišča RS ne sega na področje, ki ga pravica do splošne svobode ravnanja varuje, zato navedena določba ni v neskladju s predmetnim členom Ustave.

Predlagatelj ustavne presoje je zatrjeval tudi, da so bili sodni izvedenci in cenilci v primerjavi s sodnimi tolmači obravnavani neenako, kar je Ustavno sodišče RS presojalo v okviru drugega odstavka 14. člena Ustave. V okviru obrazložitve je sodišče zapisalo, da je temeljna predpostavka za neskladje z načelom enakosti, da sploh gre za bistveno enake položaje. Po mnenju sodišča so sodni tolmači zaradi drugačne narave in načina izvajanja njihovega dela in zaradi zagotavljanja učinkovitega uveljavljanja pravic posameznikov v RS in v tujini v drugačnem pravnem položaju kot sodni izvedenci in cenilci in ker ne gre za v bistvenem enake pravne položaje, jih je zakonodajalec smel različno urejati. Na podlagi navedenega je Ustavno sodišče RS presodilo, da zakonska določba ne krši splošnega načela enakosti. Ob tem je še zapisalo, da so stranke, ki pridobijo mnenje, izvid ali cenitev na svojo zahtevo, v drugačnem pravnem položaju kot stranke, ki sodelujejo v postopku, v katerem oseba, imenovana za sodnega izvedenca ali cenilca da mnenje, izvid ali cenitev na zahtevo sodišča ali upravnega organa. Ker ne gre za bistveno enake pravne položaje, jih zakonodajalec sme različno urejati, kar pomeni, da navedeno razlikovanje po mnenju Ustavnega sodišča RS ni v neskladju s splošnim načelom enakosti pred zakonom.

V okviru presoje z vidika 2. člena Ustave pa je sodišče zapisalo, da načelo zaupanja v pravo posamezniku zagotavlja, da mu država pravnega položaja ne bo poslabšala arbitrarno, torej brez stvarnega razloga, utemeljenega v prevladujočem in legitimnem javnem interesu. Ker po mnenju sodišča zakonodajalec z izpodbijano določbo ni posegel v obseg dejavnosti ali dela, ki ga oseba, ki je imenovana za sodnega izvedenca ali cenilca, lahko opravlja, saj jim ne prepoveduje priprave oziroma izdelave mnenj, izvidov ali cenitev za stranke, ne dovoljuje jim le, da bi se brez izrecne zakonske ali podzakonske podlage sklicevali na svoj status⁸. Ker se torej pravni položaj teh oseb ni spremenil, se tudi ni poslabšal, zato se vprašanje morebitne prehodne ureditve za ureditev njihovega položaja sploh ne more zastaviti, zato ZS, ker ni določil prehodne ureditve položaja teh oseb, ni v neskladju z načelom zaupanja v pravo, ki je varovan v 2. členu Ustave.

Ustavni sodnik, ddr. Klemen Jaklič, je k predmetni odločbi podal svoje pritrdilno ločeno mnenje, glede katerega velja izpostaviti zlasti njegovo sklepno ugotovitev, in sicer, da sta zakonodajalčev legitimni cilj (racionalizacija ureditve in nadzora) in zakonodajalčevo sredstvo (opustitev oz. zmanjšanje nadzora nad eno od kategorij) v razumni zvezi, s tem pa je po njegovem mnenju poseg v pravice in splošno svobodo ravnanja v kontekstu tega primera skladen z Ustavo.

2.3 Področje Evropske unije

Zaradi večje težnje po mednarodnem sodelovanju, z internacionalizacijo, se vedno pogosteje pojavlja tudi potreba po sodelovanju strokovnjakov več držav, tako znotraj Evropske unije kot tudi na svetovnem nivoju. Poleg sodelovanja pa se pojavlja tudi težnja po skupnih, enotnih smernicah, in to ne samo na ravni posamezne države.

⁸ V primerih, ko pripravijo mnenje, izvid ali cenitev izven sodnega ali upravnega postopka.

V okviru Evropske unije so zaradi navedenih razlogov nekatera združenja oziroma društva različnih držav ustanovila organizacijo, imenovano **EuroExpert**.⁹ Navedena organizacija, ki ima sedež v Luxembourg, povezuje strokovnjake različnih držav članic v okviru njihovih temeljnih združenj oziroma društev, uspela pa je razviti skupne standarde, ki so postali zavezujoči za strokovnjake oziroma njihova združenja, ki so člani organizacije EuroExpert. Poleg navedenega organizacija predstavlja nekakšen vezni člen med posameznimi strokovnjaki in institucijami Evropske unije ter drugimi evropskimi in mednarodnimi institucijami strokovnjakov.

Na spletni strani organizacije je mogoče poiskati tudi ustreznega strokovnjaka za določeno strokovno področje, in sicer s pomočjo iskalnika EuroExpert, kamor se vnese določene zahtevane podatke, organizacija pa skuša s pomočjo le-teh zagotoviti dostop do konkretnega strokovnjaka. Velja pripomniti, da Slovenija ni članica navedene organizacije.

Poleg navedene organizacije velja izpostaviti še organizacijo **EULITA**, katere polnopravne članice so združenja oziroma društva sodnih tolmačev in prevajalcev držav članic Evropske unije kot tudi združenja oziroma društva ali ustanove, katerih člani so med drugim tudi sodni tolmači in prevajalci. Navedena organizacija kot pridružene člane sprejema tudi zainteresirane organizacije, institucije ter posameznike, ki so zavezani k izboljšanju kvalitete sodnega tolmačenja in prevajanja.

Eden izmed pglavitnih ciljev EULITE je tudi zastopanje interesov navedenih združenj, društev in njihovih članov v razmerju do nacionalnih, evropskih in mednarodnih organizacij in institucij, vzpodbujanje ustanavljanja združenj oziroma društev sodnih tolmačev in prevajalcev v državah članicah Evropske unije ter vzpodbujanje razvoja in hkrati tudi nastanka registrov sodnih tolmačev in prevajalcev, tako znotraj držav članic Evropske unije kot tudi ravni celotne Evropske unije. Slovenija je polnopravna članica organizacije EULITA, in sicer preko Društva prevajalcev in tolmačev Slovenije, Sekcije sodnih tolmačev¹⁰.

3. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

3.1 CILJI

Cilji, ki jih predlagani zakon zasleduje, so naslednji:

a) Sistemska ureditev statusnih in organizacijskih normativnih določb s področja sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja v enovitem normativnem aktu

Kot že navedeno, je področje sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja trenutno umeščeno v XII. Poglavlje Zakona o sodiščih, morebiti prav iz razloga, ker gre za področje, ki bi lahko sodilo v sfero sodne uprave¹¹. Vendar pa je tovrstna ureditev preozka in nezadostna,

⁹Organizacija EuroExpert je bila ustanovljena leta 1998, in sicer so jo ustanovila društva oziroma združenja strokovnjakov iz Nemčije, Anglije in Francije. Trenutno so članice organizacije EuroExpert naslednje države (preko svojih društev oz. združenj): Avstrija, Češka, Hrvaška, Nemčija, Madžarska, Portugalska, Španija, Združeno kraljestvo in pridruženi članici Rusija ter Švica.

¹⁰ Primer dobrega sodelovanja v okviru EULITE je projekt VADEMEKUM s smernicami za učinkovitejšo komunikacijo med sodniki, tožilci, odvetniki in sodnimi tolmači.

¹¹ O dilemah glede umestitve v sfero sodne / pravosodne uprave glej opombo zgoraj.

zlasti z vidika pomembnosti vloge, ki jo imajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači v sodnih postopkih in ostalih postopkih, v katerih se lahko sklicujejo na svoj status. Zaradi nezadostne vloge stroke v več segmentih ureditve tega področja (imenovanja, ohranitev licenc in razrešitve) se je pojavila potreba po vsebinski razširitvi obstoječih določb, po centralizaciji naslovnika za vprašanja s področja stroke in po utrditvi odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Zaradi navedenega je bilo potrebno oblikovati enotno ureditev, ki vse institute sistematično obravnava in ureja v krovnem zakonu.

b) Zagotavljanje visoke ravni kakovosti izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj

Predlagatelj se zaveda, da je visoka raven kvalitete izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj bistvenega pomena za nadaljnje sojenje. Sodni izvedenci, cenilci in tolmači namreč sodiščem s svojo strokovno pomočjo nudijo odgovore na tista kompleksna strokovna vprašanja, na katera posamezni sodnik kljub svojemu širokemu znanju ne more in ne zna odgovoriti. Za zagotavljanje navedene visoke ravni kakovosti pa je potrebno že na zakonski ravni urediti opravljanje preizkusa strokovnosti za kandidate, ki bodo želeli opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, kar zasledujejo tudi določbe predlaganega zakona. Poleg navedenega predlagani zakon vsebuje tudi določbe o preverjanju strokovne usposobljenosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih petih let. Trenutno veljavni ZS sicer prav tako vsebuje določbe o obvezni predložitvi dokazil o strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma o sodelovanju na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, vendar pa predlagani zakon te določbe tudi vsebinsko razširja, kot bo opisano v nadaljevanju.

c) Krepitev odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in zagotavljanje sorazmernih ukrepov

Trenutno veljavna zakonska ureditev ne pozna disciplinskega postopka zoper sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača, temveč ima minister, pristojen za pravosodje, v primeru storjene kršitve sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača na voljo le dva skrajna ukrepa – bodisi strokovnjak izgubi licenco (se razreši) bodisi jo obdrži in se postopek za njegovo razrešitev ustavi. Cilj, ki ga predlagani zakon zasleduje v tem delu je predvsem v zagotavljanju sorazmernosti ukrepov zoper določenega sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, zato je nabor možnih sankcij znatno širši. Ukrepi oziroma sankcije so jasno opredeljene v določbah, ki se nanašajo na disciplinski postopek.

V zvezi z odgovornostjo sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ne gre zanemariti tudi vprašanja morebitne odgovornosti države zanje. Za nastanek odškodninske odgovornosti morajo biti izpolnjene štiri predpostavke:

- da je nekomu nastala škoda (tj. pravno priznana škoda, ki nastane zaradi posega v pravno zavarovan interes),
- da škoda izvira iz nedopustnega ravnanja,
- da obstaja vzročna zveza med škodo in ravnanjem in
- da obstaja odgovornost na strani povzročitelja škode.

Po določbi 26. člena Ustave ima vsak pravico do povračila škode, ki mu jo v zvezi z opravljanjem službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil s svojim protipravnim ravnanjem stori oseba ali organ, ki tako službo ali dejavnost opravlja. Ali je v primeru dejavnosti sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev, lahko govoriti o prenosu nalog, ki bi jih sicer opravljala državna uprava, tako pa naj bi jo slednja v okviru 121. člena Ustave, ki določa, da lahko z zakonom »samoupravne skupnosti, podjetja in druge organizacije ter posamezniki dobijo javno pooblastilo za opravljanje nekaterih funkcij državne uprave« prenesla na sodne izvedence, cenilce oziroma tolmače? Vsaka podelitev javnega pooblastila namreč nujno obsega najmanj dva elementa:

- določitev vsebine javnega pooblastila, torej katere upravne naloge se zaupajo kot javno pooblastilo,
- in določitev nosilca javnega pooblastila, torej kateri osebi se zaupajo¹².

Pri delu sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev po mnenju predlagatelja ne gre za »upravne naloge«, temveč za strokovne naloge, ki jih lahko izvajajo le strokovno usposobljene osebe, ki so pridobile dovoljenje ministra. Sodni izvedenci, cenilci in tolmači niso nosilci javnih pooblastil. V odločbi ustavnega sodišča, opr. št. U-I-84/15 z dne 18.5.2017, je argumente za potrditev takšnega stališča iskati tudi v 14., 19. in 27. točki obrazložitve. Odgovornosti njih samih za napake v svojem delu pa vsekakor ni mogoče izključiti. Paragraf 839a nemškega BGB¹³ tako celo izrecno določa, da pripada v primerih namenoma ali iz hude malomarnosti izdelanega nepravilnega mnenja udeležencu postopka nadomestilo škode, ki je nastala s sodno odločitvijo, ki je temeljila na tem mnenju. Ni mogoče zaključiti, da bi v primerih nepravilno izdelanega mnenja, ki bi stranki povzročilo škodo, ker se nanj opira sodna odločitev, odgovornost prevzemala tudi država. Drži pa, da je država odgovorna eliminirati vsa tveganja, da do nepravilno izdelanih mnenj prihaja. Kolikor ne zagotavlja ustrezne regulative in njene izvedbe v smeri izpolnjevanja vseh zahtevanih pogojev za imenovanje sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, zlasti v delu, kjer gre za ustrezen nivo strokovne usposobljenosti ali učinkovito oziroma ustrezno ne preverja obstoja takšne usposobljenosti ves čas trajanja licence oziroma licence ne odvzame v primeru strokovne nesposobnosti, pa bi bilo mogoče govoriti tudi o odgovornosti države. Šlo bi sicer za vprašanje dokazovanja in zlasti vzročne zveze med škodo in nedopustnim ravnanjem, v slednjem primeru – nedopustnim ravnanjem države, ki ni v celoti poskrbela za postavitve kompetentnih oseb na seznam sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev, ni preverjala njihove strokovne usposobljenosti, če se je zaradi njenega pomanjkanja izkazalo, da je bilo mnenje nepravilno izdelano. Špekulacij tu je lahko več, vsekakor pa ni mogoče v celoti razbremeniti države, da ne bi bila odgovorna za neustrezno delo sodnega izvedenca, če je na tej osnovi temeljila sodnikova odločitev.

d) Zagotavljanje večje vloge stroke pri obravnavi strokovnih vprašanj

Predlagatelj se v postopkih imenovanj in razrešitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in v primerih vsakodnevnega poslovanja s strankami večkrat srečuje z vprašanji, ki so

¹² Glej Komentar Ustave, FPDEŠ, 2002, Šturm in drugi, stran 892, komentar k 121. členu.

¹³ Gl. določilo paragrafa 839a BGB: »Erstattet ein vom Gericht ernannter Sachverständiger vorsätzlich oder grob fahrlässig ein unrichtiges Gutachten, so ist er zum Ersatz des Schadens verpflichtet, der einem Verfahrensbeteiligten durch eine gerichtliche Entscheidung entsteht, die auf diesem Gutachten beruht.«.

neposredno povezana s stroko in nanje nima odgovora. Sicer nemalokrat sodeluje s strokovnimi združenji in društvi, ki so organizirana v okviru določenega strokovnega področja oziroma podpodročja sodnega izvedenstva, cenilstva oziroma za tuje jezike, vendar pa članstvo v tovrstnih združenjih oziroma društvih ni obvezno, poleg tega takšna strokovna združenja za vsa strokovna področja niso ustanovljena. Predlagani zakon zagotavlja večjo vlogo stroki preko različnih institutov, in sicer zlasti preko Strokovnega sveta, kateremu podeljuje največ pristojnosti, nadalje pa tudi preko komisij za preverjanje strokovne usposobljenosti, pri podaji strokovne ocene v okviru disciplinskega postopka, ter pri vsakokratnih aktivnostih, ki jih bo terjala uporaba in izvedba tega zakona.

e) Enostavnost in učinkovitost pri izvajanju procesov, ki so predmet zakonske regulative, s hkratnim zagotavljanjem pravne varnosti posameznih deležnikov postopka

Predlog zakona normira vrsto postopkov, ki bodo predmet obravnave, vendar hkrati stremi k cilju, da postopke ne otežuje z morebitnimi upravno-administrativnimi posegi, ki bi predstavljali administrativne ovire. Prvi korak k tovrstnim ciljem je bila odprava administrativne prepreke v postopkih imenovanj, tj. uvedba tkimen. pozivnega sistema, kar je zakonodajalec uredil z novelo Zakona o sodiščih 2015. Pozivni sistem se je v nekaj letih izkazal za dobro rešitev, saj postajajo nova imenovanja odraz potreb sodišč, kar je ključno vodilo pri zagotavljanju ustreznosti obsega nabora kompetentnih strokovnjakov, ki pomagajo sodiščem. Tudi predlog zakona pozivni sistem ohranja, v postopkih imenovanj pa v delu, ki zadeva poseben preizkus strokovnosti omogoča prožnost, ki je poverjena komisiji, pred katero se preizkus opravlja, in sicer možnost priznanja dela ali celote preizkusa, če gre za posebej utemeljene primere. Prožnost je normirana tudi za primere naknadnih sprememb v naboru strokovnih področij, kjer predlog zakona predpisuje pregleden in administrativno nezapleten način ravnanja v teh primerih. Prav tako so praktičnim izkušnjam prilagojeni načini preverjanja strokovne usposobljenosti obstoječih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, pri čemer predlog zakona ohranja temeljno vodilo, tj. zagotavljanje visoke ravni kakovostnega znanja posameznika. Določbe glede disciplinske odgovornosti in postopka skušajo biti jasne in procesno manj zahtevne (tako npr. predlog zakona ne ustanavlja disciplinskih komisij, še manj disciplinskih komisij dveh stopenj), kjer bo v postopek zgolj v primerih potrebe po podaji strokovne ocene pritegnjen Strokovni svet. Ob tem pa ne gre zanemariti, da procesni predpisi že sedaj omogočajo sodniku, da uporabi ustrezne vzvode zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ki npr. ne spoštuje rokov, ki mu ga je postavilo sodišče (npr. denarna kazen – 248. člen ZPP in 250. člen ZKP).

3.2 NAČELA

a) Načelo strokovnosti

Predlog zakona zasleduje načelo strokovnosti preko zagotavljanja (obveznega) preizkusa strokovnosti za vse kandidate za sodne izvedence, cenilce in tolmače, nadalje preko

preverjanja strokovne usposobljenosti vsakih pet let od dneva imenovanja in preko instituta Strokovnega sveta in sodelovanja z njim.

b) Načelo krepitve odgovornosti

Predlog zakona uvaja institut disciplinskega postopka na področje sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja, s katerim se veča tudi nabor sankcij zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, kateremu se dokazuje določena kršitev.

c) Načelo sistemske, enotne in povezane ureditve področja sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja v enovitem normativnem aktu

Predlog zakona v celoti nadomešča in hkrati nagrajuje določbe trenutno veljavnega XII. Poglavlja Zakona o sodiščih. Sistemsko in organizacijsko dopolnjuje področje sodnega izvedeništva, cenilstva ter tolmačenja in z novo normativno ureditvijo zagotavlja večjo transparentnost pri posameznih postopkih imenovanja in razrešitev ter uvaja več novih institutov, ki krepijo tako strokovnost kot tudi odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.

d) Načelo zaupanja v pravosodje

Z večanjem strokovnosti ter krepitvijo odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev sorazmerno narašča tudi zaupanje širše javnosti v pravosodje in v konkretne odločitve sodne veje oblasti, saj nemalokrat ravno izvedensko mnenje, cenitev ali tolmačenje sodniku posamezniku omogočijo, da sprejme jasno, strokovno podprto, kakovostno in argumentirano odločitev. Zaupanje javnosti v delo pravosodja se pogosto načenja tudi preko poročanja v medijsko odmevnih zadevah, kar predlagatelj šteje kot nazoren in dodaten indikator za potrebo po ustrezni ureditvi navedene problematike.

e) Načelo sorazmernosti

Zaradi zagotavljanja širšega nabora sankcij v primeru ugotovljene kršitve pri opravljanju dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, se slednjim zagotavlja aplikacija sorazmernega ukrepa glede na težo oziroma resnost kršitve. Sedaj veljavna ureditev namreč dopušča zgolj dve možnosti, bodisi je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač razrešen in izgubi licenco bodisi se postopek razrešitve zoper njega ustavi in licenco obdrži.

3.3 POGLAVITNE REŠITVE

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Predlagani zakon predstavlja sistemsko, enotno in povezano ureditev normativnih določb s področja sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja v enem normativnem aktu.

Medtem ko trenutno veljavni Zakon o sodiščih v okviru svojih določb ureja področje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v XII. Poglavju, predlagani zakon veljavne določbe širi, dopolnjuje in pri tem uvaja tudi več popolnoma novih postopkov in institutov v zvezi s tem področjem. Predlog zakona je razdeljen na naslednja poglavja:

- I. Splošne določbe;
- II. Strokovni svet;
- III. Področja, smernice in minimalne zahteve;
- IV. Pogoji za imenovanje;
- V. Vodenje imenika in evidenc;
- VI. Strokovno izpopolnjevanje;
- VII. Disciplinska odgovornost in postopek;
- VIII. Prenehanje, razrešitev, izbris in suspenz;
- IX. Plačilo za delo;
- X. Posredovanje podatkov;
- XI. Prehodne in končne določbe.

Predlagani zakon v sam status sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev bistveno ne posega, saj za razliko od nekaterih tujih ureditev (česarvno so slednje izjemno raznolike), ohranja neomejen čas njihovega imenovanja. Kljub pomisleku o morebitnem vmesnem ponovnem preverjanju znanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v obliki napotitve na opravljanje ponovnega preizkusa strokovnosti je mogoče oceniti, da je v prvi vrsti potrebno zagotoviti kontinuirano in neovirano strokovno pomoč sodiščem, ki so primarni uporabniki njihovih storitev. Izkazovanje ohranitve odlične strokovnosti se zato ne bo realiziralo z opravljanjem ponovnega preizkusa strokovnosti, temveč s pregledom potrdil s strokovnih izobraževanj in usposabljanj vsakih pet let, za kar pa bo pooblaščen Strokovni svet. Poleg tega predlagani zakon v tovrstnih primerih podeljuje diskrecijsko pravico Strokovnemu svetu, da samostojno ocenjuje potrebo po ponovnem opravljanju izpita v določenem obdobju za posameznega sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in s tem stroki preko omenjenega Strokovnega sveta podeljuje še večje zaupanje in težo odločanja.

Prav tako predlagani zakon v okviru splošnih določb ne spreminja ureditve v zvezi s sklicevanjem na status sodnega izvedenca, cenilca in tolmača. Predlagatelj se tu dodatno sklicuje na odločbo Ustavnega sodišča RS, opr. št. U-I-84/15-19 z dne 18. 5. 2017, katere odločitev in vsebino je predlagatelj že pojasnil, vsebinska materija v zvezi s statusom pa tako ostaja nespremenjena.

Tudi določba o javnem pozivu ostaja sicer v osnovi nespremenjena, predlagani zakon pa hkrati pogojuje upoštevanje obrazloženih predlogov predsednikov posameznih sodišč z objavo minimalnih zahtev in posamičnih smernic za predlagano strokovno področje in podpodročje, zopet pa odločitev v tovrstnih primerih prepušča Strokovnemu svetu in s tem stroki. Splošne smernice za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj predlagani zakon opredeljuje kot enotno navedbo strukture, navodil in napotkov za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, posamične smernice pa kot napotke in navodila za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih, metode in sredstva, ki jih strokovnjak uporablja, okvirna področja in vsebine, ki so za izdelavo lahko pomembne in

strukturo izvedenskega mnenja glede na posamezno strokovno področje in podpodročje. Kot minimalne zahteve predlagani zakon opredeljuje dodatne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za sodne izvedence, cenilce ali tolmače, ki jih lahko Strokovni svet sprejme za določeno strokovno področje, podpodročje ali jezik in se nanašajo na podrobnejše pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj. Zapis o smernicah v predlaganem zakonu je več kot nujen in smiseln, saj se je v praksi večkrat izkazalo, da sodni izvedenec ali cenilec izdelava izvedensko mnenje ali cenitev, ki že po laični presoji nima niti ustrezne forme niti ustrezne vsebine. Predlagatelj ocenjuje kot problematično, da se posamezni sodni izvedenci oziroma cenilci nato sklicujejo na dejstvo, da so kot avtorji določenega izdelka svobodni tako v formi kot tudi v vsebini («strokovna avtonomnost» vsekakor kljub pogoju sprejema smernic še vedno ostaja, vendar pa se s predlogom zakona osnujejo osnovni gabariti za nadaljnje delo v okviru «strokovne avtonomnosti» posameznika) in da smernice bodisi niso sprejete bodisi niso veljavne. S predlagano ureditvijo se tako krepi odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, prav tako pa se utrjuje njihova zavest o pravilnosti in pomembnosti opravljenega dela, hkrati pa gre za vzvod, ki posamezniku predstavlja osnovne okvirje, ki jamčijo enoten pristop. Dodatno predlagatelj izpostavlja pomembnost minimalnih zahtev – le te so lahko specifične za določeno strokovno področje, podpodročje oziroma jezik in jih mora strokovnjak, ki je za to področje oziroma jezik imenovan, izpolnjevati, da lahko strokovno in verodostojno opravlja svoje delo.

Povsem nove so določbe, ki se nanašajo na Strokovni svet. Slednji je najvišji strokovno usklajevalni organ na področju sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja. Trenutno veljavne določbe Zakona o sodiščih tovrstnih določb ne vsebujejo, čeprav so po oceni predlagatelja nujno potrebne za sanacijo obstoječega stanja. Trenutno stanje namreč kaže na pomanjkanje sogovornika v formi strokovnega telesa, kadar se pojavi specifično strokovno vprašanje, na katerega ministrstvo, pristojno na pravosodje, kot upravno-administrativni organ ne more odgovoriti. Glede na dejstvo, da trenutno imenik sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev obsega nabor kar 79 področij in 438 strokovnih podpodročij ter 39 jezikov, je zlahka mogoče ugotoviti, da manjka povezovalni člen oziroma centralni organ, ki bi na vsa ta vprašanja bodisi lahko sam odgovoril bodisi se obrnil na posamezne strokovnjake oziroma strokovna združenja ali društva. Predlagatelj je zato osmisлил Strokovni svet kot predstavnika stroke, ki povezuje vsa ta strokovna področja in podpodročja in se le-ta povezujejo v posamezne sklope strokovnih področij, kot jih opredeljuje predlog zakona. Zaradi dejstva, ker sodni izvedenci, cenilci in tolmači sodelujejo predvsem kot strokovna pomoč sodiščem, morajo biti tudi slednja dobro seznanjena z delom in odločitvami Strokovnega sveta, zato predstavnik sodstva vselej sodeluje v Strokovnem svetu, sicer zgolj po funkciji in brez pravice do glasovanja, vendar pa predstavlja pomemben člen v komunikaciji med sodstvom in stroko. Ni odveč spomniti, da je v ureditvi izpred leta 1994 imelo sodstvo bistveno večjo pristojnost pri določanju nabora in oseb, ki opravljajo sodno izvedeništvo in cenilstvo (tudi primerjalno gledano je takšna ureditev pogosta). Predvidevati je mogoče, da ne brez razloga. Prav tako je bistveno izpostaviti tudi ustanovitev Stalnih in Začasnih strokovnih teles, ki nudijo bolj usmerjeno, specifičirano strokovno pomoč Strokovnemu svetu. Tako predlagani zakon za Stalna strokovna telesa določa, da se ustanovijo na tistih strokovnih področjih oziroma jezikih, ki so najbolj pogosto zastopane na sodiščih. Smiselnost predlagane določbe je zlasti v zagotavljanju stalne strokovne pomoči na tistih področjih, ki jih sodniki posamezniki največkrat

obravnavajo v okviru sodnih postopkov. S tem se zagotavlja ne samo stalna strokovna pomoč, temveč tudi ažurnost pri delovanju v konkretnih primerih.

Povsem nova je določba o mentorstvu, ki dodatno poudarja težnjo predlaganega zakona po dvigu ravni strokovnosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, zlasti še tistih, ki jim v prvih letih po imenovanju zagotovo manjka nekaj več izkušenj na tem področju. S tem je predlagatelj želel prispevati ne samo k dvigu strokovnosti, temveč tudi k večjemu interesu posameznikov za sodno izvedenstvo, cenilstvo oziroma tolmačenje.

Nova je tudi določba o mirovanju statusa. Predlagatelj se je že do sedaj že večkrat seznanil s primeri, ko posamezni sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači izrazijo željo, da se jih zaradi različnih utemeljenih okoliščin začasno izbriše iz javnega dela imenika. Ker takšni sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači v takšnem obdobju tudi dejansko ne morejo opravljati izvedenstva, cenilstva oziroma tolmačenja, se je zdelo smiselno tovrstno določbo umestiti v predlagani zakon. Seveda predlagatelj ob tem upošteva, da obdobje mirovanja ne more trajati toliko časa, da bi vplivalo na morebitno zmanjševanje strokovnosti posameznega izvedenca, cenilca oziroma tolmača, zato je obdobje mirovanja omejeno na največ pet let, hkrati pa se mora sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač v tem obdobju vseeno strokovno izobraževati in usposablјati.

Dosledne so tudi nove določbe o preverjanju strokovne usposobljenosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev vsakih pet let, ki preverjanje vsebinsko razširjajo. Trenutno veljavni Zakon o sodiščih namreč določa, da so se sodni izvedenci, cenilci in tolmači dolžni strokovno izpopolnjevati in seznanjati z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, o tem pa morajo ministru, pristojnemu za pravosodje, po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih pet let predložiti dokazila. Predlagani zakon sicer obstoječe dokazovanje strokovnosti v okviru svojih določb ohranja, dopolnjuje pa jih z drugimi možnostmi izkazovanja strokovne usposobljenosti, ki pa jo preverja Strokovni svet. Slednji ima tako možnost, da poda predlog ministru, da sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač ponovno opravlja posebni preizkus usposobljenosti, lahko preveri tudi vestnost izdelave treh naključno predloženih izvedenskih mnenj, cenitev ali prepisov tolmačenj, ki so bili izdelani v minulem obdobju imenovanja, lahko upošteva mnenja, priporočila oziroma druga dokazila o strokovnem usposabljanju ali določi drug ustrezen način, ki bo zagotovil preverjanje strokovne usposobljenosti posameznega že imenovanega strokovnjaka. Z navedenimi možnostmi preverjanja strokovnosti predlagani zakon vpeljuje tudi v to sfero večji vpliv stroke pri odločanju o tem, kateri sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je strokovno usposobljen (strokovnost namreč preverja Strokovni svet) in kateri ne, poleg tega pa se s tem rešuje vprašanje pretirano togega štetja in upoštevanja zgolj potrdil na papirju, ki pa lahko dejansko niti ne odražajo vrhunske strokovnosti posameznika. Gre za nujno potrebno in pričakovano fleksibilnost, odvisno od okoliščin posameznega primera ali specifičnosti področja ali podpodročja, kar veljavna regulativa ne nudi. Že stroka je predlagatelja večkrat opozorila na dejstvo, da zgolj preučevanje oziroma štetje potrdil o strokovnem izobraževanju in usposabljanju ne izkazuje dejanske strokovnosti sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev, saj je na trgu veliko takšnih izobraževanj, ki k strokovnosti nič ne pripomorejo, zato je potrebno komercializirana izobraževanja zaježiti. Predlagatelj zato presojo tovrstnih potrdil

(in s tem enega od pomembnih dejavnikov za ohranitev licence) daje v popolno zaupanje in odločanje stroki, torej Strokovnemu svetu, kot to izhaja iz predlaganega zakona.

Izpostaviti velja tudi povsem nov sklop določb, ki se nanašajo na disciplinsko odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Ker trenutno veljavni Zakon o sodiščih ne predvideva disciplinske odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in ne glede na težo kršitve, ki jo pri svojem delu stori navedeni strokovnjak, v okviru svojih določb omogoča zgolj razrešitev sodnega izvedenca, cenilca in tolmača oziroma ustavitve postopka za razrešitev, je nujno potrebno razširiti nabor možnih sankcij. Predlagani zakon določa več disciplinskih ukrepov, disciplinske kršitve pa deli na lažje in težje. Z navedenimi določbami se krepi odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, hkrati pa se zagotavlja sorazmernost ukrepov v primeru ugotovljenih (disciplinskih) kršitev.

Predlagatelj še posebej izpostavlja novost, in sicer tretji odstavek 35. člena predlaganega zakona, ki določa, da če se disciplinski postopek uvede na podlagi zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja na zahtevo sodišča v sodnem postopku, kljub pravnomočnosti zadeve ni dopustno presojeti vestnosti v zvezi z njegovim delom v konkretnem sodnem postopku, temveč se disciplinska odgovornost ugotavlja na način preverjanja njegove strokovne usposobljenosti. Slednjo preveri Strokovni svet na podlagi treh naključno izbranih izvedenskih mnenj, cenitev ali tolmačenj, izdelanih v minulem obdobju imenovanja. Predlagani zakon uvaja to novost zaradi načela delitve oblasti in prepovedi, da izvršilna veja oblasti posega v sodno. Gre namreč za dokazno oceno v konkretnem sodnem postopku, ki jo je izvedel sodnik in jo je ne glede na pravnomočnost nedopustno omajati z aktom izvršilnega organa. Cilj disciplinske odgovornosti po mnenju predlagatelja namreč ni saniranje morebitnih napak v sodnem postopku, ampak preverjanje strokovne usposobljenosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, če gre za očitek nevestnega opravljanja dela. V takšnih primerih bi konkretna sodna zadeva lahko služila zgolj kot povod, ne pa predmet disciplinskega postopka.

b) Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je v celoti usklajen s pravnim redom Republike Slovenije in ne posega v splošno veljavna načela mednarodnega prava oziroma mednarodnih pogodb, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.

c) Usklajenost predloga predpisa

1. Povzetek Poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona

V fazo priprave osnutkov oziroma tez predlaganega zakona je predlagatelj želel vključiti strokovno javnost v najširšem možnem pomenu, zato je v mesecu juniju 2017 sklical štiri zaporedne sestanke¹⁴, katerim je posvetil pozornost zlasti v naslednjih tematskih sklopih:

¹⁴ In sicer 7. 6., 9. 6., 15. 6. in 20. 6. 2017.

- zagotovitev primernega, potrebnega in učinkovitega **vpliva stroke** na segmente podelitve in ohranitve statusa sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ter zagotovitev visoke ravni usposobljenosti le-teh ves čas trajanja licence;
- vprašanje **omejevanja licence** na določeno časovno obdobje (npr. 6 ali 10 let), z obveznim razmislekom o **retroaktivnosti** (prehodne določbe);
- poglavje o **disciplinski odgovornosti** (eno ali dvostopenjski postopek, opredelitev kršitev in sankcij);
- druga vprašanja (zavarovanje odgovornosti, mirovanje, mentorstvo ipd.).

Sestankov se je udeležila širša strokovna javnost preko svojih predstavnikov, in sicer:

- Vrhovno sodišče RS;
- Društvo sodnih izvedencev in cenilcev geodetske stroke Slovenije;
- Združenje FORTOX (Združenje za razvoj forenzične toksikologije in drugih forenzičnih ved);
- Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije;
- Društvo sodnih izvedencev in cenilcev gozdarstva;
- Zbornica kliničnih psihologov Slovenije;
- Združenje sodnih izvedencev in cenilcev kmetijske stroke;
- Policija;
- Združenje sodnih izvedencev in cenilcev gradbene stroke;
- Društvo izvedencev in cenilcev Maribor;
- Združenje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev strojev in opreme Slovenije;
- Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije;
- Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije;
- Nacionalni forenzični laboratorij;
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti;
- Ministrstvo za kulturo;
- Ministrstvo za zunanje zadeve;
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo;
- Univerza v Ljubljani, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje.

Nekateri predstavniki pa so se odzvali s pisnimi odzivi, in sicer:

- Vrhovno državno tožilstvo RS;
- Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica za poslovanje z nepremičninami;
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport;
- Ministrstvo za zdravje;
- Okrajno sodišče v Celju;
- Varuh človekovih pravic RS;
- Ministrstvo za notranje zadeve;
- Strokovno združenje izvedencev medicinske stroke;
- Okrožno sodišče v Ljubljani;
- Ministrstvo za infrastrukturo;
- Upravno sodišče RS;
- Ministrstvo za obrambo;

- Okrožno sodišče v Kranju;
- Ministrstvo za okolje in prostor;
- Obrtno – podjetniška zbornica Slovenije;
- Združenje za raziskavo in analizo prometnih nezgod.

Velja poudariti, da so se prav vsi deležniki strokovne javnosti strinjali, da je potrebno navedeno področje urediti bolj celovito in predvsem, da je potrebno obstoječi sistem prenoviti. Predlog osnutka zakona s tedaj izoblikovanimi izhodiščnimi tezami je bil 25. 4. 2017 z namenom informiranja širše strokovne in splošne javnosti objavljen tudi na spletni strani predlagatelja.

2. Prejete pripombe na teze in osnutek Zakona o sodnih izvedencih, cenilcih in tolmačih – kratka vsebinska predstavitev

V nadaljevanju bodo na kratko in v bistvenem vsebinsko predstavljeni odzivi, ki jih je predlagatelj prejel v zvezi s tezami osnutka Zakona o sodnih izvedencih, cenilcih in tolmačih. Pri vrstnem redu zapisanih odzivov je predlagatelj upošteval zgolj datum prejema posameznega odziva in ne morebitne pomembnosti oziroma vsebinske smiselnosti odziva.

a) Združenje za raziskavo in analizo prometnih nezgod (dr. Ivan Prebil)

- predlaga, da se sklicevanje na status v zadevah, v katerih sodni izvedenec ali cenilec nima zakonskega pooblastila, uvrsti med hujše disciplinske kršitve;
- kot dokazila o strokovnem izobraževanju bi se morala upoštevati tudi potrdila strokovnih združenj.

b) Ministrstvo za kulturo

- predlaga, da bi za uvedbo disciplinskega postopka morala obstajati tudi možnost, da morebitne razloge in kršitve, zaradi katerih bi bilo postopek potrebno uvesti, sporoči oziroma postopek zahteva tudi upravni organ ali resorno ministrstvo.

c) Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

- Pripomba na zapis 9. člena osnutka zakona, in sicer v zvezi z izobrazbo, ki se jo zahteva za od kandidata za sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača, pri tem pa je ministrstvo opozorilo na 33. člen Zakona o visokem šolstvu.

d) Društvo sodnih izvedencev in cenilcev gozdarstva (g. Tomaž Horvat)

- Pripomba, da so denarne kazni v izrazitem nesorazmerju z nagradami;
- Namesto besedne zveze 'pravica do nagrade' predlagajo besedno zvezo 'pravica do plačila in nadomestila stroškov';

e) Okrajno sodišče v Celju

- Pozdravljajo idejo, da se področje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev izvzame iz Zakona o sodiščih in se jim posveti poseben, samostojen zakon, prav tako ocenjujejo za smiselne

številne novosti (uvedba disciplinskega postopka, milejših disciplinskih ukrepov, možnost mirovanja funkcije, oblikovanje enotnih smernic, popolnitev javnega dela imenika sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev);

- Se ne strinjajo, da bi se sodne izvedence, cenilce in tolmače imenovalo le za določen čas (za 6 oziroma 10 let), to bi po mnenju navedenega sodišča vplivalo tudi na večjo nedosegljivost strokovnjakov in bi predstavljalo oviro za hitrejše postopanje sodišč. Hkrati vidijo v tej ideji tudi poseg v ustavno načelo prepovedi retroaktivnosti in v kršitev načela sorazmernosti;
- Se ne strinjajo z obdobjem preverjanjem znanja oziroma sposobnosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, podpirajo pa organiziranje izobraževanj.

f) Varuh človekovih pravic RS

- Pozdravljajo cilj predloga zakona, to je krepitev pravne varnosti in sledenje potrebam po statusni modernizaciji tega področja, strinjajo se tudi s krepitvijo odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ter z zagotavljanjem visoke ravni kakovosti mnenj, cenitev in tolmačenj;
- Za potrebe izvedeništva bi se morale večkrat uporabljati 'varne sobe', kar bi morali zakonsko urediti, hkrati pa določiti smernice za obravnavo otrok v primeru spolnih zlorab ob ustreznem izobraževanju izvedencev in nadzorom nad njihovim delom;
- Država bi morala na normativni ravni natančneje urediti zahteve po ustrezni strokovni usposobljenosti sodnih izvedencev in cenilcev, morala bi tudi natančneje opredeliti dokazila, ki se jih zahteva za podaljšanje statusa, smernice in disciplinsko odgovornost;
- Kot pomanjkljivost predloga zakona izpostavljajo, da ne opredeljuje ocenjevanja kakovosti storitev izvedencev (na primer da bi strokovna komisija vsako leto v oceno prejela naključno izbrana izvedenska mnenja oziroma cenitve).

g) Ministrstvo za notranje zadeve

- Predlaga, da se morajo pri urejanju statusa sodnih izvedencev strokovna združenja aktivno vključiti tako v pripravo pravnih podlag kot tudi v delo, ohranjanje statusa in nadzor;
- Predlaga oblikovanje in sprejem kodeksa etike za sodne izvedence, cenilce in tolmače;
- Pozdravlja idejo o oblikovanju in definiranju smernic ter nadzorom izdelkov sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev;
- Predlaga, da se največje dovoljeno število izvedenskih mnenj oziroma cenitev omeji za tiste sodne izvedence in cenilce, ki so zaposleni v javnem sektorju, če število izvedencev to dopušča. V takšnem primeru naj bi sodni izvedenec, cenilec in tolmač tudi nujno pridobil soglasje delodajalca za opravljanje tovrstnega dela;
- Opozorili so, da pri disciplinskih kršitvah ni zapisanih zastaralnih rokov.
-

h) Vrhovno sodišče RS

- Izpostavljajo problematiko posredovanja podatkov sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, zato menijo, da bi bilo potrebno nabor podatkov v imeniku sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev dopolniti s podatki, potrebnimi za

izpolnjevanje obveznosti sodišč in kot namen zbiranja teh podatkov navesti tudi potrebe izvajanja sodne uprave;

- Predlagajo preučitev možnosti, da sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači uporabljajo portal eSodstvo v tistih postopkih, kjer je tak način že podprt.

-

i) Društvo prevajalcev in tolmačev Slovenije

- Pozdravljajo sprejemanje nove regulative s tega področja in dejstvo, da lahko sodelujejo pri razpravi že v pred parlamentarni fazi;
- Pripombe so podali na omejitev statusa sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (imenovanje na 6 let) in pri tem ocenili, da bo to zmanjšalo zanimanje za pridobitev statusa sodnega tolmača, oteženo bi bilo delo sodišč, več bi bilo ad hoc zapriseg, prav tako pa se jim zdi predvidena ureditev ustavno sporna;
- Pozdravljajo postopnost in sorazmernost ukrepov v okviru disciplinskega postopka in predlagajo, da naj postopek bolj podrobno uredi pravilnik;
- Zakon bi moral bolj poudariti tristransko sodelovanje med regulatorjem, sodnimi izvedenci, cenilci in tolmači ter uporabniki storitev.

j) Strokovno združenje izvedencev medicinske stroke

- Strokovnim organizacijam je potrebno dati večjo moč – vsak izvedenec bi moral biti član enega od strokovnih združenj na področju izvedenstva (obvezno članstvo), številčno slabše zastopana področja bi lahko ustanavljala skupna združenja, združenja bi pripravila tudi stališča o oblikovanju enotnih smernic;
- Samo stroka lahko ocenjuje kvaliteto mnenj po strokovnih vsebinah, pravni strokovnjaki pa naj preverjajo pravno znanje izvedenca. Naročniki mnenj pa naj ocenjujejo preglednost in razumljivost mnenj;
- Ni smiselno, da se sodne izvedence imenuje zgolj za 6 let, obdobje imenovanja naj bo dolgo vsaj 10 let;
- zaradi pravne varnosti izvedencev v imenik ni potrebno navajati kraj bivališča, zadostuje že uradni naslov, na katerega izvedenec prejema pošto;
- strokovna združenja naj izdajo mnenje o tem, katera izobraževanja se lahko štejejo kot ustrezno strokovna;
- predlagajo uvedbo prvostopenjskega (komisija ustreznega strokovnega združenja) in drugostopenjskega disciplinskega organa (komisija, ki jo imenuje ministrstvo, pristojno za pravosodje);
- člane strokovne komisije v okviru disciplinskih postopkov naj predlaga ustrezno strokovno združenje sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev;
- tarifa za plačevanje storitev naj se usklajuje z ustreznimi strokovnimi združenji izvedencev – v primeru podcenjenosti dela bo prišlo do nižanja kvalitete mnenj, kar pa ni v interesu predlagatelja;
- izpostavili so še poseben problem pri področju imenovanja sodnih izvedencev s področja sodne medicine, saj se vsi specializanti iz sodne medicine v 5-letnem specializantskem stažu pod mentorstvom aktivno izobražujejo v smeri sodnega izvedenstva, in sicer v trajanju 18 mesecev. Zato predlagajo, da specialist sodne medicine takoj po opravljenem specialističnem

izpitu lahko zaprosi za imenovanje za sodnega izvedenca, saj specialist po opravljenem izpitu tudi samostojno opravlja sodna opravila. Tako mu ne bi bilo potrebno za prvo imenovanje za sodnega izvedenca čakati 6 let po opravljenem specialističnem izpitu, saj bi mu s tem onemogočili opravljati strokovno delo, za kar se je med specializacijo usposobil.

-

k) Okrožno sodišče v Ljubljani (Oddelek za družinsko sodstvo)

- Za razliko od ostale strokovne javnosti je imenovano sodišče soglašalo z uvedbo časovne omejitve imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ocenjujejo pa, da je predlagano obdobje imenovanja za 6 let predolgo. Menijo namreč, da bi bilo primerneje jih imenovati zgolj za 3 leta, nato pa ponovno preveriti, ali še vedno izpolnjujejo pogoje za imenovanje;
- Ker so teze osnutka zakona predvidevale, da bi resorna ministrstva predlagatelju zagotavljala strokovno pomoč, je sodišče izpostavilo, da bi moral zakon opredeliti, za katero vrsto pomoči gre oziroma v kakšnih situacijah bi morala ministrstva to pomoč tudi zagotoviti;
- Predlagajo, da bi bilo kot disciplinsko kršitev potrebno opredeliti tudi prekoračitev sodno določenega roka za izdelavo izvedenskega mnenja, cenitve oziroma prevoda;
- Predlagajo, da bi se disciplinski postopek uvedel takoj, ko je bil sodni izvedenec, cenilec ali tolmač zaradi neizdelave mnenja, cenitve oziroma tolmačenja iz krivdnih razlogov na svoji strani pravnomočno razrešen in je moralo sodišče pred zaključkom zadeve pridobiti izvedensko mnenje drugega izvedenca iste stroke.

l) Društvo izvedencev in cenilcev Maribor

- Podpirajo pobudo, da se področje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev uredi v samostojnem zakonu, menijo pa, da bi moral zakon postati medresorski, vladni projekt;
- Ne strinjajo se z omejevanjem sklicevanja na status sodnih izvedencev in cenilcev, kot je trenutno urejeno v veljavnem 85. členu Zakona o sodiščih;
- Izpostavili so problem komercializacije izobraževanj in oderuških kotizacij za tovrstna izobraževanja, opozorili pa so tudi na prenizko plačilo za delo sodnih izvedencev in cenilcev;
- Poudarili so, da sodni izvedenci in cenilci nimajo dostopa do vseh podatkovnih zbirk, ki bi jih za svoje delo nujno potrebovali;
- Predlagajo, da bi bila cenitvena poročila, ki se financirajo in javnih sredstev in za katere bodo nadomestila ali odškodnine prav tako poravnane iz javnih sredstev, ob varovanju osebnih podatkov, javna (zagotavljanje transparentnosti in kvalitete mnenj oziroma cenitev);
- Na novo je potrebno opredeliti stroške, ki jih imajo sodni izvedenci in cenilci s svojim delom, enako je potrebno na novo vrednotiti njihovo opravljeno delo, saj je v tej fazi podcenjeno. Menijo tudi, da so predlagane kazni v okviru disciplinskih postopkov previsoke;
- Sodni izvedenci, cenilci in tolmači morajo biti obvezno vključeni v strokovna združenja oziroma v zbornico. Združenja morajo dobiti ustrezna pooblastila za prevzem odgovornosti do izobraževanja in nadziranja nad ravnanjem svojih članov;
- Predlagajo razmislek o uvedbi mentorstva.

m) Zbornica kliničnih psihologov Slovenije

- Neprimeren je predlog zakona v delu, ki se nanaša na imenovanje sodnih izvedencev z nižjo izobrazbo, kot se jo zahteva. Menijo, da to ogroža pravice strank v postopku, zlasti je to problematično, kadar gre za otroke na družinskem področju;
- Menijo, da ponovni izpiti imenovanj za sodne izvedence, cenilce in tolmače niso smiselni, naj se ponovni preizkus znanja nadomesti z dokazili strokovnega znanja z natančno določenimi kriteriji;
- Predlagajo, da se v javnem delu imenika izpusti podatek o poštnem naslovu, na katerem so sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači dosegljivi;
- Menijo, da je definicija lažje nevestnosti nesmiselna, saj ima neupoštevanje znanosti in stroke vedno škodljive posledice. Menijo, da gre za hujšo nevestnost tudi v primeru, ko se za sodnega izvedenca imenuje nekoga z nižjo izobrazbo in neustreznimi delovnimi izkušnjami;
- Predlagajo, da bi bil prvi organ, ki obravnava disciplinski prekršek, organ strokovnega združenja. Minister, pristojen za pravosodje, bi moral biti na mnenje strokovne komisije vezan, saj v nasprotnem primeru imenovanje komisije ni smiselno.

n) Društvo znanstvenih in tehniških prevajalcev Slovenije

- Sicer pozdravljajo tendenco k prenovi sedanje ureditve, vendar hkrati menijo, da je sedanja ureditev področja primerna in da ni potrebe po novem zakonu, naj se zadeve raje uredijo v več pravilnikih;
- Visoke ravni kakovosti sodnih tolmačev ni mogoče zagotavljati s ponavljanjem preizkusov strokovnosti, poleg tega takšna ureditev posega v pridobljene pravice. Bolje je ciljno usmeriti sredstva v kakovostna izobraževanja;
- Opozarjajo na problematiko izjem pri imenovanju sodnih tolmačev, kjer je torej primanjkljaj sodnih tolmačev za določen jezik. Za nekatere tuje jezike ni niti ustreznih kandidatov niti ustreznih članov komisije, ki bi preverjali njihovo usposobljenost. V takšnem primeru menijo, da je bolje, da sodnih tolmačev sploh ni;
- Menijo, da bi bilo smiselno upoštevati minulo delo sodnega tolmača v primerih, ko gre za podaljševanje licence, oziroma da bi se prevodi sodnih tolmačev, ki so jih opravili, naključno preverjali;
- Predlagajo uvedbo zavarovanja odgovornosti za sodne tolmače;
- Podpirajo idejo o večjem vplivu stroke na vseh področjih;
- Predlagajo, da bi se sodnemu tolmaču v primeru, ko ga sodišče imenuje v konkretnem sodnem postopku, omogočil dostop do spisa oziroma da se mu posreduje obtožni akt oziroma tožbo, da bi se lahko bolje pripravil na obravnavo.

o) Združenje sodnih izvedencev in cenilcev opreme in strojev Slovenije

- Podpirajo idejo o sistemski prenovi navedenega področja, vendar pa menijo, da osnovne teze predlaganega zakona ne kažejo na bistveno izboljšanje statusa sodni izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev;
- Predlagajo ustanovitev Zbornice sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in sistemsko opredelitev vloge strokovnih združenj;

- Poenotiti je potrebno izobraževalni proces in uzakoniti zavarovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za primer škode;
- Izpostavljajo, da se izkaznica sodnih izvedencev in cenilcev v praksi ne uporablja, zato je potrebno sistemsko urediti in opredeliti njeno uporabnost (na primer, da se na sodišču na naroku z njo legitimiraš in da ni potrebno, da si zaslišan za podajanje osebnih podatkov), zlasti morda tudi z vidika lažjega vstopa na sodišče;
- Strokovni izpit naj bo pogoj za imenovanje sodnih izvedencev in cenilcev;
- Predlagajo tudi, da bi se sodne izvedence in cenilce sistemsko obveščalo o zadovoljstvu sodišča z njihovim delom oziroma da bi morda lahko prejeli tudi sodbo, ki je bila v konkretni zadevi, v kateri so bili angažirani, izdana;
- Menijo, da podatek o zaposlitvi ali drugem statusu ne sodi v javni del imenika (prekoračitev uporabe osebnih podatkov);
- Namesto besede 'nagrada' predlagajo besedno zvezo 'plačilo za opravljeno delo';
- Ne strinjajo se z omejitvijo uporabe statusa sodnih izvedencev in cenilcev, kot jo določa trenutno veljavni 85. člen Zakona o sodiščih in teze predlaganega zakona.

p) Ministrstvo za obrambo

- Ministrstvu se ne zdi smiselno omejevanje njihovega trajnega statusa oziroma mandata;
- Mora biti jasno določeno, da se smernice ne morejo nanašati na samo vsebino izvedenskih mnenj in cenitev;
- V okviru določb o disciplinskem postopku predlagajo razširitev določb (več možnih predlagateljev disciplinskega postopka, naj se definira pravna narava predloga za uvedbo postopka).

q) Društvo sodnih izvedencev in cenilcev geodetske stroke Slovenije

- Podpirajo idejo o novi, sistemski ureditvi področja;
- ne strinjajo se z omejevanjem imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev na zgolj 6 let. Menijo, da se bo v takšnem primeru tudi zmanjšalo število sodnih izvedencev geodetske stroke in predlagajo, da bi se več sredstev raje zagotovilo na račun izobraževanj.
- Poudarjajo nujnost večanja vpliva stroke v procesih imenovanj sodnih izvedencev in cenilcev.

r) Akademija za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani

- Pozdravljajo idejo o večjem vplivu stroke v procesu imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in predlagajo, da enega od članov strokovne komisije v postopku imenovanj izbere resorno ministrstvo na predlog visokošolskih zavodov, ki izobražujejo stroko, ki je predmet preverjanja pri kandidatu.

s) Združenje sodnih izvedencev in cenilcev gradbene stroke Slovenije¹⁵

- Podpirajo idejo o vključevanju več ministrstev v smislu zagotavljanja pravne pomoči ministrstvu, pristojnemu za pravosodje;

¹⁵ V tekstu navedeno, da pripombe podpirata tudi Društvo sodnih izvedencev in cenilcev gozdarstva Slovenije ter Združenje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev kmetijske stroke Slovenije.

- Menijo, da bi se morala ustanoviti zbornica in predpisati obvezno članstvo v njej. Zbornici bi se podelilo javno pooblastilo za vsa ključna področja urejanja strokovnosti, v soglasju z resornimi ministrstvi. Zbornica bi oblikovala tudi pravila za doseganje minimalnih pogojev, da lahko posameznik pridobi licenco na strokovnem področju, pravila pa bi potrdila resorna ministrstva;
- Ne podpirajo omejevanja sklicevanja na status sodnih izvedencev in cenilcev, kot je to uredila zadnja novela Zakona o sodiščih;
- Predlagajo uvedbo instituta 'izvedenca kandidata', ki bi na začetku delal z mentorjem;
- Potrebno je najti način, kako razlikovati med enostavnimi in zahtevnimi primeri, nagrajevanje pa bi moralo odražati in slediti cenam storitev na trgu.

š) Združenje stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije

- menijo, da predstavlja časovno omejeno imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev kršitev ustavnega načela prepovedi retroaktivnosti, krši pa tudi načelo sorazmernosti in ne zagotavlja systemskega nivoja kakovosti;
- podpirajo dosedanje ureditev za ugotavljanje ustreznosti strokovnega znanja za opravljanje dela sodnega tolmača;
- pozdravljajo enotno zakonsko ureditev področja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.

t) Vrhovno državno tožilstvo RS

- predlog zakona po mnenju tožilstva ne ureja v celoti statusa sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, zlasti ne položaja in narave dela, ki ga izvedenci in cenilci opravljajo izven zahtev sodišč in upravnih organov;
- resorna ministrstva niso edini strokovni organi niti primarni nosilci strokovnih znanj in kompetenc, zato s pritegnitvijo ministrstev po mnenju tožilstva stroka ne bo imela večjega vpliva, ravno nasprotno;
- zakon naj natančneje opredeli sestavo komisije za preizkus strokovnosti, zlasti število članov komisije ter postopek imenovanja članov. Natančno naj se tudi opredeli, katere so okoliščine, ki so lahko zadostna podlaga za oprostitev strokovnega preizkusa;
- mirovanje statusa mora biti posledica izrecne odobritve in ne avtomatizem;
- pri predlogu za uvedbo disciplinskega postopka naj se doda, da lahko poda predlog tudi vodja državnega tožilstva in generalni državni tožilec, v tem primeru pa minister ne bi bil vezan na predlog. Enako naj bi veljalo tudi za predstavnike odvetniške zbornice, pravobranilstva in druge primerljive predlagatelje;
- ministrstvo, pristojno za pravosodje, naj obvezno objavi smernice za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev, ki bi jih bili sodni izvedenci in cenilci dolžni upoštevati pri svojem delu.

u) Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

- Menijo, da morajo sodni tolmači disciplinsko odgovarjati tudi v primerih, ko dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo stranke za uveljavljanje njenih pravic;
- Strokovno pomoč resornih ministrstev je potrebno bolj podrobno definirati, vključiti pa je potrebno tudi druga strokovna združenja in ustanove;
- Poudarili so, da se mora bolj jasno definirati pogoj osebnostne primernosti oziroma se mora jasno določiti, kdaj ravnanje osebe ne izkazuje utemeljenega pričakovanja;

- Določijo se naj bolj natančni pogoji za morebitno oprostitev opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti v postopkih imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.

v) Obrtno – podjetniška zbornica Slovenije

- Menijo, da se morajo smernice za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev nujno objaviti na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje;
- Ne podpirajo ponovnega opravljanja (obdobnega) posebnega preizkusa strokovnosti;
- Menijo, da predlog zakona razvrednoti obstoj strokovnih združenj, več poudarka namreč daje resornim ministrstvom. Predlagajo obvezno članstvo v strokovnih združenjih, da bo stroka lahko dobila večji vpliv.

4 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

a) USTANOVITEV IN DELOVANJE STROKOVNEGA SVETA TER STALNIH ALI ZAČASNIH STROKOVNIH TELES

MOŽEN PREDLOG SKLEPA MINISTRA ZA PRAVOSODJE - OSNUTEK

Na podlagi 13. člena Zakona o sodnih izvedencih, cenilcih in tolmačih (Uradni list RS, št....) minister za pravosodje izdaja

SKLEP O DOLOČITVI SEJNIN IN POVRAČILU STROŠKOV ČLANOM STROKOVNEGA SVETA TER STALNIH IN ZAČASNIH STROKOVNIH TELES

1. Člen

Predsedniku in članom Strokovnega sveta in članom Stalnih strokovnih teles ter Začasnih strokovnih teles (v nadaljnjem besedilu: člani) za svoje delo in sodelovanje na seji pripada v skladu z Uredbo o sejninah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih službah (Uradni list RS, št....):

- sejnina, ki znaša 50 evrov bruto in
- povračilo prevoznih stroškov, ki znaša 8 odstotkov cene neosvinčenega motornega bencina-95 oktanov.

2. Člen

Ne glede na prejšnji člen znaša sejnina:

- za predsednika Strokovnega sveta 65 evrov bruto,
- za udeležbo, delo in sodelovanje na korespondenčni seji 50 odstotkov redne sejnine,
- če je seja daljša od treh ur, za vsako nadaljnjo začeto uro sejnina, preračunana na eno uro,

- za člana Stalnega ali Začasnega strokovnega telesa – poročevalca, v višini 150 odstotkov redne sejnine, v izjemno zahtevnih primerih poročanj pa v višini, ki jo glede na težo in zahtevnost predlaga predsednik Strokovnega sveta in ne sme preseči 250 odstotkov redne sejnine.

V primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka lahko predsednik Strokovnega sveta, upoštevajoč obseg sodelovanja, težo in zahtevnost obravnave, predlaga tudi povišano sejnino članu Stalnega ali Začasnega strokovnega telesa, ki ni poročevalec, vendar ta ne sme preseči 200 odstotkov redne sejnine.

3. člen

Za delovanje Strokovnega sveta in Stalnih strokovnih teles ter Začasnih strokovnih teles se na proračunski postavki PP..... zagotovijo sredstva do višine evrov neto letno.

4. Člen

Za uveljavitev izplačila sejin in prevoznih stroškov, na podlagi naloga za izplačilo, ki je priloga tega Sklepa, morajo člani, ki so upravičeni do izplačila, predložiti izpolnjeno Izjavo o upravičenosti izplačila stroškov, ki je priloga tega Sklepa.

5. Člen

Ta Sklep začne veljati naslednji dan po podpisu ministra.

Minister za pravosodje

Priloga: Izjava o upravičenosti izplačila stroškov

Priloga: nalog za izplačilo

Obrazložitev

Na podlagi 5. člena Predloga ZSICT se pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, ustanovi Strokovni svet za sodno izvedeništvo, cenilstvo in tolmačenje (Strokovni svet), ki je najvišji strokovno usklajevalni organ na področju sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja. Deloval bo po načelih strokovne in operativne avtonomnosti. Članstvo vanj je predvideno preko odločitve Vlade RS na predlog Ministrstva za pravosodje, z mandatom 6 let. Po predlogu zakona je predvidenih 11 članov (predsednik in 10 članov), kjer bo šlo za strokovnjake različnih strok. Navedeni organ bo predstavljal centralno točko vseh strokovnih presoj in drugih vprašanj, ki se bodo dotikala zlasti stroke. Člani bodo imeli namestnike. Določba 7. člena opredeljuje nabor pristojnosti tega organa, nadalje 8. člen predvideva odločanje na sejah, administrativne naloge opravlja Ministrstvo za pravosodje. Predlog zakona predvideva ustanovitev Stalnih strokovnih teles (število in članstvo določi Strokovni svet) in Začasnih strokovnih teles (ad hoc). Strokovna telesa zagotavljajo strokovno pomoč z določenega (ožjega) strokovnega področja oziroma jezika, ki terja pogosto obravnavo (na primer Stalno strokovno telo za gradbeno stroko in podobno) oziroma manj pogosto obravnavo (na primer Začasno strokovno telo za področje kinologije). Podrobnejši postopek priprave in poteka sej, načina dela Strokovnega sveta in podobno se uredi s Poslovníkom.

Pri določitvi višine sejin gre slediti Priporočilom Vlade RS št. 00712-35/2005/23 z dne 15. 2. 2007¹⁶, kjer Vlada RS v 2. točki priporoča pri določitvi višine sejin in povračil stroškov članom »strokovnih organov (strokovni svet, programski svet, strokovna komisija in podobno)«, da uporabljajo določbe Uredbe o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih službah¹⁷. Ne gre sicer za povsem enako situacijo, a ne glede na to predlagatelj meni, da je toliko podobna, da se z vidika systemske enotnosti in primerljivosti pri določitvi sejin nasloni na omenjeno Uredbo. Hkrati je predlagatelj sledil še nekaterim drugim primerom določitve sejin, na primer za področje ZFPPIPP ali na primer za delovanje Državnotožilskega sveta (kjer je določitev sejin vezana na soglasje Ministrstva za finance), zlasti pa se je, kot navedeno, gibal v okvirih priporočil Ministrstva za finance.

V nadaljevanju predlagatelj objavlja priročno tabelo z namenom odvrnitve drugačnih možnih razlag ali preračunov iz predlaganega osnutka Sklepa, kot sledi:

	A	B	C
Strokovno telo	(iz)redna seja – sejnina*	Koresp.seja*	Povišana sejnina (nad 3 ure – vsaka nadalj.začeta ura)*
Strokovni svet			
Predsednik	65	32,5	A + 21,7
član	50	25	A + 16,7
Stalno / Začasno strokovno telo			
Član - poročevalec	75 do 125	32,5	A + (25 do 41,7)
član	50 do 100	25	A + (16,7 do 33,3)

*Vsi zneski so v evrih in bruto.

Primer 1

Strokovni svet opravi sejo v trajanju 2,5 ure. Predsedniku bo pripadlo 65 evrov bruto, članu pa 50 evrov bruto. Skupni znesek seje bo znašal $1 \times 65 + 10 \times 50 = 565$ evrov bruto. Če se bo Strokovni svet sestal 4x letno, bo skupni znesek sej na letni ravni znašal, ob prejšnjih predpostavkah (vsakokratno trajanje manj kot 3 ure): $4 \times 565 = 2.260$ evrov bruto.

Primer 2

Strokovni svet opravi sejo v trajanju 3,5 ure. Predsedniku bo pripadlo $65 + 21,7 = 86,7$ evrov bruto, članu pa $50 + 16,7 = 66,7$ evrov bruto. Skupni znesek seje bo znašal $1 \times 86,7 + 10 \times 66,7 = 753,7$ evrov bruto.

¹⁶http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Finan%C4%8Dno_premo%C%BEenje_in_poro%C5%A1tva/Sejnine_in_nagrade/sklep_priporocila_st_00712.pdf

¹⁷ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED5050>

Primer 3

Če se bo Strokovni svet sestel 4x letno, od tega bosta 2 seji v trajanju do 3 ure, 2 seji pa v trajanju 3,5 ure, bo skupni znesek sej na letni ravni znašal: $2 \times 565 + 2 \times 753,7 = 2.637,4$ evrov bruto.

Primer 4

Stalno / Začasno strokovno telo prejme v obravnavo običajno zahteven primer / vprašanje, ki ga obravnava na seji v trajanju 2,5 ure. Član – poročevalec (tj. član, ki bo med člani določen kot nosilec obravnave primera / vprašanja, kar pomeni študij vsebine s pripravo predloga rešitve) bo prejel 75 evrov bruto, preostala člana pa vsak po 50 evrov bruto. Skupni znesek sejnine bo znašal: $1 \times 75 + 2 \times 50 = 175$ evrov bruto. Če se predvideva obravnava 10ih običajno zahtevnih primerov / vprašanj letno, bo skupni znesek sejin, ob prejšnjih predpostavkah (vsakokratno trajanje manj kot 3 ure), na letni ravni znašal: $10 \times 175 = 1.750$ evrov bruto.

Primer 5

Stalno / Začasno strokovno telo prejme v obravnavo izjemno zahtevne primer / vprašanje, ki terja poglobljeno vsebinsko obravnavo ne le člana – poročevalca, temveč tudi preostalih dveh članov. Seja traja 3,5 ure. V tem primeru bo povišanje sejnine predlagal predsednik Strokovnega sveta glede na kriterije iz tretje alineje prvega odstavka in drugi odstavek 2. člena Sklepa. Članu – poročevalcu bo tako lahko pripadlo (max.) $125 + 41,7 = 166,7$ evrov bruto, preostalima članoma pa vsakomur (max.) $100 + 33,3 = 133,3$ evrov bruto. Za takšno sejo bi znašal skupni znesek sejnine (ob prejšnjih predpostavkah glede trajanja in izjemne zahtevnosti) $1 \times 166,7 + 2 \times 133,3 = 433,3$ evrov bruto.

Primer 6

Če bi šlo na letni ravni za 10 sej Strokovnih / Začasnih strokovnih teles, od tega bi bilo 7 sej običajno zahtevnih v trajanju do 3 ure, 3 pa izjemno zahtevne v trajanju 3,5 ure (kjer bi šlo za max. povišanje sejin tudi članom, ne le članu – poročevalcu), bi skupni letni znesek sejin znašal: $7 \times 175 + 3 \times 433,3 = 2.524,9$ evrov bruto.

Primer 7

Če se predpostavi na letni ravni:

- Strošek sejin Strokovnega sveta: 2.637,4 evrov bruto
- Strošek sejin Stalnih / Začasnih strokovnih teles: 2.524,9 evrov bruto,
- Povračila drugih stroškov (prevoz): pribl. 2.000 evrov bruto,

gre za letno načrtovanje za povračilo sejin in stroškov v višini do 10.000 evrov bruto, pri čemer se iz previdnosti in glede na povsem novo organiziranje tovrstnih forumov ter obsežno delo zlasti ob začetku delovanja strokovnih forumov (zlasti tudi priprava splošnih oziroma posamičnih smernic in minimalnih zahtev ter opisov področij in podpodročij), načrtuje vsaj **za leto 2019** 4 - kratnik tega zneska, tj.

40.000 evrov bruto letno,

za naslednja leta pa 30.000 evrov bruto letno.

Pri oceni realnosti načrtovanega zneska in morebitnih dvomov, ki se v zvezi s tem lahko postavijo, predlagatelj ponovno poudarja namen in razsežnost omenjenih forumov za

delovanje pravne države, pravičnosti in blaginje ljudi, kar je vsekakor v širšem javnem interesu in zadeva državo kot celoto. Ob tem ne gre zanemariti tudi okoliščine, da je ministrstvo že doslej vsakoletno načrtovalo določena sredstva (za izkaznice in strokovne komisije), a vselej pod 10.000 evrov letno, kar bo ob novi ureditvi pomenilo pobot, saj teh sredstev – na način, kot doslej – ne bo več potrebno načrtovati.

b) DRUGA SREDSTVA

Mentorstvo

Predlog zakona predvideva tudi možnost določitve mentorja sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču (22. člen predloga zakona). Glede na okoliščino, da bo to novi institut in bo praksa pokazala, ali in v kolikšni meri bo dejansko uporabljen in izveden, je finančne posledice težko načrtovati. Ne glede na navedeno pa je lahko načrtovati naslednja sredstva, ob predpostavkah:

- da bodo finančna sredstva, ki jih bo prejel mentor, določena kot avtorski honorar,
- da bo avtorski honorar določen po urah, kjer bo ura znašala bruto mentor/SICT = 179 evrov,
- da bo šlo na letni ravni za na primer 10 novo imenovanih SICT, kjer bo sklenjena pogodba o mentorstvu,
- da bo povprečno trajanje mentorstva znašalo na SICT 10 ur

skupaj za letni strošek: 10 ur x 10 SICT x 179 evrov bruto =

17.900 evrov bruto letno.

5 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

6 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

6.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Tematika predlaganega zakona ni predmet normativnega urejanja prava Evropske unije.

6.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

HRVAŠKA

Sistem sodnega izvedenstva (cenilstva in tolmačenja) v Republiki Hrvaški je podoben sistemu, kot je poznan v Republiki Sloveniji. Tudi na Hrvaškem status stalnih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev ureja Zakon o sodiščih (Zakon o sudovima) ter njegovi podzakonski akti (Pravilnik o stalnih sodnih izvedencih, Pravilnik o stalnih sodnih tolmačih in Pravilnik o stalnih

sodnih cenilcih). Hrvaška ureditev za razliko od slovenske dopušča, da lahko sodno izvedenstvo in sodno tolmačenje opravljajo tako fizične kot pravne osebe. Te morajo izpolnjevati posebne pogoje, in sicer lahko opravljajo delo stalnega sodnega izvedenca oziroma stalnega sodnega tolmača, če imajo med uradno registrirano dejavnostjo navedeno tudi dejavnost izvedenstva oziroma tolmačenja in imajo zaposlenega najmanj enega sodnega izvedenca ali enega sodnega tolmača za področje, na katerem želijo opravljati delo. Pravne osebe morajo o pričetku svojega dela kot sodni izvedenec ali sodni tolmač obvestiti predsednika pristojnega sodišča in mu dostaviti seznam stalnih sodnih izvedencev oziroma stalnih sodnih tolmačev, ki so pri njih zaposleni.

Stalne sodne izvedence in stalne sodne cenilce za svoje območje **imenuje (za obdobje štirih let) in razrešuje predsednik županijskega (okrožnega) oziroma gospodarskega sodišča, stalne sodne tolmače pa predsednik županijskega (okrožnega) sodišča**, pri čemer lahko vsi omenjeni svoje usluge nudijo na območju celotne države. Vsako sodišče ima za svoje področje svoj seznam stalnih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, sezname vseh sodišč pa objavi Ministrstvo za pravosodje Republike Hrvaške na svoji spletni strani.

Za stalnega sodnega izvedenca je lahko imenovan, kdor je državljan Republike Hrvaške, državljan države članice Evropske unije ali državljan podpisnice Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru; je zdravstveno sposoben; ima ustrezno izobrazbo in delovne izkušnje, pri čemer se zahtevane delovne izkušnje znižujejo s stopnjo izobrazbe; je zaključil strokovno izobraževanje in ima sklenjeno zavarovanje odgovornosti. Za stalnega sodnega izvedenca ne more biti imenovana oseba, za katero obstajajo ovire za zaposlitev v državni službi.

Pravne osebe izpolnjujejo pogoje za izvajanje dejavnosti sodnega izvedeništva, če imajo v okviru svoje dejavnosti registrirano tudi dejavnost izvedenstva; če so njihovi zaposleni imenovani za stalne sodne izvedence in če imajo za svoje zaposlene, ki so imenovani za stalne sodne izvedence, sklenjeno ustrezno **pogodbo o zavarovanju odgovornosti**.

Stalni sodni izvedenec je lahko po izteku obdobja imenovanja ponovno imenovan. Zahtevo za ponovno imenovanje vloži najkasneje 30 dni pred potekom obdobja imenovanja.

Stalnega sodnega izvedenca predsednik okrožnega oziroma gospodarskega sodišča razreši, če to sam zahteva; če ne obstajajo več pogoji za njegovo imenovanje; če je s pravnomočno odločbo pristojnega organa ugotovljeno, da je nesposoben za opravljanje izvedenskega dela; če mu je odvzeta poslovna sposobnost; če je obsojen za kaznivo dejanje, zaradi katerega ne more kandidirati za državno službo; če nevestno ali neredno opravlja naloge sodnega izvedenca; če nima sklenjene pogodbe o zavarovanju odgovornosti ali če ne varuje kot skrivnost vsega tistega, kar je izvedel pri opravljanju dela sodnega izvedenca.

Stalni sodni izvedenci so se dolžni držati rokov, določenih z odločbo, s katero jim je bilo naloženo izvedenstvo; varovati kot skrivnost vse tisto, kar so izvedeli pri opravljanju dela stalnega sodnega izvedenca; in se strokovno izobraževati ter pridobivati strokovna znanja s področij, za katera so bili imenovani za stalne sodne izvedence. Stalnemu sodnemu izvedencu, ki ne spoštuje sodišča ali strank, ne prevzema dodeljenih mu zadev, se ne opraviči, zakaj ni v roku zaključil naloženega izvedenstva, ali zaradi drugih resnih razlogov, se lahko

začasno prepove opravljanje dela (najmanj tri mesece, najdlje pa eno leto). Sklep o začasni prepovedi opravljanja dela izvedenca sprejme predsednik sodišča, ki je imenoval stalnega sodnega izvedenca.

Izvedenstvo v postopku praviloma opravlja en izvedenec; če pa sodišče oceni, da je izvedenstvo kompleksno, lahko določi dva ali več izvedencev. Izvedenci se najprej določijo iz vrste stalnih sodnih izvedencev za določeno vrsto izvedenstva. Izvedenstvo se lahko naloži tudi strokovni ustanovi (bolnišnici, kemijskemu laboratoriju, fakulteti in podobno). Če obstajajo posebne ustanove za določene vrste izvedenstva (izvedenstvo ponarejenega denarja, rokopisa, daktiloskopsko izvedenstvo in podobno), se takšna izvedenstva, še posebej bolj kompleksna, zaupajo predvsem tem ustanovam.

Če je določenih več izvedencev, lahko vložijo skupen izvid in mnenje, če se glede izvida in mnenja strinjajo. Če pa se glede izvida in mnenja ne strinjajo, vsak izvedenec posebej vloži svoj izvid ter mnenje. Če se podatki izvedencev v njihovih izvidih bistveno razhajajo, ali če je izvid enega ali več izvedencev nejasen, nepopoln ali v nasprotju sam s seboj ali z zbranimi okoliščinami in se te pomanjkljivosti ne morejo odpraviti s ponovnim zaslišanjem izvedenca, se ponovi izvedenstvo z istim ali z drugimi izvedenci. Če v mnenju enega ali več izvedencev obstajajo protislovja ali pomanjkljivosti, ali se pojavi utemeljen sum v pravilnost podanega mnenja in se te pomanjkljivosti ali sum ne more odpraviti s ponovnim zaslišanjem izvedenca, se zahteva mnenje drugih izvedencev.

PORTUGALSKA

Sistem izvajanja dokazov s pomočjo strokovnjakov v sodnih postopkih je nekoliko drugačen na Portugalskem. V kolikor je v postopu potrebno strokovno znanje, s katerim sodišče ne razpolaga, **sodnik izdelavo strokovnega mnenja glede tega vprašanja zaupa ustanovi, laboratoriju ali uradni organizaciji, oziroma če to ni mogoče ali ni primerno, posamezniku, ki ga izbere izmed uveljavljenih strokovnjakov na tem področju.** Izjemo predstavlja področje **medicine**, na katerem se izdelava izvedenskega mnenja vedno zaupa forenzičnim oddelkom oziroma medicinskim strokovnjakom. Stranke sodnega postopka lahko predlagajo, komu naj se zaupa izdelava strokovnega mnenja in če obstaja soglasje strank, mora sodnik imenovati tistega strokovnjaka, ki so ga predlagale stranke, razen če obstaja utemeljen dvom glede njegove primernosti oziroma strokovnosti. Izdelava izvedenskega mnenja se lahko zaupa tudi skupini strokovnjakov, kadar je zaradi kompleksnosti zadeve, potrebno strokovno znanje iz več področij oziroma kadar zaradi kompleksnosti zadeve tako zahtevajo stranke. V takem primeru sodišče stranke zasliši, kdo naj pripravi izvedensko mnenje; v kolikor se stranke strinjajo, sodišče imenuje tisto skupino, ki so jo predlagale stranke, če pa soglasja strank ni, imenuje vsaka stranka enega strokovnjaka, sodišče pa dodatnega tretjega strokovnjaka. V manj zahtevnih sodnih postopkih se dokazovanje izvaja z enim strokovnjakom.

Strokovnjak mora svojo funkcijo opravljati vestno. V primeru nesodelovanja s sodiščem, ga lahko sodnik kaznuje z denarno kaznijo oziroma ga lahko v primeru, če malomarno opravlja

svoje delo (če delo opravlja neredno ali se ne udeležuje narokov), razreši kot izvedenca v konkretnem postopku.

Tudi za strokovnjake, ki sodelujejo v sodnih postopkih na Portugalskem, so predpisani izločitveni razlogi (po vsebini so podobni kot za sodnike). Prav tako ne morejo opravljati funkcije strokovnjaka/izvedenca v sodnem postopku osebe, ki so nosilci javnih funkcij ali predstavniki avtonomnih regijskih organov ter javni tožilci oziroma diplomatski predstavniki tujih držav. Vsak, ki iz navedenih razlogov ne more opravljati funkcije strokovnjaka, je opravljanja te funkcije oproščen. Ugovore v zvezi obstojem ovir za imenovanje v določenem sodnem postopku, lahko uveljavljajo stranke postopka ali sam strokovnjak, in sicer v 10 dneh od njegovega imenovanja. Strokovnjak se v zvezi s tem zasliši, sodišče pa nato izda sklep, v katerem ugotovi obstoj izločitvenih razlogov (zoper ta sklep ni pritožbe). V takem primeru sodnik v postopku imenuje novega strokovnjaka.

MALTA

Na Malti položaj sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev urejajo postopkovni predpisi. Le-ti omogočajo, da sodišča v konkretnih postopkih za pomoč pri razjasnitvi določenih vprašanj imenujejo sodne izvedence, cenilce oziroma tolmače. Registracijsko sodišče (Court Registrars) in Ministrstvo za pravosodje vodita seznam strokovnjakov iz posameznih področij. **Za vpis strokovnjaka na seznam ne obstaja poseben postopek (oziroma ni potrebno vložiti posebne vloge), pač pa strokovnjake na seznam glede na njihovo razpoložljivost vpisujeta registracijsko sodišče in Ministrstvo za pravosodje.** Vpis strokovnjaka na seznam časovno ni omejen, prav tako ni starostne omejitve za vpis strokovnjaka na seznam. Razlog za zamenjavo strokovnjaka je neizpolnjevanje njegovih obveznosti oziroma zamuda pri delu.

V sodnem postopku je kot izvedenec lahko imenovan le strokovnjak iz seznama, vsak drugi strokovnjak lahko v postopku sodeluje zgolj kot priča. Delo sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev nadzoruje **sodišče**.

AVSTRIJA

V Republiki Avstriji je postopek imenovanja, zaprisege in vpisa na seznam sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev urejen s posebnim zakonom o sodnih strokovnjakih in tolmačih (Sachverständigen- und Dolmetschergesetz), plačilo za njihovo delo pa je urejeno z zakonom, ki ureja plačila pričam, izvedencem, tolmačem in porotnikom (Fees Claim Act 1975 - Gebührenanspruchsgesetz 1975). Urejanje položaja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev je v pristojnosti avstrijskega Ministrstva za pravosodje.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so imenovani za **omejeno časovno obdobje, in sicer za dobo 5 let**, status pa pridobijo, če je izkazana potreba po njihovem imenovanju in izpolnjujejo z zakonom določene pogoje (10 letne ali 5 letne delovne izkušnje na strokovnem področju, na katerem želijo opravljati izvedensko ali cenilsko delo – odvisno od stopnje izobrazbe, poslovna

in zdravstvena sposobnost, vrednost javnega zaupanja, državljanstvo Republike Avstrije ali države članice EU, sklenjeno zavarovanje odgovornosti...) ter opravijo poseben **izpit**. Zakon ne predvideva starostne omejitve za vpis na listo sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev, prav tako ni omejeno njihovo število. Sezname vodijo predsedniki deželnih sodišč; vsak strokovnjak pa je lahko vpisan zgolj na listo enega deželnega sodišča.

Razlogi za izbris iz liste sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev: če ne obstaja več potreba po njihovem imenovanju; če se ugotovi, da že ob imenovanju niso izpolnjevali vseh pogojev za pridobitev statusa oziroma v času, ko so imenovani, ne izpolnjujejo več vseh pogojev za imenovanje; če neupravičeno odklanjajo delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača; če večkrat zavlačujejo z izdelavo oziroma predložitvijo izvedenskega oziroma cenilnega poročila; če javno objavijo vsebino svojega mnenja, z namenom očrniti javno podobo sodstva.

V Republiki Avstriji ne obstaja posebna zbornica sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Njihove interese zastopa **Zveza sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev** (Hauptverband der Gerichtssachverständigen), ki je članica več področnih deželnih zvez. Članstvo v tej organizaciji je **prostovoljno**.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači lahko delujejo prosto na trgu in niso vezani zgolj na delo pred sodišči.

Nadzor nad njihovim delom izvaja predsednik deželnega sodišča, in sicer ob vložitvi vloge za ponovno uvrstitev na listo strokovnjakov. Takrat predsednik sodišča preveri sposobnost in uspešnost posameznega strokovnjaka oziroma tolmača v zadnjih 5 letih. V primeru ugotovljenih ponavljajočih se napak, predsednik sodišča strokovnjaka črta iz seznama.

FRANCIJA

Položaj sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v Franciji je urejen v Law No. 71-498 of 29 June 1971 and Decree No 2004-1463 of 23 December 2004.

Za sodnega izvedenca, cenilca in tolmača v Franciji je lahko imenovana vsaka fizična ali pravna oseba, ki vloži zahtevo za pridobitev tega statusa in ki izpolnjuje posebne pogoje za imenovanje. Za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je lahko imenovana oseba, ki je vredna javnega zaupanja; ki ni v stečaju ali ki ji ni izrečena sankcija po trgovinskem zakoniku; ki ima dolgoletne izkušnje na področju, na katerem želi opravljati izvedensko delo, katere dejavnost ni nezdržljiva z opravljanjem dela sodnega izvedenca, cenilca oziroma tolmača; ki izpolnjuje starostni kriterij in ki živi na območju višjega sodišča.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so vpisani na listo sodnih izvedencev. **Francoski pravni sistem razlikuje dve vrsti list sodnih strokovnjakov, in sicer nacionalno listo registriranih sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki jo vodi Vrhovno sodišče (Court of Cassation) in liste pravnih strokovnjakov, ki jih vodijo višja sodišča (Court of Appeal)**. Vsak strokovnjak mora biti najprej vpisan na listo pri višjem sodišču. Prvi vpis (registracija) se po natančnem preverjanju pogojev (izobrazba, strokovne izkušnje, državljanstvo, starostna

meja, ipd.) opravi za poskusno dobo treh let, po uspešno prestani preizkusni dobi pa se strokovnjak vpiše na listo za nadaljnjih pet let. Šele po petih letih na listi višjega sodišča, se lahko strokovnjak vpiše na nacionalno listo sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev. Število sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev ni omejeno.

Vpis na listo se izvede na podlagi vloge, ki jo morajo kandidati do 1. marca tekočega leta poslati na prvostopenjsko sodišče. Tam vlogo prvič pregledajo in preverijo, nato pa vloge kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje, posredujejo na višje sodišče, kjer jih preverijo še enkrat. Listo nato sodišče objavi v prvi polovici novembra.

Na listo se kot strokovnjak lahko vpišejo kandidat, **ki še ni dopolnil 70 let**. V primeru, če je strokovnjak na to listo vpisan pred 70 letom, pa nato v obdobju, za katerega je vpisan na listo dopolni 70 let, lahko naloge strokovnjaka opravlja do konca obdobja, za katero je vpisan na listo.

Strokovnjak se izbriše iz liste če mu je odvzeta poslovna sposobnost, če mu je izrečena disciplinska sankcija, po preteku obdobja, za katerega je vpisan na listo, če je dopolnil 70 let oziroma če po izteku obdobja imenovanja ne vloži nove vloge za vpis na listo. Iz liste se izbriše tudi, če ne izpolnjuje več pogojev za vpis nanjo.

Nadzor nad delom sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev se izvaja vsakih 5 let, ob vložitvi vlog za podaljšanje njihove registracije.

NEMČIJA

V Nemčiji ne obstaja centralni organ, ki bi bil pristojen za imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev (npr. Ministrstvo za pravosodje), pač pa sodišča za pomoč pri razjasnitvi določenih vprašanj v postopku imenujejo strokovnjake iz posameznih področij. **Liste strokovnjakov na teh področjih vodijo strokovna združenja oziroma zbornice**, na listo pa se lahko vpiše tisti strokovnjak, ki zaprosi za vpis in ki izpolnjujejo posebne pogoje, kot jih določijo strokovna združenja oziroma zbornice. Za vpis na listo niso predpisane starostne omejitve, na splošno pa mora strokovnjak za vpis na listo izkazati specialno znanje in izkušnje na področju, za katerega želi biti vpisan na listo.

Ministrstvo za pravosodje nima pristojnosti v zvezi z delom teh strokovnjakov, prav tako zakon ne predpisuje posebnih pogojev, ki bi jih moral nekdo izpolnjevati, da bi lahko bil vpisan na listo.

Kot strokovnjaki so v postopku pred sodišči lahko postavljene zgolj fizične osebe (ena ali več), ki zaupanih jim nalog ali izdelave izvedenskega mnenja ne smejo prenesti na tretjega. V kolikor pri izdelavi izvedenskega mnenja potrebujejo pomoč tretje osebe, morajo v mnenju izrecno napisati, kdo jim je pomagal pri izdelavi mnenja in v kakšnem obsegu.

Strokovnjak je pri svojem delu dolžan upoštevati navodila sodišča. V primeru, če ne pride na sodišče ali če zavrne izdelavo izvedenskega mnenja, čeprav mu je bila izdelava le-tega

naložena, se mu naloži plačilo stroškov, ki so zaradi tega nastali, istočasno pa se ga tudi denarno kaznuje. V kolikor takšna dejanja ponavlja, se mu lahko izreče nova denarna kazen. Prav tako se strokovnjaka denarno kaznuje, če svojega dela ne opravi pravočasno.

Plačilo za strokovnjake je urejeno v Zakonu o sodniških prejemkih in nadomestilih (Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz, JVEG). Ta določa, da vsem omenjenim strokovnjakom pripada plačilo za njihovo delo in da so upravičeni tudi do povrnitve stroškov, ki so jih imeli zaradi dela. Plačilo se izračuna na podlagi fiksne urne postavke, pri čemer ni razlike, ali strokovnjaki sodelujejo v civilnih ali kazenskih postopkih pred sodiščem. V spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniških prejemkih in nadomestilih je tabela oziroma seznam urnih postavk za sodne strokovnjake, v kateri so področja razvrščena po pomembnosti. Vsako strokovno področje je razvrščeno v kategorije od 1 do 10, kar ustreza urni postavki med 65 in 125 €. Plačilo za delo na sodišču doseže približno 80 % vrednosti plačila, ki bi ga strokovnjak dosegel za enako delo na trgu.

Izjava o skladnosti: /

Korelacijska tabela: /

7 DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

7.1 Administrativne in druge posledice

a) V postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predloga zakona ustanavlja nov forum, tj. Strokovni svet. Vanj bodo imenovani strokovnjaki, medtem ko bo administrativno pomoč zagotavljalo ministrstvo. Slednja gotovo ne bo zanemarljiva in bo pomenila določene spremembe v delokrogih javnih uslužbencev, ki se že sedaj ukvarjajo s to problematiko. Vendar pa gre predvidevati, da bo šlo zlasti za zagošne podlage, ki bodo vsekakor terjale nekoliko povečane aktivnosti uslužbencev ministrstva, a te so po naravi stvari pričakovane ob vsakokratni implementaciji novega predpisa.

b) Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima tovrstnih posledic.

7.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Predlog zakona nima tovrstnih posledic.

7.3 Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona nima tovrstnih posledic.

7.4 Presoja posledic na socialnem področju

Predlog zakona nima tovrstnih posledic.

7.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona nima tovrstnih posledic.

7.6 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

- Ciljnim skupinam (seminarji, delavnice)
- Širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve)

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

- Zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,
- Organi, civilna družba,
- Metode za spremljanje doseganja ciljev,
- Merila za ugotavljanje doseganja ciljev,
- Časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,
- Roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

7.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

II. BESEDILO ČLENOV

II.I. Zgradba zakona:

Poglavje	naslov	členi
I.	SPLOŠNE DOLOČBE	1 - 4
II.	STROKOVNI SVET	5 - 13
III.	PODROČJA, SMERNICE IN MINIMALNE ZAHTEVE	14 - 16
IV.	POGOJI ZA IMENOVANJE	17 - 22
V.	VODENJE IMENIKA IN EVIDENC	23 - 26
VI.	STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE	27 - 28
VII.	DISCIPLINSKA ODGOVORNOST IN POSTOPEK	29 - 41
VIII.	PRENEHANJE, RAZREŠITEV, IZBRIS IN SUSPENZ	42 - 45
IX.	PLAČILO ZA DELO	46 - 48
X.	POSREDOVANJE PODATKOV	49
XI.	PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE	50 - 59

II.II. Besedilo členov

ZAKON O SODNIH IZVEDENCIH, CENILCIH IN TOLMAČIH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(predmet urejanja)

Ta zakon ureja status sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, pogoje in postopek imenovanja ter razrešitve, pristojnosti in način delovanja Strokovnega sveta za sodno izvedenstvo, cenilstvo in tolmačenje (v nadaljnjem besedilu: Strokovni svet), vodenje imenikov in evidenc, disciplinsko odgovornost in postopek, strokovno izpopolnjevanje, preizkuse strokovnosti, mentorstvo, plačilo za delo in druga vprašanja, ki se nanašajo na področje sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

2. člen

(status)

- (1) Sodni izvedenci so osebe, imenovane za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid in mnenje glede strokovnih vprašanj, za katera tako določa zakon ali glede katerih sodišče oceni, da mu je pri njihovi presoji potrebna pomoč strokovnjaka.
- (2) Sodni cenilci so osebe, imenovane za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da sodišču na njegovo zahtevo podajo izvid o gospodarskih lastnostih stvari ali pravice ter cenitev njene vrednosti oziroma vrednosti na njej povzročene škode.
- (3) Sodni tolmači so osebe, imenovane za neomejen čas s pravico in dolžnostjo, da na zahtevo sodišča tolmačijo na narokih oziroma prevajajo listine.
- (4) Sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču preneha status v primerih in pod pogoji, ki jih določa ta zakon.

3. člen

(sklicevanje na status)

(1) Osebe, imenovane za sodnega izvedenca ali sodnega cenilca, se smejo sklicevati na ta status:

- kadar dajejo izvide, mnenja in cenitve na zahtevo sodišča v sodnem postopku,

- kadar dajejo izvide, mnenja in cenitve na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku ali
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje.

(2) Osebe, imenovane za sodnega tolmača, se smejo sklicevati na ta status:

- kadar dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo sodišča ali drugega državnega organa,
- kadar dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic,
- če drug zakon ali uredba določa njihovo delovanje.

(3) Določbe tega zakona, ki urejajo disciplinsko odgovornost sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ne veljajo:

- za primere iz druge alineje drugega odstavka in
- kadar drug zakon ureja nadzor nad njihovim delom.

4. člen

(javni poziv)

- (1) Sodne izvedence, cenilce in tolmače na podlagi javnega poziva imenuje minister, pristojen za pravosodje, za določeno strokovno področje in podpodročje izvedenskega ali cenilskega dela oziroma za prevajanje govornih in pisanih besed iz ali v določen jezik ter za slovenski znakovni jezik.
- (2) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, dvakrat v koledarskem letu objavi poziv k predložitvi vlog za imenovanje sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev. Poziv se objavi glede na potrebe na posameznem strokovnem področju in podpodročju izvedenskega ali cenilskega dela oziroma glede na potrebe za posamezen tuj jezik ali slovenski znakovni jezik, ki se ugotovijo na podlagi obrazloženih predlogov predsednikov posameznih sodišč.
- (3) Predloge iz prejšnjega odstavka ministrstvo, pristojno za pravosodje, upošteva v pozivu, pri katerem so pred njegovo objavo ali hkrati z njo objavljene minimalne zahteve in posamične smernice za predlagano strokovno področje ali podpodročje oziroma jezik. Če Strokovni svet oceni, da minimalnih zahtev ali posamičnih smernic za predlagano strokovno področje ali podpodročje oziroma jezik ni treba sprejemati, se predloge iz prejšnjega odstavka kljub odsotnosti slednjih upošteva v pozivu.

II. STROKOVNI SVET

5. člen

(Strokovni svet)

- (1) Pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, se ustanovi Strokovni svet za sodno izvedenstvo, cenilstvo in tolmačenje (v nadaljnjem besedilu: Strokovni svet), ki je najvišji strokovno usklajevalni organ na področju sodnega izvedenstva, cenilstva ter tolmačenja.
- (2) Strokovni svet deluje po načelu strokovne in operativne avtonomnosti v skladu z določbami tega zakona.
- (3) Predsednika in člane Strokovnega sveta na predlog ministra, pristojnega za pravosodje, imenuje Vlada Republike Slovenije za mandat šestih let, z možnostjo ponovnega imenovanja.

6. člen

(Sestava Strokovnega sveta)

- (1) Strokovni svet ima predsednika in deset članov (v nadaljnjem besedilu: člani).
- (2) Člane v Strokovni svet predlagajo strokovna združenja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Če za določeno strokovno področje oziroma podpodročje ali jezik sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači niso povezani v strokovno združenje, člane v Strokovni svet predlagajo drugi organi in strokovne institucije oziroma resorna ministrstva. Če je za določeno strokovno področje ali jezik predlaganih več članov, skuša ministrstvo, pristojno za pravosodje, predloge poenotiti sporazumno v sodelovanju s predlagatelji. Če sporazuma ni mogoče doseči, ima prednost predlagani član z najdaljšim obdobjem nepretrganega obstoja statusa sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (3) Vsak član v Strokovnem svetu zastopa posamezen sklop strokovnih področij oziroma jezikov. Sklopi strokovnih področij oziroma jezikov so:
 - gospodarstvo;
 - okolje in prostor;
 - kmetijstvo in gozdarstvo;
 - zdravje;
 - promet;
 - šport;
 - kultura;
 - izobraževanje in znanost;
 - infrastruktura;
 - tuji jeziki;
 - slovenski znakovni jezik.

- (4) Strokovna področja oziroma jeziki, ki jih zajemajo posamezni Sklopi strokovnih področij oziroma jezikov, se določijo z ugotovitvenim sklepom, ki ga na predlog Strokovnega sveta sprejme minister, pristojen za pravosodje. Če pride do oblikovanja novega področja, podpodročja ali jezika, ali do spremembe obstoječih področij, podpodročij ali jezikov, zaradi česar bi bilo treba uskladiti vsebino Sklopov strokovnih področij oziroma jezikov, ki so določeni v prejšnjem stavku, to stori minister, pristojen za pravosodje, na predlog Strokovnega sveta, z ugotovitvenim sklepom.
- (5) V Strokovnem svetu vselej sodeluje po funkciji predstavnik sodstva, ki pa nima pravice do glasovanja. Predstavnik sodstva imenuje predsednik Vrhovnega sodišča RS.
- (6) Člane Strokovnega sveta v njihovi odsotnosti nadomeščajo njihovi namestniki, ki jih imenuje Strokovni svet na predlog posameznega člana in ob predhodnem soglasju namestnika za imenovanje.

7. člen

(pristojnosti)

Strokovni svet ima naslednje pristojnosti:

- spremljanje sistemskih, razvojnih in strateških vprašanj s področja sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja;
- podajanje predlogov in pobud s področja sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja;
- sprejem minimalnih zahtev ter splošnih in posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj;
- podajanje strokovnih mnenj v postopkih imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, v postopkih pregleda ustreznosti potrdil o izobraževanju in izpopolnjevanju ter v disciplinskih postopkih ali postopkih razrešitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev;
- podajanje strokovnih mnenj v primeru disciplinskih postopkov;
- skrb za ustreznost nabora strokovnih področij, strokovnih podpodročij ter jezikov v imeniku sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev;
- ustanovitev Stalnih strokovnih teles in Začasnih strokovnih teles;
- imenovanje članov Stalnih strokovnih teles in Začasnih strokovnih teles;
- priprava letnega poročila o svojem delu;
- zagotavljanje strokovne pomoči ministrstvu;
- opravlja druge naloge, če zakon tako določa.

8. člen

(odločanje)

- (1) Strokovni svet odloča na sejah.
- (2) Odločitve sprejema z večino glasov vseh članov. Z dvotretjinsko večino glasov vseh članov odloča o sprejemu minimalnih zahtev ter splošnih in posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, ustanovitvi Stalnih strokovnih teles

in Začasnih strokovnih teles in o imenovanju članov Stalnih strokovnih teles in Začasnih strokovnih teles.

- (3) Sejo Strokovnega sveta skliče predsednik, v njegovi odsotnosti pa njegov namestnik. Če tako pisno zahteva najmanj pet članov sveta, predsednik Vrhovnega sodišča RS ali minister, pristojen za pravosodje, mora sejo sklicati najpozneje v osmih dneh po prejemu zahteve.
- (4) Strokovni svet pošilja vabila in dnevne rede za seje predsedniku vrhovnega sodišča in ministru, pristojnem za pravosodje, ki imata pravico udeležiti se seje ter dati svoja stališča in predloge o obravnavnih zadevah.
- (5) Strokovni svet k obravnavanju vprašanj iz svoje pristojnosti lahko povabi predstavnike sodišč in drugih državnih organov, institucij, društev in drugih nevladnih organizacij, ki delujejo na posameznih področjih, povezanih z obravnavano vsebino.
- (6) Administrativna, tehnična in druga dela za Strokovni svet opravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje.

9. člen

(Stalna strokovna telesa)

- (1) Stalna strokovna telesa so strokovno usklajevalne skupine članov ali predstavniki strokovnih združenj, sestavljeni iz sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za strokovna področja oziroma jezike, ki so najbolj pogosto zastopane na sodiščih.
- (2) Število Stalnih strokovnih teles in njihovo članstvo določi in ustanovi Strokovni svet.
- (3) Posamezno Stalno strokovno telo ima tri člane, ki so imenovani do izteka obdobja imenovanja članov Strokovnega sveta z možnostjo ponovnega imenovanja.
- (4) Če so za strokovno področje oziroma jezik, ki je najbolj pogosto zastopan na sodiščih, sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači povezani v strokovno združenje, se člane Stalnega strokovnega telesa praviloma določi izmed članov strokovnega združenja.
- (5) Stalno strokovno telo zagotavlja strokovno pomoč z določenega strokovnega področja oziroma jezika Strokovnemu svetu.

10. člen

(Začasna strokovna telesa)

- (1) Začasna strokovna telesa so strokovno usklajevalne skupine članov ali predstavniki strokovnih združenj, sestavljeni iz sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za strokovna področja oziroma jezike, glede na vsebino strokovnega vprašanja ali naloge, ki jih ustanovi Strokovni svet za obravnavo posamičnih zadev iz pristojnosti Strokovnega sveta na področju ali jeziku, kjer ni ustanovljenega Stalnega strokovnega telesa
- (2) Glede imenovanja članov, obdobja imenovanja in nalog se uporabljajo določbe prejšnjega člena.

11. člen

(razrešitev članov Strokovnega sveta)

(1) Članstvo v Strokovnem svetu, Stalnem strokovnem telesu ali Začasnem strokovnem telesu posamezniku preneha po zakonu:

- če izgubi status sodnega izvedenca, sodnega cenilca ali sodnega tolmača – z dnem pravnomočnosti odločbe, ki je bila podlaga za izgubo statusa.

(2) Članstvo v Strokovnem svetu, Stalnem strokovnem telesu ali Začasnem strokovnem telesu posamezniku preneha tudi, če:

- dela in naloge v Strokovnem svetu, Stalnem strokovnem telesu ali Začasnem strokovnem telesu opravlja neredno ali nevestno;
- na lastno željo – najpozneje trideseti dan po prejemu izjave.

(3) Postopek iz prve alineje prejšnjega odstavka tega člena se opravi skladno z določbami tega zakona, ki ureja postopek za razrešitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Obrazložen predlog za razrešitev v takšnem primeru lahko poda vsak član Strokovnega sveta, Stalnega strokovnega telesa ali Začasnega strokovnega telesa. Članstvo v tem primeru posamezniku preneha z dnem pravnomočnosti odločbe, ki je bila podlaga za izgubo članstva.

(4) Po prenehanju članstva posamezniku v Strokovnem svetu, Stalnem strokovnem telesu ali Začasnem strokovnem telesu Strokovni svet imenuje nadomestnega člana, in sicer skladno z drugim odstavkom 6. člena tega zakona.

12. člen

(poslovnik)

(1) Strokovni svet z dvotretjinsko večino glasov vseh članov sprejme poslovnik, s katerim natančneje uredi postopek priprave in poteka sej, način dela sveta, glasovanja, načine varovanja tajnosti podatkov, sodelovanja z drugimi organi in obveščanja javnosti.

(2) Poslovnik se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje.

13. člen

(sejnine, pečat in sedež)

(1) Predsednik in člani Strokovnega sveta, Stalnih strokovnih teles ter Začasnih strokovnih teles so upravičeni do sejnine in povračila dejanskih stroškov za delo in sodelovanje v Strokovnem svetu, Stalnih strokovnih telesih ter Začasnih strokovnih telesih v znesku, ki ga določi minister, pristojen za pravosodje.

(2) Strokovni svet ima pečat okrogle oblike. Sredi pečata je grb Republike Slovenije, v zunanjem krogu pečata je napis »Republika Slovenija, Strokovni svet za sodno izvedenstvo, cenilstvo in tolmačenje«.

(3) Sedež Strokovnega sveta je na sedežu ministrstva, pristojnega za pravosodje, ki zagotavlja tudi finančne pogoje za delo sveta.

III. PODROČJA, SMERNICE IN MINIMALNE ZAHTEVE

14. člen

(strokovna in jezikovna področja)

- (1) Strokovna področja in podpodročja izvedenskega ali cenilskega dela oziroma jezikovna področja določi ministrstvo, pristojno za pravosodje, na obrazložen predlog Strokovnega sveta. Obrazložitev iz prejšnjega stavka vsebuje navedbo utemeljenosti potrebe za določitev in opis področja.
- (2) Če nastane potreba po oblikovanju novega področja, podpodročja ali jezika, ali potreba po spremembi obstoječih področij, podpodročij ali jezikov, ministrstvo, pristojno za pravosodje, vselej sodeluje s Strokovnim svetom.
- (3) Za vsako strokovno oziroma jezikovno področje ali za več vsebinsko povezanih področij skupaj morajo biti pred uvrstitvijo v nabor obstoječih področij izdelane smernice in minimalne zahteve.

15. člen

(smernice za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj)

- (1) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, na svoji spletni strani objavi splošne in posamične smernice za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, ki so jih sodni izvedenci, cenilci in tolmači dolžni upoštevati pri svojem delu.
- (2) Splošne in posamične smernice ter njihove spremembe ali dopolnitve sprejme Strokovni svet.
- (3) Splošne smernice vsebujejo enotno navedbo strukture, navodil in napotkov za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj.
- (4) Posamične smernice vsebujejo zlasti napotke in navodila za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih, metode in sredstva, ki jih izvedenec ali cenilec pri izdelavi uporablja, okvirna področja in vsebine, ki so za izdelavo lahko pomembne, in strukturo izvedenskega mnenja glede na posamezno strokovno področje ali podpodročje.
- (5) Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov Strokovnemu svetu ni treba sprejeti posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih ali za potrebe tolmačenj, če meni, da v teh primerih zadoščajo splošne smernice.

16. člen

(minimalne zahteve)

- (1) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, na svoji spletni strani objavi Minimalne zahteve kot dodatni pogoj za imenovanje za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača (v nadaljnjem besedilu: Minimalne zahteve).
- (2) Minimalne zahteve ter njihove spremembe ali dopolnitve sprejme Strokovni svet.
- (3) Minimalne zahteve so dodatni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za sodne izvedence, cenilce ali tolmače, ki jih lahko Strokovni svet sprejme za posamezno strokovno področje ali podpodročje oziroma jezik, in se nanašajo na podrobnejše pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj.

IV. POGOJI ZA IMENOVANJE

17. člen

(pogoji za imenovanje)

- (1) Za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je lahko imenovan, kdor:
 1. ima ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje za določeno področje dela izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja,
 2. ima univerzitetno izobrazbo ali končan magistrski študijski program,
 3. je državljan Republike Slovenije ali države članice Evropske unije ali države članice Evropskega gospodarskega prostora in aktivno obvlada slovenski jezik,
 4. je poslovno sposoben in ima splošno zdravstveno zmožnost,
 5. je osebnostno primeren,
 6. ima šest let delovnih izkušenj s področja, na katerem želi opravljati delo izvedenca, cenilca ali tolmača,
 7. ni bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, zaradi katerega bi bil moralno neprimeren za opravljanje izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja, ker bi to lahko škodovalo nepristranskemu ali strokovnemu opravljanju njegovega dela ali ugledu sodišča,
 8. ne opravlja dejavnosti, ki ni združljiva s sodnim izvedeništvom ali cenilstvom,
 9. ni bil razrešen kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač po določbah tega zakona iz razloga trajnega odvzema pravice opravljati delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.
- (2) Če so za posamezno področje, podpodročje ali jezik sprejete Minimalne zahteve, štejejo slednje kot dodatni pogoj za imenovanje za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, če so na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, objavljene pred ali hkrati z dnem objave poziva k predložitvi vlog za imenovanje sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev.

- (3) Ni osebno primeren za delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, čigar delo oziroma čigar ravnanje ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo izvedensko delo opravljal pošteno ali vestno oziroma ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo varoval ugled in verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja. Šteje se tudi, da ta pogoj ni izpolnjen v primeru, ko še ni preteklo 5 let od pravnomočnosti odločbe o razrešitvi.
- (4) Izjemoma je lahko imenovana za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača oseba, ki ima nižjo izobrazbo ali manj let delovnih izkušenj, kot je to predpisano v prvem odstavku tega člena, če k imenovanju poda soglasje Strokovni svet.
- (5) Ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje kandidat izkaže z opravljenim posebnim preizkusom strokovnosti, razen če Strokovni svet ne določi drug ustrezen način, s katerim se izkaže kandidatova strokovna, praktična in izkustvena usposobljenost. Za določitev drugega ustreznega načina se uporabljajo določbe tega zakona, ki opredeljujejo načine preverjanja strokovne usposobljenosti.

18. člen

(dodatni pogoji za izdelavo cenitve v konkretnem postopku)

Kadar drug zakon določa dodatne pogoje za osebo, ki bo izdelala cenitev na zahtevo sodišča v sodnem postopku ali na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku, lahko sodišče ali upravni organ v konkretnem postopku določi samo osebo, ki izpolnjuje tudi te pogoje.

19. člen

(podatki)

- (1) Oseba, ki želi biti imenovana za izvedenca, mora ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev za imenovanje posredovati še naslednje podatke:
 - osebno ime,
 - enotno matično številko občana (EMŠO), če nima EMŠO, pa datum in kraj rojstva,
 - poštni naslov, na katerem je dosegljiva,
 - kontaktno telefonsko številko,
 - naslov elektronske pošte,
 - podatke o zaposlitvi ali drugem statusu ter
 - navedbo strokovnega področja in podpodročja, za katero želi biti imenovana.
- (2) Oseba te podatke in dokazila o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka posreduje za potrebe postopka imenovanja, naknadnega preverjanja izpolnjevanja pogojev in postopka razrešitve.

20. člen

(poseben preizkus strokovnosti)

- (1) Če je zaradi ugotavljanja pogoja ustreznega strokovnega znanja ter praktičnih sposobnosti in izkušenj za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, minister, pristojen za pravosodje, odredil poseben preizkus strokovnosti, se slednji opravlja pred komisijo, sestavljeno iz:
- strokovnjakov s področja in podpodročja oziroma jezika, na katerem bo oseba opravljala izvedensko ali cenilsko delo oziroma tolmačenje,
 - sodnikov, državnih odvetnikov, državnih tožilcev, odvetnikov ali notarjev in
 - uslužbencev ministrstva, pristojnega za pravosodje.

Pri določanju članstva iz vrst strokovnjakov zagotavlja strokovno pomoč Strokovni svet.

- (2) Člani komisije morajo imeti najmanj takšno strokovno izobrazbo kot kandidat za sodnega izvedenca.
- (3) Komisija lahko izjemoma in v posebej utemeljenih primerih, zlasti če kandidat s svojim dosedanjim delom in strokovnimi izkušnjami v daljšem obdobju ali na podlagi drugih utemeljenih razlogov, izkazuje ustrezno strokovno znanje ter praktične sposobnosti in izkušnje za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, slednjemu prizna celoten preizkus ali del preizkusa.
- (4) Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (5) Vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti na predlog Strokovnega sveta predpiše minister, pristojen za pravosodje.

21. člen

(prisega)

- (1) Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so imenovani z dnem, ko pred ministrom, pristojnim za pravosodje, izrečejo prisego:
- sodni izvedenci: »Prisegam pri svoji časti, da bom izvedensko delo opravljal-a po svoji vesti, nepristransko, v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja in da bom podajal-a svoje izvide in mnenja natančno in popolno.«;
 - sodni cenilci: »Prisegam pri svoji časti, da bom cenilsko delo opravljal-a po svoji vesti, nepristransko, v skladu s pravili znanosti in strokovnega znanja in da bom podajal-a svoje cenitve natančno in popolno«;
 - sodni tolmači: »Prisegam, da bom svoje delo kot sodni tolmač opravljal-a vestno, natančno in po svojem najboljšem znanju«.

- (2) Sodni tolmači morajo v tridesetih dneh po prisegi zaradi overitve svojih podpisov in pečatov na listinah, ki so namenjene uporabi v tujini, deponirati podpise in pečate na ministrstvu, pristojnem za pravosodje.
- (3) Če je za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača na določenem strokovnem področju, podpodročju ali jezikovnem področju imenovana oseba, ki je že sodni izvedenec za drugo strokovno področje, podpodročje oziroma jezikovno področje, ne izreče ponovno prisega, za novo področje oziroma podpodročje pa je imenovana z dnem vročitve odločbe o imenovanju.
- (4) Če Strokovni svet ugotovi potrebo po spremembi poimenovanja obstoječega strokovnega področja, podpodročja ali jezikovnega področja ali potrebo po spremembi uvrstitve sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v nabor področij ali podpodročij, o tem ministrstvo, pristojno za pravosodje, obstoječemu sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izda ugotovitveno odločbo, pri čemer glede prisega in dneva imenovanja veljajo določbe prejšnjega odstavka tega člena.

22. člen

(mentorstvo)

- (1) Če so za samostojno oblikovanje izvedenskih mnenj, cenitev ali tolmačenj potrebna dodatna znanja in veščine, ki jih sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne more osvojiti brez pomoči mentorja, ministrstvo, pristojno za pravosodje, na predlog Strokovnega sveta sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču določi mentorja. Predlog vsebuje obrazložitev potrebe in navedbo mentorja, ki naj se določi.
- (2) Namen mentorstva je zagotovitev ustreznih znanj in veščin, ki jih sodni izvedenec, cenilec ali tolmač potrebuje za samostojno opravljanje izvedenskih mnenj in cenitev.
- (3) Mentorstvo se določi s pogodbo med ministrstvom, pristojnim za pravosodje, sodnim izvedencem, cenilcem ali tolmačem, in mentorjem. Izvajanje pogodbenih obveznosti spremlja Strokovni svet.
- (4) S pogodbo se opredeli zlasti:
 - trajanje obdobja dodatnega usposabljanja z mentorjem, ki ne more biti daljše od enega leta,
 - obseg mentorskih zadolžitev in obveznosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača,
 - pravice in dolžnosti mentorja in kandidata,
 - opredelitev finančnih sredstev, ki jih prejme mentor, ter
 - dolžnost in način poročanja o izvedenih nalogah.
- (5) Navedba mentorja in obdobje mentorstva mora biti razvidno iz javnega dela imenika, dokler traja mentorstvo.
- (6) Za izvedenska mnenja, cenitve ali tolmačenja, izdelana ali opravljena v obdobju trajanja mentorstva, velja nerazdelna odgovornost sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača ter mentorja.

V. VODENJE IMENIKA IN EVIDENC

23. člen

(imenik)

(1) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, za odločanje in vodenje postopkov po tem zakonu in za zagotavljanje pravne varnosti v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi upravlja imenik sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki obsega naslednje podatke:

- osebno ime,
- znanstveni ali strokovni naslov,
- strokovno področje, podpodročje oziroma jezikovno področje, za katero je oseba imenovana,
- datum imenovanja,
- poklic,
- datum in kraj rojstva,
- enotno matično številko občana (EMŠO),
- poštni naslov, na katerem je dosegljiv,
- kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte,
- podatek o pravnomočnem disciplinskem ukrepu,
- navedba mentorja in obdobje mentorstva, če je bil ali če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču določen mentor, in
- podatke o zaposlitvi ali drugem statusu.

(2) Imenik je za pravno varnost, delovanje sodišč in drugih državnih organov v sodnih in drugih postopkih ter informiranje strank javen v delu, ki obsega naslednje podatke:

- osebno ime,
- znanstveni ali strokovni naslov,
- poštni naslov, na katerem je dosegljiv,
- kontaktno številko telefona in kontaktni naslov elektronske pošte,
- podatke o zaposlitvi ali drugem statusu,
- strokovno področje in podpodročje oziroma jezikovno področje, za katero je oseba imenovana,
- datum imenovanja,
- navedba mentorja in obdobje mentorstva, če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču določen mentor, za obdobje trajanja mentorstva,
- podatek o javnem opominu, če je bil ta izrečen kot disciplinski ukrep, za obdobje enega leta po pravnomočnosti odločbe, ki je bila podlaga za vpis tega podatka.

- (3) Javni del imenika se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje.
- (4) Za potrebe posodabljanja imenika ter vodenja ali odločanja v postopkih po tem zakonu ali drugih zakonih lahko ministrstvo, pristojno za pravosodje, pridobiva in obdeluje te podatke o sodnem izvedencu, cenilcu ali tolmaču:
- podatek o stalnem in začasnem prebivališču od upravljavca centralnega registra prebivalstva;
 - podatek o vpisu ali izpisu v kazensko evidenco glede kaznivih dejanj iz 7. točke prvega odstavka 17. člena tega zakona od upravljavca kazenske evidence;
 - podatek o datumu smrti sodnega izvedenca od upravljavca matičnega registra.
- (5) Podatki o posamezniku se po izbrisu iz imenika arhivirajo. Ministrstvo, pristojno za pravosodje, zagotavlja trajno hrambo arhiviranih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.
- (6) Pravico do vpogleda v arhivirane podatke imenika imajo subjekti iz drugega odstavka zaradi potreb uradnih postopkov, in upravičene osebe, ki izkažejo pravni interes. Pravni interes je izkazan, če arhiviran podatek vpliva na pravice in obveznosti osebe, ki nastopa kot stranka v postopkih.

24. člen

(dolžnost sporočanja podatkov)

- (1) Za namene iz prejšnjega člena je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač dolžan pisno ali po elektronski poti sporočiti ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, vsako spremembo podatkov o poštnem naslovu, na katerem je dosegljiv, naslovu stalnega ali začasnega prebivališča, kontaktni telefonski številki ali naslovu elektronske pošte in podatkov o zaposlitvi ali drugem statusu.
- (2) Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je za namene iz prejšnjega odstavka dolžan posredovati pisno izjavo, da so vsi podatki, ki se v zvezi z njim vodijo v imeniku, točni, oziroma podatke, ki so spremenjeni, in sicer do konca prvega meseca v koledarskem letu.
- (3) V roku iz prejšnjega odstavka mora sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, posredovati tudi pisno izjavo o delu v prejšnjem koledarskem letu (poročevalsko obdobje), ki vsebuje podatke o izvedenskih mnenjih, cenitvah oziroma prevodih ali tolmačenju, in sicer:
- Število izdelanih izvedenskih mnenj, cenitev ali tolmačenj,
 - Nazive državnih organov, ki so zahtevali izvedbo njegovega dela ter
 - Skupen znesek plačila za delo, ki mu je bilo v poročevalskem obdobju izplačano.
- (4) Če ministrstvo, pristojno za pravosodje, ne prejme pisnih izjav v predpisanem roku, sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača izbriše iz tistega imenika, ki je objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, in ponovno vpiše v ta imenik po posredovanju obeh zahtevanih izjav.

- (5) Sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač je za potrebe izvajanja tega zakona vsa izdelana izvedenska mnenja, cenitve oziroma prevode listin dolžan hraniti v fizični ali elektronski obliki, in sicer še najmanj pet let po njihovem nastanku.

25. člen

(mirovanje)

- (1) Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač lahko enkrat v obdobju petih let zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, ki ne more biti krajše od treh mesecev in ne daljše od enega leta (subjektivni razlogi).
- (2) V primeru objektivnih razlogov, kot je zlasti dolgotrajna bolezen ali druga okoliščina, neodvisna od volje sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in ki je ne more preprečiti niti njegova skrbnost, lahko slednji zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, navedeno v zahtevi, vendar ne za obdobje, daljše od pet let.
- (3) Obdobje mirovanja ne vpliva na njegove pravice in obveznosti, ki so povezane z njegovim statusom.

26. člen

(evidenca preizkusov)

Center za izobraževanje v pravosodju vodi evidenco posebnih preizkusov strokovnosti za izvedence, cenilce in tolmače, ki vsebuje:

- navedbo strokovnega področja in podpodročja oziroma jezika, za katerega se opravlja preizkus strokovnosti,
- zaporedno številko preizkusa,
- osebno ime kandidata in naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča,
- številko spisa kandidata,
- datum in kraj rojstva,
- stopnjo in vrsto izobrazbe,
- komisijo za preizkus strokovnosti,
- datum opravljanja preizkusa,
- znesek in datum plačila stroškov preizkusa in
- uspeh pri preizkusu.

VI. STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

27. člen

(izobraževanja in preizkusi strokovnosti)

- (1) Sodni izvedenci, cenilci in tolmači so se dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija, strokovno združenje ali druga strokovna institucija.
- (2) Minister, pristojen za pravosodje, lahko na predlog Strokovnega sveta določi, da morajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači iz posameznih strokovnih področij in podpodročij oziroma jezika v določenem roku opraviti posebne preizkuse strokovnosti. Če izvedenec, cenilec ali tolmač preizkusa ne opravi, se izbriše iz javnega dela imenika in se ponovno vpiše v ta imenik po opravljenem preizkusu.
- (3) Celotni preizkus se lahko opravlja največ trikrat. Če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

28. člen

(načini preverjanja strokovne usposobljenosti)

- (1) Po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih pet let Strokovni svet preverja strokovno usposobljenost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.
- (2) Praviloma se strokovna usposobljenost preverja na način predložitve dokazil o strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma o sodelovanju na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih.
- (3) Ne glede na prejšnji odstavek lahko Strokovni svet strokovno usposobljenost preverja tudi na način, da:
 - poda predlog ministru, pristojnem za pravosodje, za opravljanje posebnega preizkusa usposobljenosti;
 - preveri vestnost izdelave treh naključno predloženih izvedenskih mnenj, cenitev ali prepisov tolmačenj, izdelanih v minulem obdobju imenovanja
 - upošteva mnenja, priporočila, ocene ali druga dokazila o strokovnem usposabljanju, ali
 - določi drug ustrezen način, ki bo zagotovil preverjanje strokovne usposobljenosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (4) Po izvedenem preverjanju strokovne usposobljenosti poda Strokovni svet o tem mnenje, ki ga posreduje ministru, pristojnem za pravosodje. Če iz mnenja izhaja, da sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne izkazuje strokovne usposobljenosti, se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

VII. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST IN POSTOPEK

29. člen

(splošna določba)

Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač je disciplinsko odgovoren, če pri izvajanju ali v zvezi z izvajanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja krši določbe tega zakona oziroma drugih predpisov, ali če s katerikoli svojim ravnanjem krni ugled ali verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

30. člen

(disciplinski ukrepi)

(1) V disciplinskem postopku proti sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču se lahko izrečejo naslednji disciplinski ukrepi:

1. Disciplinski ukrepi za lažje kršitve opravljanja sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja:

- pisni opomin;
- javni opomin, ki se za obdobje enega leta po pravnomočnosti vpiše v javni del imenika;
- denarna kazen, ki ni manjša od 300 eurov in ne večja od 1.000 eurov;

2. Disciplinski ukrepi za hujše kršitve opravljanja sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja:

- denarna kazen, ki ni manjša od 1.000 eurov in ne večja od 3.000 eurov;
- začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, za obdobje, ki ni krajše od dveh in ne daljše od štirih let;
- trajen odvzem pravice opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje.

(3) Vselej je kot glavni ali stranski disciplinski ukrep mogoče izreči napotitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača na posebni preizkus strokovnosti iz posameznega strokovnega ali jezikovnega področja. Za napotitev na posebni preizkus strokovnosti se uporabljajo določbe tega zakona, ki urejajo posebne preizkuse strokovnosti.

(4) Ne glede na disciplinske ukrepe iz prvega odstavka se sme za lažje disciplinske kršitve izreči pisno opozorilo, če je kršitev storjena v takih olajševalnih okoliščinah, ki jih delajo posebno lahko.

31. člen

(disciplinske kršitve)

Vrste disciplinskih kršitev pri opravljanju dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja so:

1. Lažje disciplinske kršitve:

- dejanja, ki pomenijo kršitev ugleda ali verodostojnosti sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- neprimerno ali žaljivo obnašanje pri opravljanju dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- nepooblaščen uporaba ali razkrivanje oziroma razkritje zaupnih podatkov, za katere izve v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- dejanja ali opustitev dejanj, s katerimi krši ugled ali verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- neupravičen nepristop k posebnem preizkusu strokovnosti, če je slednjega določil minister, pristojen za pravosodje,
- neutemeljena odklonitev sodelovanja v Strokovnem svetu, Stalnem strokovnem telesu ali Začasnem strokovnem telesu iz tega zakona;
- neupoštevanje pravil znanosti in stroke, ki ne povzročijo hujših škodljivih posledic za stranke ali druge udeležence (lažja nevestnost);
- sklicevanje na svoj status v zadevah, v katerih nima zakonskega pooblastila;
- neupravičena odklonitev dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

2. Hujše disciplinske kršitve:

- neupoštevanje pravil znanosti in stroke, če zaradi tega nastanejo ali bi lahko nastale hujše škodljive posledice za stranke ali druge udeležence (hujša nevestnost);
- večkratno neredno opravljanje dolžnosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača;
- ponovitev disciplinskih kršitev, za katere mu je že bil pravnomočno izrečen disciplinski ukrep in je na podlagi njegovega obnašanja ali ravnanja utemeljeno sklepati, da ne bo vestno ali pošteno opravljal delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
- nevestno ali malomarno opravljanje dolžnosti člana Strokovnega sveta, Stalnega strokovnega telesa ali Začasnega strokovnega telesa iz tega zakona.

32. člen

(izrekanje disciplinskih ukrepov)

- (1) Pri izrekanju disciplinskih ukrepov se upoštevajo vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino denarne kazni, zlasti pa teža kršitve in njene posledice, povzročena škoda, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje osebe, zoper katero je uveden disciplinski postopek, ter morebitni prej izrečeni disciplinski ukrepi.
- (2) Pri izrekanju disciplinskega ukrepa denarne kazni in določitvi roka za plačilo, ki ne sme biti krajši od enega meseca in ne daljši od šest mesecev, se upošteva tudi premoženjsko stanje osebe, kateri je bil izrečen disciplinski ukrep.

33. člen

(začasen in trajen odvzem)

- (1) Če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izrečen začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, se ga za čas obdobja izrečenega ukrepa izbriše iz javnega dela imenika, pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, pa mora za čas tega obdobja deponirati štampljko in izkaznico.
- (2) Če je sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izrečen trajen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ga minister, pristojen za pravosodje, razreši po določbah tega zakona, ki urejajo razrešitev.

34. člen

(disciplinska evidenca)

- (1) Za potrebe izvrševanja pristojnosti po tem zakonu ministrstvo, pristojno za pravosodje, upravlja disciplinsko evidenco, v kateri se obdelujejo naslednji podatki iz pravnomočnih odločb o izrečenih disciplinskih ukrepih:
 - ime in priimek ter EMŠO sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača,
 - številka in datum odločbe,
 - izrečen disciplinski ukrep.
- (2) Disciplinska evidenca se lahko upravlja v okviru upravljanja imenika sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.
- (3) Disciplinska evidenca se hrani trajno.
- (4) Ministrstvo lahko za opravljanje nalog pravosodne uprave v slednjo vpogleduje ter podatke izpiše, kopira, prepíše ali jih v skladu z zakonitimi pristojnostmi posreduje drugim organom oziroma uporabi v drugih postopkih.
- (5) Dostop do vsebine osebnih in drugih podatkov iz disciplinske evidence pridobijo posamezniki, na katere se podatki nanašajo, druge osebe pa le, če za to izkažejo pravni interes.

35. člen

(sklep o uvedbi)

- (1) Disciplinski postopek s sklepom uvede minister, pristojen za pravosodje, na obrazložen predlog predsednika sodišča, Strokovnega sveta ali po uradni dolžnosti. Zoper sklep ni dovoljena pritožba.
- (2) Disciplinskega postopka, kjer se sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču očita lažja ali hujša nevestnost, ni mogoče uvesti pred pravnomočnostjo zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.
- (3) Če se disciplinski postopek uvede na podlagi zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja na zahtevo sodišča v sodnem postopku, kljub pravnomočnosti zadeve ni dopustno presojeti vestnosti v zvezi z njegovim delom v konkretnem sodnem postopku, temveč se disciplinska odgovornost ugotavlja na način preverjanja njegove strokovne usposobljenosti. Slednjo preveri Strokovni svet na podlagi treh naključno predloženih izvedenskih mnenj, cenitev ali prepisov tolmačenj, izdelanih v minulem obdobju imenovanja.

36. člen

(pravica do izjave)

- (1) V disciplinskem postopku mora sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, zoper katerega je uveden postopek, imeti možnost, da se izjavi glede kršitev, zaradi katerih se postopek vodi.
- (2) V disciplinskem postopku odloča minister, pristojen za pravosodje.
- (3) Zoper odločbo ministra, pristojnega za pravosodje, je dovoljen upravni spor.
- (4) Podrobnejše določbe o izvedbi disciplinskega postopka predpiše minister, pristojen za pravosodje.

37. člen

(uporaba postopkovnih določb)

- (1) Vsa pisanja v zvezi z disciplinskim postopkom se osebi, zoper katero je uveden disciplinski postopek, vročajo priporočeno po pošti ali po elektronski pošti, če ima oseba v postopku varen elektronski predal.
- (2) V disciplinskem postopku se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

38. člen

(strokovna ocena)

- (1) Če je za ugotovitev ali presojo kakšnega dejstva, ki je pomembno za disciplinski postopek, potrebno ustrezno strokovno znanje oziroma strokovna ocena, mnenje o tem poda Strokovni svet.

- (2) Zahteva za podajo mnenja mora vsebovati navedbo okoliščin, dejstev in vprašanj, do katerih se mora opredeliti Strokovni svet, ter rok za predložitev mnenja. Uradna oseba, ki vodi disciplinski postopek, v takšnem primeru celotno dokumentacijo, v okviru katere je potrebno pridobiti mnenje Strokovnega sveta, s sklepom odstopi Strokovnemu svetu.
- (3) Strokovni svet lahko za potrebe oblikovanja mnenja imenuje Začasno strokovno telo po določbah tega zakona ali sodeluje s Stalnim strokovnim telesom.
- (4) Minister, pristojen za pravosodje, je pri svoji odločitvi vezan na mnenje Strokovnega sveta.

39. člen

(začasna prepoved)

- (1) Če je uveden disciplinski postopek zaradi kršitev, zaradi katerih se sme izreči ukrep začasnega ali trajnega odvzema pravice opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje, lahko minister, pristojen za pravosodje, sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izreče začasno prepoved opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje (suspenz).
- (2) Začasna prepoved lahko traja do konca disciplinskega postopka, vendar največ eno leto, suspendirani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pa mora pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, za čas obdobja začasne prepovedi deponirati štampiljko in izkaznico.

40. člen

(zastaranje)

- (1) Pregon disciplinskih kršitev zastara v petih letih od dneva očitane kršitve.
- (2) Če ima očitana disciplinska kršitev tudi znake kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali na predlog, zastara pregon v enakem roku, kot ga določa zakon za zastaranje preгона za kaznivo dejanje.
- (3) Zastaranje preгона disciplinske kršitve pretrga vsako opravilo v disciplinskem postopku zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.
- (4) Izvršitev disciplinskega ukrepa zastara v petih letih od pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ukrep izrečen.
- (5) V vsakem primeru pregon disciplinske kršitve zastara, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje preгона, izvršitev disciplinskega ukrepa pa, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje izvršitve disciplinskega ukrepa.

41. člen

(stroški)

Glede opredelitve obsega, višine in povrnitve stroškov, nastalih v okviru disciplinskega postopka, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

VIII. PRENEHANJE, RAZREŠITEV, IZBRIS IN SUSPENZ

42. člen

(prenehanje imenovanja)

- (1) Minister, pristojen za pravosodje, ugotovi prenehanje imenovanja za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, če slednji poda pisno izjavo, da ne želi več opravljati sodnega izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja.
- (2) Šteje se, da razlog nastopi, ko izjavo prejme ministrstvo, pristojno za pravosodje.
- (3) Z dnem vročitve odločbe o prenehanju imenovanja se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne sme več sklicevati na svoj status, ki ga je imel kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, že prevzeta dela in naloge pa sme dokončati brez sklicevanja na status.

43. člen

(razrešitev)

- (1) Minister, pristojen za pravosodje, razreši sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača:
 1. če je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja;
 2. če je bil pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje na kazen najmanj šestih mesecev zapora;
 3. če mu je v pravnomočno zaključenem disciplinskem postopku trajno odvzeta pravica opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača;
 4. če ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje.
- (2) Minister, pristojen za pravosodje, razreši sodnega izvedenca ali cenilca tudi, če se ukvarja s pridobitno dejavnostjo, ki bi lahko vplivala na objektivno in od zunanjih vplivov neodvisno opravljanje te funkcije.
- (3) Nezdržljivost opravljanja pridobitne dejavnosti s sodnim izvedeništvom ali cenilstvom ugotavlja Strokovni svet, ki o svoji ugotovitvi najpozneje v osmih dneh po njenem sprejemu obvesti ministrstvo, pristojno za pravosodje.
- (4) Z dnem vročitve odločbe o razrešitvi se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne sme več sklicevati na svoj status, ki ga je imel kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, že prevzeta dela in naloge pa sme dokončati brez sklicevanja na status.

44. člen

(izbris iz javnega dela imenika)

- (1) Če je zoper sodnega izvedenca, sodnega cenilca oziroma sodnega tolmača vložen obtožni akt zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, ga ministrstvo, pristojno za pravosodje,

najpozneje v treh dneh po seznanitvi s pravnim dejstvom, izbriše iz javnega dela imenika.

- (2) Ponoven vpis v javni del imenika se opravi po prenehanju razlogov, zaradi katerih je bil opravljen izbris.
- (3) O pravnih dejstvih iz prejšnjih odstavkov mora državno tožilstvo, ki je obtožni akt vložilo, nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku teh dejstev, obvestiti ministrstvo. Obvestilo šteje kot naloga državnotožilske uprave.

45. člen

(začasna prepoved)

- (1) Če je zoper sodnega izvedenca, sodnega cenilca oziroma sodnega tolmača uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, minister, pristojen za pravosodje, sodnemu izvedencu, sodnemu cenilcu oziroma sodnemu tolmaču začasno prepove opravljati delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.
- (2) Začasna prepoved traja do pravnomočnosti odločbe, s katero se konča kazenski postopek, suspendirani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pa mora pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, za čas obdobja začasne prepovedi deponirati štampiljko in izkaznico.
- (3) Zoper odločbo o začasni prepovedi opravljanja dela je dovoljeno sprožiti upravni spor v osmih dneh od njene vročitve.
- (4) O pravnih dejstvih iz prejšnjih odstavkov mora pristojno sodišče nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku teh dejstev obvestiti ministrstvo. Obvestilo šteje kot naloga sodne uprave.

IX. PLAČILO ZA DELO

46. člen

(pravica do plačila za opravljeno delo)

(1) Sodni izvedenec, cenilec in tolmač ima pravico do plačila za opravljeno izvedensko in cenilsko delo oziroma delo tolmača in pravico do povrnitve stroškov, ki jih je imel v zvezi z izvedenskim in cenilskim delom oziroma delom tolmača.

(2) Če sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač izvida, oziroma mnenja, cenitve oziroma prevoda ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ, se mu znesek izplačila zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ za 50 odstotkov, razen če sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.

47. člen

(podzakonski akt)

Minister, pristojen za pravosodje, podrobneje predpiše način imenovanja in razrešitve sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti in tarifo za plačevanje storitev po prejšnjem členu.

48. člen

(sredstva)

- (1) Sredstva za plačilo stroškov in povračilo stroškov sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev zagotavlja sodišče, če tako določa zakon.
- (2) Zakon določa, v katerih primerih in katera stranka ali drug udeleženec v postopku je dolžan povrniti sredstva, izplačana na podlagi prejšnjega odstavka.

X. POSREDOVANJE PODATKOV

49. člen

(dolžnost posredovanja podatkov)

- (1) Upravljalci uradnih evidenc, registrov, javnih knjig, zbirk osebnih podatkov ter drugih varovanih podatkov, ki jih sodni izvedenec, cenilec ali tolmač potrebuje za opravljanje dela, morajo slednjim na podlagi priložene odredbe ali sklepa sodišča oziroma upravnega organa za izdelavo izvedeniškega mnenja ali cenitve oziroma odredbe za tolmačenje ali prevod, brezplačno in nemudoma, najkasneje pa v osmih dneh posredovati zahtevane podatke.
- (2) Potrebne podatke morajo brezplačno in v najkrajšem možnem roku posredovati tudi osebe zasebnega sektorja, pod pogojem, da je ta obveznost izrecno navedena v odredbi ali sklepu sodišča oziroma upravnega organa.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

50. člen

(imenovanje članov Strokovnega sveta)

Vlada Republike Slovenije imenuje člane Strokovnega sveta po tem zakonu v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

51. člen

(konstitutivna seja)

- (1) Konstitutivno sejo Strokovnega sveta v 15 dneh po imenovanju skliče predsednik tega sveta.
- (2) Določbe tega zakona o pristojnosti in delovanju Strokovnega sveta se začnejo uporabljati naslednji dan po konstituiranju Strokovnega sveta.
- (3) Strokovni svet sprejme poslovnik o svojem delu, imenuje namestnike članov in ustanovi Stalna strokovna telesa najpozneje v enem mesecu po konstituiranju.
- (4) Minister za pravosodje sprejme akt o določitvi zneskov sejin in drugih stroškov za delo in sodelovanje v Strokovnem svetu, Stalnih strokovnih telesih in Začasnih strokovnih telesih, in zagotovi pečat Strokovnega sveta, do sklica konstitutivne seje Strokovnega sveta.

52. člen

(letno poročilo)

Letno poročilo o delu Strokovnega sveta slednji izdela za prvo naslednje leto po letu, v katerem je bil konstituiran.

53. člen

(opisi področij, smernice in minimalne zahteve)

Za strokovna področja in podpodročja izvedenskega ali cenilskega dela oziroma za jezikovna področja (ne jezikovnega!), se opisi, strokovne oziroma posamične smernice ter minimalne zahteve sprejmejo in objavijo na spletni strani v enem letu po začetku uporabe tega zakona.

54. člen

(dolžnost sporočanja podatkov)

- (1) Sodni izvedenci, cenilci oziroma tolmači morajo pisno izjavo o delu (tretji odstavek 24. člena) prvič posredovati do konca januarja 2020 za koledarsko leto 2019.
- (2) Do izpolnitve obveznosti iz prejšnjega odstavka se četrti odstavek 24. člena uporablja le v delu, ki se nanaša na posredovanje izjave iz drugega odstavka 24. člena.

55. člen

(nedokončani postopki)

Postopki imenovanj ali razrešitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, se končajo po dosedanjih predpisih.

56. člen
(disciplinski postopki)

Določbe o disciplinski odgovornosti in postopku se lahko uporabljajo le za kršitve, ki so nastale po uveljavitvi tega zakona.

57. člen
(podzakonski in izvedbeni akti)

(1) Kolikor ni v drugih določbah tega zakona drugače določeno, se podzakonski akti, ki so določeni s tem zakonom, izdajo v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Do izdaje podzakonskih aktov po tem zakonu se smiselno uporabljajo določbe podzakonskih aktov, izdanih na podlagi dosedanjega 12. poglavja Zakona o sodiščih, in sicer:

- Pravilnik o sodnih izvedencih in cenilcih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15) in
- Pravilnik o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15) in
- Pravilnik o zagotovitvi sredstev za strokovno izpopolnjevanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev (Uradni list RS, št. 87/05).

58. člen
(prenehanje veljavnosti)

(1) Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati 12. poglavje Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13 in 17/15).

(2) Določbe zakona iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do začetka uporabe tega zakona, če ta zakon ne določa drugače.

59. člen
(uveljavitev in začetek uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018, razen določb:

- o imenovanju namestnikov članov Strokovnega sveta (6. člen),
- o ustanovitvi Stalnih strokovnih teles ter imenovanja njihovih članov (9. člen),
- o sprejemu poslovnika (12. člen),

ki se uporabljajo po konstituiranju Strokovnega sveta.

III.OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Prvi člen v okviru uvodnih določb predstavi predmet urejanja zakona. V njem so okvirno navedena vsa področja, ki jih v zvezi s sodnimi izvedenci, cenilci in tolmači ureja zakon kot enotni, krovni akt.

K 2. členu

Drugi člen opredeljuje status sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev oziroma izpostavlja osnovno definicijo in ciljni namen sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, to je, da opravljajo (strokovne) naloge na zahtevo sodišč. Vsebinsko je v prvih treh odstavkih člen enak prvim trem odstavkom 84. člena trenutno veljavnega Zakona o sodiščih (ZS) in predlagatelju se zdi smiselno, da ga v tem delu v celoti ohrani tudi v predlogu novega zakona, saj le-ta ne posega v prvotni namen imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev - primarno je izpostavljena njihova vloga strokovnih pomočnikov sodišč (tako tudi v obrazložitvi odločitve Ustavnega sodišča U-I-84/15-19 z dne 18. 5. 2017: »...V primeru, ko dajejo izvide, mnenja ali cenitve na zahtevo sodišča ali upravnega organa, izvajajo funkcijo pomočnika sodišča oziroma drugega državnega organa.....Sodni tolmači delujejo v vlogi pomočnika sodišča oziroma državnega organa...«).

Predlagatelj je sicer v okviru prvotnih tez osnutka zakona nameraval časovno omejiti status in s tem imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev na npr. šest (6) let (v idejnih zasnovah tudi npr. na 7 ali 10 let, kot to poznajo katere od primerljivih ureditev), in sicer z namenom zagotavljanja preverjanja in tudi ohranjanja strokovnega znanja – s ponovnim opravljanjem izpita. Že v fazi usklajevanja besedila osnutka predlaganega zakona (zlasti pa Izhodiščnih tez) s strokovno javnostjo pa se je izkazalo, da ideja ne bi dosegla svojega namena, torej da sodni izvedenci, cenilci in tolmači s ponovnim opravljanjem izpita v roku šestih let ne bi bistveno izboljšali svojega strokovnega znanja, saj le-tega lahko pridobijo na učinkovitejši način, na primer s kvalitetnimi izobraževanji. Strokovna javnost je hkrati večkrat poudarila, da bi tovrstna ureditev občutno zmanjšala željo postati sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, kar bi posledično pomenilo, da bi se zmanjšalo tako število kandidatov za sodne izvedence, cenilce in tolmače kot tudi število že imenovanih. Zaradi tega pa bi se seveda tudi zmanjšala storilnost sodišč ter pravna varnost, saj ne bi bilo zadostnega števila strokovnjakov, ki bi lahko kar se da hitro in kvalitetno nudili pomoč sodni veji oblasti. Po mnenju predlagatelja je zato bolj od časovne zamejitve podeljene licence pomembneje ohraniti strokovno znanje in usposobljenost posameznikov, kar mora biti podano ves čas trajanja licence. Pomembno vlogo zato s predlogom zakona dobiva Strokovni svet, ki bo garant njihove strokovnosti oziroma pomemben regulator, ki bo jamčil za ohranitev licence (več o Strokovnem svetu bo obrazloženo v nadaljevanju).

Novota je zadnji, tj. četrti odstavek tega člena, ki določa, da sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču preneha status (zgolj) v primerih in pod pogoji, ki jih določa ta zakon. Gre za določbo, ki se zdi morda na prvi pogled odveč, saj je navedeno mogoče zaključiti že sicer. A vendar je s predlaganim odstavkom predlagatelj želel poudariti, da zgolj ta zakon lahko določa primere in pogoje, ob katerih je mogoče prenehanje statusa. Gre za določbo, ki jo (podobno) pozna

npr. tudi Zakon o sodniški službi za sodnike (glej 5. člen Zakona o sodniški službi), s čimer je vselej še posebej poudarjena trajnost funkcije / statusa.

K 3. členu

Navedeni člen ureja sklicevanje na status sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in je v prvih dveh odstavkih vsebinsko enak 85. členu trenutno veljavnega Zakona o sodiščih¹⁸ (v nadaljevanju: ZS). Strokovna javnost je že od sprejema zadnje novele ZS večkrat izpostavila, da bi bilo vprašanje sklicevanja na status potrebno reševati za vse enako, torej enako za sodne izvedence, cenilce in tolmače. Sodni izvedenci in cenilci se namreč za razliko od sodnih tolmačev na svoj status ne smejo sklicevati v primeru, kadar dajejo izvide, mnenja in cenitve na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic. Ker je predlagatelj navedeno problematiko že obširno pojasnil v okviru uvodnih obrazložitvev, na tem mestu zgolj ponovno izpostavlja, da je Ustavno sodišče RS z odločbo, opr. št. U-I-84/15-19 z dne 18. 5. 2017 odločilo, da prvi odstavek 85. člena Zakona o sodiščih ni v neskladju z Ustavo. Predlagatelj je predmetni odločitvi Ustavnega sodišča tudi sledil in vsebinsko ohranil enak princip urejanja sklicevanja na status.

V okviru navedenega člena je nov zgolj tretji odstavek, ki omejuje disciplinsko odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Določbe o disciplinski odgovornosti tako ne veljajo za tolmače, kadar dajejo tolmačenja in prevode na zahtevo stranke zaradi uveljavljanja njenih pravic, prav tako pa ne veljajo za sodne izvedence, cenilce in tolmače, če drug zakon ureja nadzor nad njihovim delom. Namen zadnjega odstavka je zamejiti regulatorno vlogo Ministrstva za pravosodje na primere, kjer sodni izvedenci, cenilci in tolmači delujejo na zahtevo sodišča v sodnem postopku, na zahtevo upravnega ali drugega državnega organa v postopku, ki teče pred temi organi, in kadar zakon ali uredba določa njihovo delovanje. V primerih namreč, ko bodo sodni tolmači dajali tolmačenja in prevode na zahtevo stranke ali kadar bo drug zakon za vse tri kategorije sodnikovih pomočnikov (sodni izvedenci, cenilci in tolmači) urejal nadzor nad njihovim delom, ni sistemsko primerno in skladno, da bi nadzor nad njihovim delovanjem zagotavljalo Ministrstvo za pravosodje. Gre za vprašanja disciplinske odgovornosti, medtem ko pa se bodo tudi v tem okviru še vedno lahko presojele okoliščine, povezane npr. s posameznikovo osebnostno primernostjo (tj. okvir razrešitvenih postopkov).

K 4. členu

V tem členu se ohranja vsebina 86. člena trenutno veljavnega ZS, in sicer gre za ureditev javnega poziva, znanega v našem sistemu od novele Zakona o sodiščih 2015, ki se je izkazal za bistven prispevek k racionalizaciji upravnega poslovanja, prav tako pa je poudaril vlogo predsednikov sodišč, ki so imeli pravzaprav vse do ureditve 1994 bistveno večje pristojnosti na teh področjih. Povsem nov je tretji odstavek 4. člena, ki pogojuje upoštevanje predlogov predsednikov sodišč z objavo minimalnih zahtev in posamičnih smernic za predlagano strokovno področje ali podpodročje oziroma jezik.

Sodni izvedenci, cenilci in tolmači trenutno nimajo enotnih, obvezujočih navodil o tem, kakšna naj bi bila posamezna izvedenska mnenja, cenitve ali prevodi z vidika oblike; enotne smernice bodo zagotavljale večjo preglednost izdelanih strokovnih mnenj, cenitev ali prevodov,

¹⁸ Uradni list RS, št. 17/15, ZS-L.

nenazadnje tudi večjo pravno varnost. Kot bo razvidno v nadaljevanju, bodo splošne smernice vsebovale enotno navedbo strukture, navodil in napotkov za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev ali prevodov, posamične smernice pa bodo vsebovale napotke in navodila za izdelavo mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih in podpodročjih, metode in sredstva, ki jih izvedenec ali cenilec uporablja, področja in vsebine, ki so za izdelavo lahko pomembne in predvsem strukturo izvedenskega mnenja oziroma cenitve glede na posamezno strokovno področje ali podpodročje.

Predlagatelj izpostavlja, da se je v postopkih razrešitev sodnih izvedencev in cenilcev (bolj redko tudi sodnih tolmačev) že večkrat izkazalo, da so bila tako izvedenska mnenja kot tudi cenitve nepregledne, površno izdelane ali pa je bil prikazan zgolj rezultat, do katerega je sodni izvedenec ali cenilec prišel, ne pa tudi način, kako je do določenega zaključka prišel. Predlagatelj dodaja, da je z vidika transparentnosti ter razumljivosti izvedenskih mnenj in cenitev nujno potrebno, da ne samo sodišče, temveč tudi posameznik jasno razbere, kako je določen strokovnjak prišel do nekega rezultata in da iz mnenja oziroma cenitve tudi nedvoumno izhaja, da je strokovnjak do rezultata prišel na pošten način. Ni namreč redko, da sodišče ali pa posameznik meni, da sodni izvedenec ali cenilec ni deloval nepristransko, zato jasna in določena pravila o sami strukturi izvedenskih mnenj in cenitev ter določeni okvirji o uporabljenih metodah nujno pripomorejo k lažji argumentaciji strokovnjaka in nenazadnje tudi k večjemu zaupanju v stroko.

Poleg posamičnih smernic navedeni tretji odstavek 4. člena predloge predsednikov sodišč pogojuje tudi z minimalnimi zahtevami za posamezno strokovno področje in podpodročje.

Minimalne zahteve so dodatni pogoji, ki jih morajo kandidati, ki želijo biti imenovani kot sodni izvedenci, cenilci ali tolmači, izpolnjevati. Minimalne zahteve sprejme Strokovni svet za posamezno strokovno področje ali podpodročje oziroma jezik in se nanašajo na podrobnejše pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj.

Sprejem slednjih se je izkazal za nujno potrebnega, saj je pri tolikšnih raznolikih strokovnih področjih in podpodročjih ter jezikih nemogoče postaviti povsem enotne pogoje za potrebe postopkov imenovanj. Predlagatelj tako sprejem smernic kot tudi minimalnih zahtev poverja Strokovnemu svetu, prav tako pa mu poverja tudi odločitev o tem, ali je sprejem minimalnih zahtev in posamičnih smernic sploh potreben. Gre namreč za strokovna vprašanja oziroma dileme, na katere lahko odgovori samo stroka.

Glede na navedeno je po naravi stvari razumljivo, da se bodo predlogi predsednikov sodišč upoštevali v tistem pozivu, pri katerem bodo pred njegovo objavo ali hkrati z njo objavljene tudi minimalne zahteve in posamične smernice. Prav in potrebno je, da so potencialni kandidati z navedenim seznanjeni najpozneje hkrati z objavo poziva.

K 5. členu

Gre za uvodni člen v II. poglavju predloga zakona, ki nosi naslov »Strokovni svet«. Navedeno poglavje je šteti kot eno najpomembnejših poglavij in dragoceno novoto, ki jo je bilo vsa leta delovanja po sistemu predpisov iz leta 1994 zaznati kot nujno potrebno za urediti. Vloga stroke je bila v dosedanjih predpisih sicer omenjena, a bistveno premalo in s prenizko stopnjo

formalne zavezanosti. Navedeno skuša predlagatelj regulirati z določbami od 5. do 13. člena, kjer ustanavlja Strokovni svet za sodno izvedenstvo, cenilstvo in tolmačenje.

V tem členu je opredeljen Strokovni svet. Gre torej za popolnoma nov institut, ki pa je po mnenju predlagatelja nujno potreben tako za krepitev stroke na področju imenovanj, razrešitev in podaljševanja statusa kot tudi zaradi potrebe po enotnem sogovorniku v primerih številnih strokovnih vprašanj.

Zdi se smiselno, da se Strokovnemu svetu podeli strokovno in operativno avtonomnost, kar pomeni, da je pri sprejemanju svojih (strokovnih) odločitev povsem samostojen. Kot je predlagatelj že pojasnil, se je v prenekaterih primerih dosedanje prakse pojavila potreba po enotnem sogovorniku na strani stroke, zato se je že tekom usklajevanja besedila tez in osnutka zakona s strokovno javnostjo pojavila ideja o skupnem, krovnem organu. V prvotnih idejnih zasnovah se je predlagala povezava s tako imenovanimi »resornimi ministrstvi«, ki bi dajala odgovore na strokovna vprašanja, ki jim pravosodno ministrstvo ni kos. Resorna ministrstva bi bila za posamezno strokovno področje določena z uredbo. Tekom usklajevanj pa se je izkazalo, da to ni dobra rešitev, saj tudi resorna ministrstva kot upravno-administrativni organi niso optimalna za razrešitev te problematike. Prav tako je bila s strani več strokovnih združenj močnejša tendenca, da bi se ustanovilo zbornico vseh sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, kot jo poznamo v domeni inženirjev¹⁹, vendar je predlagatelj ocenil, da bo trenutna rešitev (tj. Strokovni svet) za doseg opisanih ciljev lažje dosegljiva. Predlagatelj vseeno v prihodnosti vidi možnost ustanovitve Zbornice vseh sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, kolikor bi se prvi korak, tj. ustanovitev Strokovnega sveta, izkazal za primernega.

Predsednika in člane Strokovnega sveta na predlog ministra, pristojnega za pravosodje, imenuje Vlada Republike Slovenije za mandat šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Način imenovanja je primeren siceršnji vlogi izvršilne veje oblasti, pri čemer je v naslednjem členu konkretiziran tudi način sestave tega sveta oziroma način podaje predlogov, kar je praviloma vselej prepuščeno strokovnim združenjem, tj. stroki. Političen vpliv na sestavo sveta, kar je bilo prav tako zaznati kot legitimno skrb strokovne javnosti, je s tem odpravljen.

K 6. členu

Navedeni člen določa sestavo Strokovnega sveta. Potrebno je bilo oceniti smiselno število članov Strokovnega sveta, tako, da le-ta ne bo preštevilčen²⁰ in da bo hkrati lahko pokril vsa strokovna področja in podpodročja. Vsak član namreč, tako kot to izhaja iz tretjega odstavka tega člena, zastopa posamezen sklop strokovnih področij oziroma jezikov. Navedeno seveda ne pomeni, da vsak član o vseh strokovnih področjih celotnega (svojega) sklopa ve odgovoriti na vsa vprašanja, ki se vseh strokovnih področij dotikajo. Pokrivati sklop strokovnih področij pomeni, da predstavlja vsak član Strokovnega sveta nekakšen vezni člen med konkretno stroko in Strokovnim svetom ter ministrstvom, pristojnim za pravosodje, tako da lahko kadarkoli, ko se pojavi posamezno vprašanje, zagotovi ažurno strokovno pomoč z določenega strokovnega področja oziroma podpodročja. Predlagatelj poudarja, da je v prvem odstavku

¹⁹ Inženirska zbornica Slovenije.

²⁰ Zlasti zaradi učinkovitosti in operativnosti.

tega člana jasno izkazano, da se predsednik Strokovnega sveta tudi šteje za člana²¹ tega sveta in ima kot takšen tudi nalogo zastopanja enega izmed posameznih sklopov strokovnih področij oziroma jezikov.

Člane v Strokovni svet skladno z drugim odstavkom tega člana predlagajo strokovna združenja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. S tem želi predlagatelj poudariti pomen stroke in strokovnih združenj, ki do tega trenutka v celotni sistemski organizaciji sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev niso imela večje, zakonsko opredeljene vloge. Kot problematična se na tej točki izkažejo tista strokovna področja oziroma podpodročja ali jeziki, kjer sodni izvedenci, cenilci ali tolmači niso povezani v strokovno združenje. V tovrstnih primerih člane v Strokovni svet predlagajo drugi organi in strokovne institucije oziroma resorna ministrstva. V primeru več kandidatov za člane Strokovnega sveta, skuša ministristvo, pristojno za pravosodje, predloge poenotiti sporazumno, če pa sporazuma ni mogoče doseči, pa ima prednost predlagani član z najdaljšim obdobjem nepretrganega obstoja (možen je namreč tudi »pretrgani« obstoj, to je npr. primer, ko je bila oseba nekoč že sodni izvedenec, nato je dovoljenje prenehalo, kasneje pa je zopet bila imenovana za sodnega izvedenca) statusa sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Predlagatelj se je za tovrstno rešitev odločil po predvidevanju, da bodo podobne situacije lahko pogoste, zato se je zdelo smiselno kot kriterij zastaviti nepretrgano trajanje statusa sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

Sklopi strokovnih področij, ki jih pokriva posamezni član Strokovnega sveta, so nastali z združevanjem več strokovnih področij in podpodročij pod isti imenovalec. Čeprav se zdi, da morda določeno strokovno področje oziroma podpodročje po vsebini v celoti ne sodi v določen sklop, pa je potrebno izpostaviti, da je pri rangiranju več strokovnih področij v sklope težko najti povezovalni člen, zato je trenutna razdelitev sledila (tudi) poimenovanju trenutno obstoječih ministrstev, ki prav tako kot celota pokrivajo prav vsa področja družbenega dogajanja. Potrebno je izpostaviti, da se sodni tolmači tako po vsebini svojega dela kot tudi po ureditvi, ki se nanaša na njihov status, razlikujejo od sodnih izvedencev in sodnih cenilcev, zato imajo sodni tolmači dva svoja predstavnika²² v Strokovnem svetu, od tega posebej tudi predstavnika za slovenski znakovni jezik, ki je specifično jezikovno področje, ki terja tudi povsem druge veščine in znanja.

Katera strokovna področja oziroma jeziki bodo dejansko zajeti v posameznih sklopih strokovnih področij oziroma jezikov, se bo določilo z ugotovitvenim sklepom, ki ga na predlog Strokovnega sveta sprejme minister, pristojen za pravosodje. Enako je v primeru, če pride do oblikovanja novega področja, podpodročja ali jezika. Predlagatelj s tem zopet zagotavlja vpliv stroke, ki bo imel odslej neposreden vpliv na poimenovanje posameznih strokovnih področij, podpodročij, jezikov in nenazadnje na poimenovanje sklopov le-teh.

Nujno je potrebno izpostaviti peti odstavek 6. člena, ki določa, da v Strokovnem svetu vselej po funkciji sodeluje predstavnik sodstva, ki pa nima pravice do glasovanja in ga imenuje predsednik Vrhovnega sodišča RS. Pomen predstavnika sodstva v Strokovnem svetu se zdi smiselna v več pogledih. Predvsem gre za poudarek, da so sodni izvedenci, cenilci in tolmači

²¹ S tem, ko je v oklepaju izrecno zapisano, da se v nadaljnjem besedilu za člane Strokovnega sveta štejejo tako predsednik kot tudi vseh deset članov.

²² Za slovenski znakovni jezik in tuje jezike.

v prvi vrsti pomočniki sodišč, zato mora biti sodstvo ažurno seznanjeno tudi s tekočo problematiko s tega področja. Gre tudi za prepotrebno (in doslej premalo izvajano) komunikacijo med sodišči in sodnimi izvedenci, cenilci in tolmači, ki bo, tako meni predlagatelj, s takšno ureditvijo lahko šele dobro zaživela. Poleg tega ne gre zanemariti nekdanje (pred letom 1994) močne vloge predsednikov sodišč v (splošni) relaciji do sodnih izvedencev in cenilcev, nekoliko manj tolmačev. Vsak član Strokovnega sveta ima tudi svojega namestnika, ki ga imenuje Strokovni svet na predlog posameznega člana in ob predhodnem soglasju namestnika. Zaradi predvidevanja občasne odsotnosti oziroma morebitne zadržanosti članov Strokovnega sveta, je predlagatelj v predmetno določbo tudi uvrstil odstavek o nadomeščanju članov.

K 7. členu

V navedenem členu so taksativno določene pristojnosti Strokovnega sveta. Preko njih se odraža vpliv stroke na najpomembnejša področja urejanja sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja. Strokovni svet tako sodeluje v vrsti najpomembnejših postopkov, in sicer imenovanja, razrešitev in disciplinskih postopkov zoper sodne izvedence, cenilce in tolmače, poleg tega je zadolžen za sprejem minimalnih zahtev ter splošnih in posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj. Predlagatelj izpostavlja tudi pomembno vlogo Strokovnega sveta pri skrbi za ustreznost nabora strokovnih področij, podpodročij ter jezikov v imeniku sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, saj je ravno stroka tista, ki zna najbolje poimenovati posamezna strokovna področja in podpodročja izvedenstva in cenilstva ter izbrati ustrezen nabor le-teh. Strokovni svet ustanovi tudi Stalna in Začasna strokovna telesa in imenuje njihove člane, poleg tega pripravi tudi letno poročilo o svojem delu, zagotavlja strokovno pomoč ministristvu, pristojnem za pravosodje in opravlja druge naloge, določene z zakonom.

K 8. členu

Navedeni člen obravnava odločanje Strokovnega sveta; slednji odloča na sejah, odločitve pa sprejema z večino glasov vseh članov. V okviru 8. člena je izpostavljeno odločanje o sprejemu minimalnih zahtev ter splošnih in posamičnih smernic za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, o ustanovitvi Stalnih in Začasnih strokovnih teles in o imenovanju članov stalnih in Začasnih strokovnih teles – o navedenih zadevah Strokovni svet odloča z dvotretjinsko večino glasov vseh članov. Predlagatelju se zdi smiselno, da pri sprejemanju pomembnejših odločitev Strokovni svet deluje oziroma odloča s predpisano dvotretjinsko večino glasov vseh članov, kar bo pomenilo najmanj osem (8) članov, medtem ko znaša navadna večina šest (6) članov.

Nadalje je v predmetnem členu določeno, da sejo Strokovnega sveta skliče predsednik oziroma njegov namestnik, lahko pa njen sklic pisno zahteva tudi najmanj pet članov sveta, predsednik Vrhovnega sodišča RS ali minister, pristojen za pravosodje. V tovrstnih primerih mora predsednik oziroma namestnik Strokovnega sveta sklicati sejo v osmih dneh od prejema zahteve. Predlagatelj je predvidel namreč tudi možnost (takšne določbe pa so poznane tudi iz katerih drugih predpisov, ki urejajo delovanje svetov), da predsednik Strokovnega sveta ne bi bil naklonjen sklicu seje, zato navedeni člen dopušča možnost, da njen sklic zahteva najmanj pet članov sveta. Pet (5) članov pomeni manjšino, vendar pa gre še vedno za dokaj visok delež članstva (45%), zato ni razloga, da tudi v teh primerih do sklica seje ne bi prihajalo, če navedeni

člani tako (pisno) zahtevajo. Prav tako lahko vselej njen sklic zahtevata tudi predsednik Vrhovnega sodišča RS ter minister, pristojen za pravosodje. Slednja se imata, skladno z navedenim členom, tudi pravico udeležiti vsake seje Strokovnega sveta ter vselej podajati svoja stališča in predloge o obravnavanih zadevah. Navedeno je z vidika povezanosti stroke, sodišč ter ministrstva, pristojnega za pravosodje, glede na predvideno zakonsko ureditev ključnega pomena, zlasti zaradi ažurnega pretoka informacij, jasnosti postopkov ter enotnih sogovornikov na vseh treh straneh (sodstvo, izvršilna veja oblasti in stroka). Predmetni člen predvideva tudi možnost, da Strokovni svet k obravnavanju vprašanj iz svoje pristojnosti povabi tudi druge udeležence, in sicer predstavnike sodišč in drugih državnih organov, institucij, društev in drugih nevladnih organizacij, ki delujejo na posameznih strokovnih področjih.

V obravnavanem členu je določeno, da administrativna, tehnična in druga dela za Strokovni svet opravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje. Takšna ureditev je z vidika porabe sredstev za administrativno in tehnično pomoč oziroma delo ekonomična, saj ministrstvo trenutno vodi že večino postopkov, v katere so bo odslej vključeval²³ Strokovni svet, zato je tudi z vidika vsebine tovrstna ureditev nadvse smiselna. V prvi fazi vzpostavitve Strokovnega sveta bo to terjalo nekoliko več aktivnosti in prilagoditev, zlasti pa bo pomenilo tudi novoto v določenih delokrogih javnih uslužbencev.

K 9. členu

V predmetnem členu so Stalna strokovna telesa definirana kot strokovno usklajevalne skupine članov ali predstavnikov strokovnih združenj, sestavljenih iz sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za strokovna področja oziroma jezike, ki so najbolj pogosto zastopani na sodiščih. V praksi se je izkazalo, da so v določenem obdobju nekatera strokovna področja bolj pogosto zastopana oziroma iskana v sodnih postopkih kot pa druga, kar je logična posledica stalno spreminjajočih se družbenih razmer. Stalna strokovna telesa so ustanovljena torej z namenom zagotavljanja (stalne) strokovne pomoči z določenega strokovnega področja oziroma jezika, pomoč pa neposredno nudijo Strokovnemu svetu²⁴. Strokovni svet ustanovi in določi število Stalnih strokovnih teles, navedeni člen pa dodatno izpostavlja vlogo strokovnih združenj, saj se za člane Stalnih strokovnih teles praviloma imenuje člane strokovnih združenj, če so le-ta za določeno strokovno področje oziroma podpodročje ter jezik ustanovljena.

Predlagani zakon omeji mandat članov Stalnih strokovnih teles, in sicer z iztekom obdobja imenovanja članov Strokovnega sveta, z možnostjo ponovnega imenovanja, posamezno Stalno strokovno telo pa ima tri člane. Na tak način je mandat članov Stalnih strokovnih teles povezan z mandatom članov Strokovnega sveta, kar se predlagatelju zdi smiselno zlasti z vidika učinkovitejšega (strokovnega) sodelovanja med člani teles in sveta. Vsakokratna sestava Strokovnega sveta bo tako pristojna za imenovanje vsakokratnih članov strokovnih teles.

²³ Ali pa jih samostojno vodi.

²⁴ Strokovni svet tako tudi v izpostavljeni situaciji predstavlja nekakšen vezni člen v komunikaciji med Stalnimi strokovnimi telesi in sodišči ter Stalnimi strokovnimi telesi in ministrstvom, pristojnim za pravosodje.

K 10. členu

Predmetni člen definira Začasna strokovna telesa kot strokovno usklajevalne skupine članov ali predstavnikov strokovnih združenj, sestavljenih iz sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za strokovna področja oziroma jezike, glede na vsebino strokovnega vprašanja ali naloge, ki jih ustanovi Strokovni svet za obravnavo posamičnih zadev iz pristojnosti Strokovnega sveta na področju ali jeziku, kjer ni ustanovljenega Stalnega strokovnega telesa. Začasna strokovna telesa torej niso pogojena z najbolj pogosto zastopanostjo stroke na sodiščih, namenjena so namreč reševanju posameznih, sprotnih vprašanj z določenega strokovnega področja oziroma podpodročja ali jezika, s katerimi so soočeni bodisi sodišča bodisi ministrstvo, pristojno za pravosodje ali pa posamezniki. Začasna strokovna telesa bi lahko imenovali tudi 'ad hoc' telesa, saj jih Strokovni svet ustanovi po potrebi, torej ko se pojavi določeno strokovno vprašanje, ki ga po vsebini ni mogoče umestiti v okvir tistih (najpogosteje zastopanih na sodiščih) strokovnih področij, ki jih pokrivajo Stalna strokovna telesa. Glede imenovanja članov, obdobja imenovanja in nalog se uporabljajo določbe, ki veljajo za Stalna strokovna telesa, predlagatelj pa se v tem delu sklicuje tudi na obrazložitev k prejšnjemu členu. Ni namreč utemeljenega razloga, da bi glede tega veljale drugačne določbe.

K 11. členu

V obravnavanem členu je urejena razrešitev članov Strokovnega sveta, Stalnih in Začasnih strokovnih teles. Predlagatelj loči članstvo, ki preneha po zakonu, kar ureja v prvem odstavku tega člena, in ostale primere prenehanja (drugi odstavek). Po zakonu članstvo v Strokovnem svetu, Stalnih in Začasnih strokovnih telesih preneha takrat, ko član izgubi status sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, in sicer z dnem, ko postane odločba, ki je predstavljala podlago za izgubo statusa, pravnomočna. Predlagatelju se zdi nujno potrebno, da veže članstvo v Strokovnem svetu in Stalnih ter Začasnih strokovnih telesih na status sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, saj so navedene organizacijske oblike ustanovljene za reševanje strokovnih vprašanj s področja sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja. Seveda predlagatelj s tem ne omejuje članov Strokovnega sveta, Stalnih in Začasnih strokovnih teles, da se za reševanje določenih strokovnih vprašanj ne bi smeli obrniti na strokovnjaka, ki nima statusa sodnega izvedenca, cenilca in tolmača. Vseeno pa je po mnenju predlagatelja z vidika transparentnosti postopkov potrebno ločevati med organizacijo samo (relacija Strokovni svet – Stalna strokovna telesa – Začasna strokovna telesa) in zunanjimi strokovnimi sodelavci, ki po potrebi sodelujejo z navedenimi organizacijskimi oblikami.

V drugem odstavku predlaganega člena je določeno, da članstvo v Strokovnem svetu, Stalnem ali Začasnem strokovnem telesu preneha tudi, če posameznik dela in naloge v okviru teh organizacijskih oblik opravlja neredno ali nevestno in če želi sam prenehati s tovrstnim delom. Nerednost ali nevestnost se v tovrstnih primerih ugotavljata v okviru postopka za razrešitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, obrazložen predlog pa lahko poda vsak član Strokovnega sveta, Stalnega ali Začasnega strokovnega telesa (glej tudi 31. člen predloga zakona, kjer predlagatelj med disciplinske kršitve uvršča neutemeljeno odklonitev sodelovanja v Strokovnem svetu ter Stalnem ali Začasnem strokovnem telesu). Prenehanje članstva predlagatelj tudi v tem primeru veže na dan, ko postane odločba, ki je bila podlaga za izgubo članstva, pravnomočna.

V tovrstnih primerih Strokovni svet imenuje nadomestnega člana, skladno z drugim odstavkom 6. člena tega predloga zakona (predlaganje članov).

K 12. členu

Sprejem poslovnika Strokovnega sveta je urejen v posebnem členu, saj gre za pomemben organizacijski akt, ki ureja postopek priprave in poteka sej, način dela sveta, glasovanja, načine varovanja tajnosti podatkov, sodelovanja z drugimi organi in obveščanje javnosti. Z namenom transparentnosti poslovanja se objavi na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, kar je določeno v drugem odstavku navedenega člena. Pomembnost navedenega akta je izpostavljena tudi z določeno dvotretjinsko večin glasov vseh članov sveta (tj. najmanj osem članov), ki je potrebna za njegov sprejem.

K 13. členu

Pravilno je, da so sodni izvedenci, cenilci in tolmači, ki opravljajo naloge predsednika in članov Strokovnega sveta, Stalnih ter Začasnih strokovnih teles, upravičeni tudi do sejnine in povračila dejanskih stroškov za delo in sodelovanje ter da navedene zneske določi minister, pristojen za pravosodje. Predlagatelj je že v okviru predmetnega gradiva predstavil možnosti za izplačilo tovrstnih stroškov, na tem mestu pa zgolj ponovno izpostavlja, da gre pri določitvi višine sejin slediti Priporočilom Vlade RS, št. 00712-35/2005/23 z dne 15. 2. 2007, kjer Vlada v 2. točki priporoča pri določitvi višine sejin in povračil strokov članom strokovnih organov (strokovni svet, programski svet, strokovna komisija in podobno), da uporabljajo določbe Uredbe o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih službah, čemur je sledil tudi predlagatelj.

Kot zunanji izkaz strokovne in organizacijske avtonomnosti Strokovnega sveta predlagani zakon v drugem odstavku predmetnega člena določa pečat. Ker Strokovni svet deluje v okviru ministrstva, pristojnega za pravosodje, se zdi nujno potrebno, da je na pečatu grb Republike Slovenije in seveda naziv organizacijske oblike. Kot sedež je v tretjem odstavku tega člena določen sedež ministrstva, pristojnega za pravosodje, ki Strokovnemu svetu zagotavlja tudi finančne pogoje za njegovo delo.

K 14. členu

Navedeni člen uvaja tretje poglavje zakona, ki je namenjeno ureditvi področij, smernic in minimalnih zahtev. V 14. členu je določeno, da strokovna področja in podpodročja izvedenskega ali cenilskega dela oziroma jezikovna področja določi ministrstvo, pristojno za pravosodje, na obrazložen predlog Strokovnega sveta. Predlagatelj ohranja vlogo ministrstva, pristojnega za pravosodje, da določi strokovna področja in podpodročja izvedenskega in cenilskega dela oziroma jezikovna področja, na novo pa predlog zakona določa, da le-te (obrazloženo) predlaga Strokovni svet. Tako se tudi v določitev področij, podpodročij in jezikov neposredno vključuje stroka, ki zna zagotovo vsebinsko najbolje umestiti določeno strokovno področje oziroma podpodročje v pravilen sklop oziroma le-tega pravilno poimenovati. Pri oblikovanju novega področja, podpodročja ali jezika oziroma pri izkazani potrebi po spremembi obstoječih področij, podpodročij ali jezikov, ministrstvo, pristojno za pravosodje, prav tako sodeluje s Strokovnim svetom in sledi njegovemu strokovnemu mnenju.

Predlagatelj v tretjem odstavku navedenega člena uvrstitev strokovnega področja oziroma jezika v nabor strokovnih področij oziroma jezikov pogojuje z izdelanimi smernicami in minimalnimi zahtevami. Podobno kot pri javnem pozivu²⁵ tudi v tem primeru predlagatelj izpostavlja nujnost izdelave smernic in minimalnih zahtev, katerih pomen je že pojasnil (glej obrazložitev k 4. členu), dodatno pa so opredeljene tudi v nadaljevanju besedila.

K 15. členu

V tretjem odstavku obravnavanega člena je določeno, da splošne smernice vsebujejo enotno navedbo strukture, navodil in napotkov za izdelavo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj. S takšno opredelitvijo predlagatelj želi poenotiti formo izvedenskih mnenj, cenitev in tolmačenj, ne da bi s tem želel posegati v strokovno, avtorsko delo posameznika. Nemalokrat se je že v strokovni javnosti pojavila ideja o poenotenju forme izvedenskih mnenj, cenitev in prevodov, zlasti z namenom izdelave jasnejših, razumljivejših strokovnih izdelkov oziroma prevodov. Enako kot strokovna javnost se je tudi predlagatelj v praksi že večkrat soočil z dilemo, kako zagotoviti transparentnejše in po formi enotnejše strokovne izdelke. Sprejem splošnih kot tudi posamičnih smernic se zdi iz navedenih razlogov nujno potreben, oboje pa sprejme Strokovni svet. Ministrstvo, pristojno za pravosodje, na svoji spletni strani zaradi transparentnosti postopkov in delovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, objavi splošne in posamične smernice, v prvem odstavku navedenega člena pa je še določeno, da so jih sodni izvedenci in cenilci dolžni upoštevati pri svojem delu. Predlagatelj dolžnost upoštevanja smernic utemeljuje z dejstvom, da so se v praksi²⁶ sodni izvedenci in cenilci že večkrat sklicevali, da oblika izvedenskega mnenja oziroma cenitve ni nikjer formalno predpisana in da kot avtorji lahko sami ocenijo, kaj morajo zapisati v mnenje oziroma cenitev in katera informacija bo za naročnika popolnoma odveč. Po mnenju predlagatelja so tovrstne navedbe neutemeljene, saj mora vsak sodni izvedenec oziroma cenilec poskrbeti, da bo naročniku jasno, kako je do določene ugotovitve oziroma rezultata tudi prišel, torej da poskrbi za določeno stopnjo transparentnosti in sledljivosti mnenj oziroma cenitev. Enako velja za sodne tolmače, čeprav predlagatelj poudarja, da pri sodnih tolmačih tovrstnih težav ni bilo pogosto zaslediti, vendar bo sprejem splošnih smernic tudi za tolmačenja obvezen (glej prvi in tretji odstavek predlaganega člena).

Za posamične smernice je v četrtem odstavku tega člena določeno, da vsebujejo zlasti napotke in navodila za izdelavo izvedenskih mnenj in cenitev na posameznih strokovnih področjih ali podpodročjih, metode in sredstva, ki jih izvedenec ali cenilec pri izdelavi uporablja, okvirna področja in vsebine, ki so za izdelavo lahko pomembne in strukturo izvedenskega mnenja glede na posamezno strokovno področje ali podpodročje. V naslednjem odstavku je še določeno, da Strokovnemu svetu posamičnih smernic ni potrebno sprejeti, če meni, da v teh primerih zadoščajo splošne smernice.

Splošne smernice so torej nekakšna nadpomenka posamičnih smernic, katerih potrebnost oziroma pomembnost ocenjuje stroka preko Strokovnega sveta.

²⁵ Objava javnega poziva k predložitvi vlog kandidatov za sodne izvedence, cenilce ali tolmače za tista strokovna področja, podpodročja oziroma jezike, za katera so minimalne zahteve oziroma smernice že izdelane. (gl. obrazložitev k 4. členu).

²⁶ Zlasti v okviru postopkov morebitne razrešitve iz razloga nevestnosti.

K 16. členu

Navedeni člen v tretjem odstavku minimalne zahteve opredeljuje kot dodatne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati kandidati za sodne izvedence, cenilce ali tolmače, lahko pa jih za posamezno strokovno področje, podpodročje ali jezik sprejme Strokovni svet in se nanašajo na podrobnejše pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj.

Potrebno je izpostaviti raznolikost strokovnih področij in podpodročij pa tudi jezikov, ki so uvrščeni v nabor v imeniku sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. Raznolikost se kaže že v izpolnjevanju pogojev glede izobrazbe in delovnih izkušenj, kot jih v predmetnem členu poudarja predlagatelj. Kot primer lahko izpostavimo že opravljanje strokovnega izpita na določenem strokovnem področju (na primer medicina, strojništvo, klinična psihologija in podobno), lahko pa gre tudi za poznavanje druge pisave (na primer cirilica, kitajske pismenke in podobno). Zaradi navedenih razlogov predlagatelj meni, da je sprejem ter objava minimalnih zahtev nujno potrebna, saj se s tem omogoči, da se različne stroke oziroma jezike v zakonsko dopustnem okvirju (nujno) različno obravnava. Gre za zahteve, ki bodo določene kot dodatni pogoj za imenovanje sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, kar pomeni, da bodo morale biti kandidatom znane že pred ali hkrati z objavo poziva (glej tudi 4. člen predloga zakona).

K 17. členu

Predmetni člen določa pogoje za imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in je, vsaj kar se pogojev tiče, vsebinsko podoben prvemu odstavku trenutno veljavnega 87. člena ZS. Velja izpostaviti nov pogoj splošne zdravstvene zmožnosti in pogoj, da sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ni bil razrešen po določbah zakona iz razloga trajnega odvzema pravice opravljati delo sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja (9. točka). Splošna zdravstvena zmožnost je zmožnost kandidata za opravljanje nalog, za izvajanje katerih bo kandidiral (mnenja, cenitve, tolmačenja). Navedenega pogoja zakon doslej ni poznal, čeravno ga praviloma poznajo predpisi, ki urejajo licenciranja pravosodnih profilov (navedeni pogoj je predpisan npr. v Zakonu o mednarodni zaščiti: svetovalci za begunce, Zakonu o državnem tožilstvu: poravnalci v kazenskih zadevah, Zakonu o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju: upravitelji), zato ni utemeljenega razloga, da se tudi za opravljanje nalog izvedenstva, cenilstva ali tolmačenja tega pogoja ne bi predpisalo.

V nadaljevanju so kot možen dodaten pogoj za imenovanje ponovno izpostavljene sprejete minimalne zahteve, če so seveda objavljene na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje, pred ali hkrati z dnem objave poziva k predložitvi vlog za imenovanje sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev (glej tudi 4. člen predloga zakona).

V tretjem odstavku je definiran pogoj osebnostne primernosti, in sicer tako kot do sedaj v veljavnem ZS, tudi ta izhaja iz negacije («Ni osebnostno primeren..») stavka, definicija pa se nekoliko spreminja od sedaj veljavne. Trenutno veljavni ZS določa, da ni osebnostno primeren za delo izvedenca, kdor se je ali se obnaša tako, da je mogoče na podlagi njegovega ravnanja utemeljeno sklepati, da izvedenskega dela ne bo opravljal pošteno in vestno. Predlog novega zakona pa določa, da ni osebnostno primeren za delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, čigar delo oziroma ravnanje ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo izvedensko delo opravljal pošteno ali vestno oziroma ne izkazuje utemeljenega pričakovanja, da bo varoval

ugled in verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja. Predlog novega zakona se torej opre na besedno zvezo »utemeljeno pričakovanje«, trenutno veljavni ZS pa na »utemeljeno sklepanje«. Predlagatelj je osebnostno (ne)primernost ovrednotil torej v okviru utemeljenega pričakovanja in pri tem pojma poštenosti in vestnosti razdelil²⁷, saj pogoja nista zapisana kumulativno, temveč ločena z besedo 'ali'. Predlog zakona tudi razširja pojem osebnostne neprimernosti, in sicer na varovanje ugleda in verodostojnosti sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

Nova definicija osebnostne primernosti kot pogoja za imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev po mnenju predlagatelja bolje opredeljuje navedeni pojem, zlasti zaradi razširitve pojma na varovanje ugleda in verodostojnosti ter zaradi ločitve do sedaj kumulativnih pogojev poštenosti in vestnosti. Osebnostno (ne)primernost je seveda težko dokazovati, vendar se je v praksi izkazalo, da je ta pogoj za imenovanje sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev nujno potreben. Tudi judikatura ga restriktivno presoja, zato je potrebno biti v obrazložitvah tozadevnih odločb izjemno natančen, jasen in brez dvoma. Gre za situacije, ki jih je vnaprej nemogoče predvideti, zato ta generični pravni pojem praksa od primera do primera napolni. Izjemoma ima lahko kandidat za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača nižjo izobrazbo ali manj let delovnih izkušenj, kot je to predpisano v prvem odstavku tega člena, če k imenovanju poda soglasje Strokovni svet. Slednji se lahko tudi odloči, da kandidat ustreznega strokovnega znanja ter praktičnih sposobnosti in izkušenj ne bo izkazal z opravljanjem posebnega preizkusa strokovnosti, za kar se uporabljajo določbe 27. člena predloga zakona, o čemer bo govora v nadaljevanju.

Predlagatelj tako eno najpomembnejših odločitev v procesu imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev poverja stroki (ali kandidat opravlja preizkus strokovnosti ali strokovnost izkaže na drugačen način), saj je mnenja, da je to najvišji strokovni organ, ki bo znal presoditi ne samo usposobljenosti kandidatov za sodne izvedence, cenilce in tolmače, temveč tudi oceniti najprimernejši način za oceno te usposobljenosti. Izpit oziroma preizkus znanja se praviloma vselej opravlja, razen če Strokovni svet presodi drugače.

K 18. členu

Če drug zakon določa dodatne pogoje za osebo, ki bo izdelala cenitev na zahtevo sodišča v sodnem postopku ali na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku, lahko sodišče ali upravni organ določi samo osebo, ki izpolnjuje tudi te pogoje.

Navedeni člen je po vsebini nov, zasleduje pa namen zagotavljanja stalne ustrezne strokovne pomoči sodiščem oziroma upravnim organom. Zlasti je namenjen pokrivanju situacij, kjer bi morebiten drug zakon zaradi posebnih okoliščin, določil še dodatne pogoje za osebo, ki naj bi izdelala cenitev na zahtevo sodišča ali upravnega organa. Ob tem predlagatelj izpostavlja predlog Zakona o revidiranju z dne 12. 4. 2017, v katerem je v prvem odstavku 37. člena med drugim določeno, da lahko le pooblaščen ocenjevalec vrednosti, ki je pridobil dovoljenje Agencije (za javni nadzor nad revidiranjem) za opravljanje nalog pooblaščenega ocenjevalca podjetij, strojev, opreme ali nepremičnin, izdelava oceno vrednosti podjetja, stroja, opreme ali

²⁷ Trenutno veljavni ZS namreč oba pogoja, poštenost in vestnost, pri definiciji osebnostne neprimernosti uporabi skupaj, predlog zakona pa poštenost in vestnost loči z besedo 'ali'.

nepremičnine, kadar je (tudi) kot sodni cenilec podal cenitev na zahtevo sodišča v sodnem postopku ali na zahtevo upravnega organa v upravnem postopku ali za potrebe postopka zaradi insolventnosti. Navedeno pomeni, da mora imeti torej pooblaščen ocenjevalec vrednosti hkrati tudi status sodnega cenilca, in obratno.

K 19. členu

Navedeni člen opredeljuje, kaj mora oseba, ki želi biti imenovana za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, poleg že opredeljenih dokazil posredovati (nekatero osebne in kontaktne podatke, ki so taksativno naštet). Gre sicer za dejanski prepis drugega odstavka 87. člena trenutno veljavnega ZS.

K 20. členu

Navedeni člen ureja opravljanje posebnega preizkusa strokovnosti. Preizkus strokovnosti odredi minister, pristojen za pravosodje, opravlja pa se pred komisijo, katero sestavljajo strokovnjaki, sodniki, državni tožilci, odvetniki ali notarji in uslužbenci ministrstva, pristojnega za pravosodje. Komisija je po svoji strukturi tridelna (strokovnjaki – sodniki, državni tožilci, odvetniki ali notarji – uslužbenci ministrstva, pristojnega za pravosodje), kar je novost²⁸. Kot novost je potrebno izpostaviti zlasti člane iz vrst sodnikov, državnih tožilcev, odvetnikov ali notarjev. Po mnenju predlagatelja mora sodni izvedenec, cenilec ali tolmač dobro poznati organizacijo in delo pravosodnih organov, zato se zdi smiselno navedene osebe vključiti v delo strokovnih komisij. Predlagatelj daje Strokovnemu svetu možnost, da sodeluje pri določanju članov strokovnih komisij iz vrst strokovnjakov in s tem tudi v procesu imenovanja strokovne komisije zagotavlja ustrezen vpliv stroke.

Kot novost v postopku imenovanj je potrebno izpostaviti zlasti dejstvo, da lahko komisija izjemoma in v posebej utemeljenih primerih kandidatu za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača prizna celoten preizkus ali del preizkusa strokovnosti. Ponovno predlagatelj poverja oceno strokovnega znanja posameznika stroki in s tem namenom tudi določbo o opravljanju posebnega preizkusa strokovnosti spreminja v bolj fleksibilno in uporabno za vsak konkreten primer posebej. Oprostitev dela ali celote preizkusa ne bo poverjeno ministru, kot je bilo moč zaključiti iz doslej veljavnih določb zakona, kajti minister ne predstavlja stroke, zato ne more verodostojno in vselej enako odločiti, kateri kandidat je lahko deležen takšne oprostitve. Prav zato je ta izjema prepuščena zgolj Komisiji. Preizkus se, tako kot v trenutno veljavni ureditvi, lahko opravlja največ trikrat, če oseba v treh poskusih preizkusa ne opravi pa se šteje, da ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja ter praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Vsebini in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti sicer predpiše minister, pristojen za pravosodje, novost pa je v tem, da ju minister predpiše na predlog Strokovnega sveta, s čimer se zopet zagotavlja neposreden vpliv stroke na postopek imenovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev.

²⁸ Trenutno veljavni ZS v petem odstavku 87. člena določa, da lahko minister, pristojen za pravosodje, odredi poseben preizkus strokovnosti pred komisijo, sestavljeno iz strokovnjakov s področja, na katerem bo oseba opravljala izvedensko delo.

K 21. členu

Opredelitev prisega ostaja vsebinsko popolnoma enaka kot v veljavnem ZS²⁹. Prav tako je določba drugega odstavka enaka sedanji določbi drugega odstavka 94. člena ZS, medtem ko je določba tretjega odstavka po vsebini povsem enaka določbi zadnjega stavka prvega odstavka 88. člena tega ZS.

Povsem nov je četrti odstavek tega člena, ki določa, da če strokovni svet ugotovi potrebo po spremembi poimenovanja obstoječega strokovnega področja, podpodročja ali jezikovnega področja ali potrebo po spremembi uvrstitve sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v nabor področij ali podpodročij, o tem ministrstvo, pristojno za pravosodje, obstoječemu sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču izda ugotovitveno odločbo, pri čemer glede prisega in dneva imenovanja veljajo določbe prejšnjega odstavka tega člena.

Razvoj znanosti, napredek, spremembe in druge okoliščine lahko povzročijo potrebo po redefiniranju področij ali podpodročij sodnega izvedenstva, cenilstva ali (manj pogosto) tolmačenja. V praksi so tovrstne situacije že nastale in so se reševale od primera do primera ustrezno. Tako je bilo na primer nekdanje jezikovno področje »govorica gluhtonemih« preimenovano v »slovenski znakovni jezik«, spremembe so bile izvedene tudi na podpodročjih psihologije in podobno. V takšnih primerih ključno vlogo opravi stroka (gl. tudi šesto alinejo 7. člena predloga zakona), četrti odstavek predlaganega člena pa navedene situacije v izogib pomislekom glede načina reševanja omenjenih problematik dodatno regulira. Gre tako za (1) primer preimenovanja (pod)področja, tj. zgolj drugačen naziv, a povsem enaka vsebina, prav tako pa gre za (2) primer spremenjenih okoliščin, ki so skozi leta povzročile, da bi bilo osebo, ki je bila že imenovana, pravilneje uvrstiti znotraj drugega (pod)področja. Obravnavana problematika je namreč proces v stalnem dograjevanju, zato se zdi predlagatelju smotrno, da obe možni situaciji regulira in s tem predpiše pravila ravnanja.

K 22. členu

Novost predstavlja uvedba instituta mentorstva. Strokovna javnost je na skupnih usklajevalnih sestankih v mesecu juniju 2017 predlagatelju večkrat omenila, da bi sodni izvedenci kot začetniki lahko imeli ob sebi mentorja, ki bi jih usmerjal in jim pomagal pri izdelavi prvih izvedenskih mnenj, cenitev ali prevodov. Predlagani zakon tako v obravnavanem členu uvaja institut mentorstva in ga fokusira še zlasti na tiste primere, kadar so za samostojno oblikovanje izvedenskih mnenj, cenitev ali prevodov potrebna dodatna znanja in veščine, ki jih drugače oseba ne more pridobiti. Z mentorstvom torej sodni izvedenec, cenilec ali tolmač začetnik pridobi ustrezna znanja in veščine, ki jih bo potreboval za samostojno opravljanje strokovnega dela.

Mentorstvo se opredeli s pogodbo, ki se sklene med ministrstvom, pristojnim za pravosodje, sodnim izvedencem, cenilcem ali tolmačem in mentorjem, s (tripartitno) pogodbo pa se opredeli trajanje usposabljanja z mentorjem (ne more biti daljše od enega leta), obseg mentorjevih zadolžitev in obveznosti sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, pravice in dolžnosti mentorja in kandidata, opredelitev finančnih sredstev ter dolžnost in način poročanja

²⁹ In sicer za sodne izvedence in sodne cenilce je zapisana v prvem odstavku 88. člena, za sodne tolmače pa v 94. členu ZS.

o izvedenih nalogah. Mentorstvo se vpiše v javni del imenika, saj je za pravno varnost državljanov in za jasnost, transparentnost delovanja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev nujno potrebno, da je širša javnost s tem seznanjena ves čas, dokler mentorstvo traja. Opozoriti velja na nerazdelno odgovornost za izvedenska mnenja, cenitve ali tolmačenja, ki so izdelana oziroma opravljena v obdobju trajanja mentorstva, ki velja za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in mentorja. Predlagatelj meni, da se s tem zagotavlja tudi večji občutek odgovornosti, ki ga prevzemata oba strokovnjaka s sprejeto nalogo, še zlasti pa mentor, ki s svojim delom skrbi za ustrezno podajanje strokovnega znanja začetniku.

K 23. členu

Navedeni člen odpira poglavje vodenja evidenc, ureja pa vodenje imenika sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev. V prvem odstavku je opredeljen namen vodenja imenika (odločanje in vodenje postopkov po tem zakonu in zagotavljanje pravne varnosti v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi) in obseg podatkov, ki so vanj vpisani. V drugem odstavku je zapisano, v kakšnem obsegu je navedeni imenik javen. Javni del imenika bo, tako kot že sedaj, objavljen na spletni strani ministrstva, pristojnega za pravosodje (3. odstavek). Nabor podatkov, ki se vodijo v imeniku in v javnem delu imenika je v celoti povzet po trenutno veljavnem drugemu in tretjemu odstavku 88. člena ZS, dodani so zgolj podatki, ki so preko uvedenih institutov dodani v predlagani zakon (navedba mentorja in obdobje mentorstva, podatek o pravnomočnem disciplinskem ukrepu in podatek o javnem opominu). V javni del imenika se dodaja še podatek o datumu imenovanja sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

Enak prepis vsebine ZS se nanaša na pridobivanje podatkov o sodnih izvedencih, cenilcih in tolmačih, ki jih taksativno našteva 4. odstavek obravnavanega člena in se nanašajo na podatek o stalnem in začasnem prebivališču, podatek o vpisu ali izpisu v kazensko evidenco in podatek o datumu smrti.

Določbi petega in šestega odstavka 23. člena se nanašata na hrambo podatkov iz imenika sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, in sicer je določeno, da se podatki o posamezniku po izbrisu iz imenika arhivirajo (predvidena je trajna hramba, kajti gre za podatke, ki so tudi po preteku daljšega obdobja lahko potrebni za izkazovanje določenih dejstev in okoliščin), pravico do vpogleda v te podatke pa imajo subjekti iz drugega odstavka tega člena zaradi potreb uradnih postopkov in upravičene osebe, ki izkažejo pravni interes. Navedena odstavka sta nujno potrebna zlasti zaradi zagotavljanja pravne varnosti tako ljudi kot tudi pravnih oseb.

K 24. členu

Gre za enako vsebino trenutno veljavnega petega odstavka 88. člena ZS, ki določa, da mora sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pisno ali po elektronski pošti sporočiti ministrstvu, pristojnemu za pravosodje, vsako spremembo podatkov o poštnem naslovu, na katerem je dosegljiv, naslovu stalnega ali začasnega prebivališča, kontaktni telefonski številki ali naslovu elektronske pošte in podatkov o zaposlitvi ali drugem statusu. Če ministrstvo, pristojno za pravosodje, izjave o točnosti oziroma spremembi podatkov ne prejme do konca prvega meseca v koledarskem letu, se takšno osebo izbriše iz javnega dela imenika sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev in se jo vanj ponovno vpiše po prejemu tovrstne izjave.

Za hitro in učinkovito poslovanje ter delo sodišč je nujno, da so ti ažurno obveščeni o vsaki morebitni spremembi kontaktnih podatkov sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki predstavljajo potrebno strokovno pomoč v številnih sodnih postopkih. Predlagatelj je bil sicer s strani strokovne javnosti seznanjen, da se le-ta ne strinja z omenjeno določbo, saj menijo, da sankcija za neposredovanje pisne izjave o tem, da so vsi podatki v imeniku točni, ni niti smiselna niti sorazmerna. Temu predlagatelj ne more pritrčiti, saj gre, kot že rečeno, za zagotavljanje pravne varnosti in neposrednih kontaktov številnih strokovnjakov, ki jih potrebujejo v prvi vrsti sodišča, upravni organi in nenazadnje tudi širša javnost. Z večanjem možnosti, da javno objavljeni podatki niso točni, se povečuje tudi riziko, da sodnik posameznik v ustreznem času ne bo mogel priti do ustreznega sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Iz teh razlogov se zdi vendarle potrebna tudi ta, dokaj minimalna zaveza posameznikov, da spremembe podatkov ali izjavo, da so podatki točni, vselej posredujejo ministrstvu. Posledica neposredovanja ne bo odvzem licence, ampak začasen izbris iz javnega dela imenika, kar je vsekakor sorazmeren ukrep in je bil kot takšen prepoznan že ob prvi vključitvi te vsebine v zakon³⁰.

Predlagatelj si sicer že vrsto let prizadeva, da bi bil imenik sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev kar se da ažuriran in posodobljen. Kljub temu pa še vedno prihaja do določenih netočnosti, ki pa se pojavljajo predvsem zaradi neažurnega obveščanja ministrstva, pristojnega za pravosodje, o spremembah podatkov. Neredko se namreč zgodi, da sodni izvedenec, cenilec ali tolmač sporoči sodišču, da dela ne misli več opravljati, pozabi pa to sporočiti ministrstvu. Seveda gre razloge za to iskati tudi v dejstvu, da je nekoč (pred letom 1994) sodne izvedence in cenilce imenovalo sodišče in da je ravno sodišče tisto, ki sodne izvedence in cenilce (pa tudi tolmače) največkrat angažira za pomoč.

Vsebinsko novost predstavlja tretji odstavek obravnavanega člena, ki določa, da morajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači v roku iz prejšnjega odstavka ministrstvu, pristojnem za pravosodje, posredovati tudi pisno izjavo o delu v prejšnjem koledarskem letu, ki vsebuje podatke o izvedenskih mnenjih, cenitvah oziroma prevodih ali tolmačenju. Gre za podatke o številu izdelanih izvedenskih mnenj, cenitev ali tolmačenj, nazive državnih organov, ki so zahtevali izvedbo njegovega dela ter skupen znesek plačila za delo, ki mu je bilo v poročevalskem obdobju izplačano. Ti podatki bodo prikazovali dejansko obsežnost dela sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v posameznem koledarskem letu, na podlagi navedenih podatkov bo ministrstvo, pristojno za pravosodje, lahko izvajalo statistično – analitične preglede in ugotavljalo obremenjenost posameznega strokovnjaka, hkrati pa bodo podatki lahko koristili Strokovnemu svetu pri presoji na primer strokovne usposobljenosti posameznega strokovnjaka ali pri reševanju drugih vprašanj. Posledica nepredložitve izjave z navedenimi podatki je enaka posledici nepredložitve izjave o točnosti podatkov – izbris iz javnega dela imenika do posredovanja izjave.

V petem odstavku tega člena je še določeno, da je sodni izvedenec, cenilec oziroma tolmač za potrebe izvajanja tega zakona vsa izdelana izvedenska mnenja, cenitve oziroma prevode listin dolžan hraniti v fizični ali elektronski obliki, in sicer še najmanj pet let po njihovem nastanku. Predmetna zaveza o hrambi izdelanih izvedenskih mnenj, cenitev oziroma prevodov

³⁰ V okviru Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodiščih (ZS-F), Uradni list RS, št. 127/06.

izhaja iz namena izvrševanja več določb predlaganega zakona, zlasti pa tretjega odstavka obravnavanega člena in tretjega odstavka 35. člena (preverjanje strokovne usposobljenosti).

K 25. členu

Gre za vsebinsko popolnoma novo določbo, ki jo uvaja predlog zakona, in sicer gre za mirovanje statusa. Ozadje te določbe gre iskati v tendenci po čim večji uporabnosti podatkov. Sodni izvedenec, cenilec ali tolmač lahko enkrat v obdobju petih let zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, ki ne more biti krajše od treh mesecev in ne daljše od enega leta, in sicer zaradi subjektivnih razlogov. V primeru objektivnih razlogov (na primer bolezen ali druga okoliščina, ki je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne more preprečiti), lahko zahteva, da se ga začasno izbriše iz javnega dela imenika za obdobje, ki je navedeno v njegovi zahtevi, vendar ne za obdobje, daljše od pet let.

Predlagatelj uvaja predmetno določbo z namenom omogočiti sodnim izvedencem, cenilcem ali tolmačem, da iz določenih razlogov uveljavljajo pravico do mirovanja statusa, kar pomeni, da v tem času opravičljivo niso dosegljivi za naročnike in jim zato tudi ni potrebno opravljati dela sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev. Pomembno pa je izpostaviti tretji odstavek navedenega člena, ki določa, da obdobje mirovanja ne vpliva na pravice in obveznosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki so povezane s samim statusom. Navedeni odstavek se nanaša zlasti na dolžnost strokovnega izpopolnjevanja, ki jo mora torej sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, ne glede na mirovanje statusa, izpolniti.

Predlagatelj zamejuje največjo možno časovno obdobje mirovanje tako navzdol (trije meseci) kot tudi navzgor (pet let). Smiselno se zdi, da mirovanje ne teče dlje od petih let, saj je jasno, da se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač predvsem z opravljanjem svojega dela izpopolnjuje, pridobiva več izkušenj in ker je aktiven, posledično tudi boljše opravlja delo. Predlagatelj meni, da bi z daljšim časovnim obdobjem mirovanja statusa posameznih strokovnjakov stroka bistveno izgubljala na kvaliteti, česar ne gre dopuščati.

K 26. členu

Ponovno gre za vsebinsko novo določbo, ki se nanaša na vodenje evidence posebnih preizkusov strokovnosti za sodne izvedence, cenilce in tolmače in ki taksativno določa, kateri podatki se v tovrstni evidenci vodijo. Evidenco vodi Center za izobraževanje v pravosodju, ki je tudi izvajalec vseh posebnih preizkusov strokovnosti za navedene strokovnjake.

Evidenca je interna in se kot takšna tudi vodi in obdeluje; ni namenjena javnosti, ampak je oblikovana smiselno, za potrebe obdelovanja podatkov v okviru ministrstva, pristojnega za pravosodje.

K 27. členu

Predmetni člen uvaja poglavje o strokovnem izpopolnjevanju in se nanaša na izobraževanja in preizkus strokovnosti. Vsebinsko je prvi odstavek navedenega člena podoben šestemu odstavku trenutno veljavnega 87. člena ZS. Gre za zapis dolžnosti, da so se sodni izvedenci, cenilci in tolmači dolžni strokovno izpopolnjevati in sproti seznanjati zlasti z novimi dognanji in metodami v stroki oziroma sodelovati na posvetovanjih in strokovnih izobraževanjih, ki jih organizira pristojni državni organ, pooblaščen organizacija, strokovno združenje ali druga

strokovna institucija. Predlagani zakon predvideva možnost, da minister, pristojen za pravosodje, na predlog Strokovnega sveta določi, da morajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači iz posameznih strokovnih področij in podpodročij oziroma jezika v določenem roku opraviti posebne preizkuse strokovnosti; če preizkusa ne opravijo, se izbrišejo iz javnega dela imenika in se vanj ponovno vpišejo po opravljenem preizkusu. Gre za opisno podobno možnost, kot jo opredeljuje že navedeni šesti odstavek trenutno veljavnega 87. člena ZS, le da predlagani zakon zopet prepušča stroki odločitev o tem, ali bo podala predlog za opravljanje preizkusa strokovnosti ministru, poleg tega predlog zakona predvideva, da se sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v primeru, da ta (prvič) ne opravi preizkusa, zgolj izbriše iz javnega dela imenika, medtem ko izpostavljena določba ZS določa, da se takšno osebo razreši.

Predlagatelj meni, da je bodoča ureditev bolj smiselna z dveh vidikov. Prvi je, da se stroki (Strokovnemu svetu) prepusti odločanje o tem, ali bo podala predlog za opravljanje preizkusa strokovnosti ali ne; stroka namreč zagotovo najboljše ve, kdaj se je določeno strokovno področje, podpodročje oziroma jezik tako spremenil oziroma razvil, da je potrebno ponovno opraviti preizkus strokovnosti in preveriti, ali obstoječi, že imenovani strokovnjaki sledijo razvoju stroke oziroma jezika. Drugi razlog oziroma vidik bodoče ureditve pa je v tem, da se sodnim izvedencem, cenilcem in tolmačem ponudi možnost, da tudi predmetni preizkus strokovnosti lahko opravljajo trikrat in ne zgolj enkrat (torej podobno kot pri imenovanju za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača), šele nato se šteje (tako četrti odstavek predlaganega zakona), da oseba ne izpolnjuje pogoja strokovnega znanja in praktičnih sposobnosti za opravljanje dela sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača.

K 28. členu

Predmetni člen ureja načine preverjanja strokovne usposobljenosti. V prvem odstavku je določeno, da strokovno usposobljenost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev po preteku petih let od dneva imenovanja in po preteku vsakih nadaljnjih pet let preverja Strokovni svet. Stroki se torej prepušča odločitev o tem, ali je posamezen sodni izvedenec, cenilec ali tolmač (še vedno) strokovno usposobljen ali ne, kar šteje predlagatelj za pomemben in smiseln odmik od trenutne ureditve³¹. Nadalje predlog zakona v drugem odstavku obravnavanega člena izrecno določa, da je predložitev predmetnih dokazil zgolj eden (praviloma sicer ključen) izmed načinov preverjanja strokovne usposobljenosti, v tretjem odstavku pa našteje še ostale načine (predlog za opravljanje posebnega preizkusa strokovnosti, preverjanje vestnosti pri izdelavi treh naključno predloženih izvedenskih mnenj, cenitev ali prepisov tolmačenj, upoštevanje mnenja, priporočila, ocene ali drugega dokazila o strokovnem usposabljanju ali pa Strokovni svet določi drug ustrezen način preverjanja).

Predlagatelj ocenjuje, da je trenutno preverjanje strokovne usposobljenosti zgolj s štetjem in pregledom ustreznosti predloženih dokazil nesmiselno, zlasti z vidika preozkega vpogleda v strokovnost posameznika. Smiselno se zdi, da se strokovna usposobljenost preverja tudi z oceno vestnosti izdelave mnenj, cenitev ali prepisov tolmačenj, saj se z izdelavo le-teh največkrat pokaže strokovnost in odličnost strokovnjaka. Poleg tega je potrebno tovrstno oceno popolnoma prepustiti stroki, kot to predvideva predlagani zakon. Tako po izvedenem

³¹ Trenutno se strokovno usposobljenost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev vsakih pet let preverja zgolj s pregledom predloženih dokazil o strokovnem izpopolnjevanju in seznanitvi z novimi dognanji v stroki, kot to določa četrti odstavek veljavnega 84. člena ZS.

preverjanju strokovne usposobljenosti skladno s četrtem odstavkom obravnavanega člena Strokovni svet poda mnenje, ki ga posreduje ministru, pristojnemu za pravosodje, ki mnenje tudi dosledno upošteva.

K 29. členu

Navedeni člen uvaja popolnoma novo poglavje o disciplinski odgovornosti in postopku, ki jo trenutna ureditev v okviru ZS ne predvideva. ZS namreč v primerih odklonskih pojavov predvideva zgolj najhujšo sankcijo, tj. postopek razrešitve. V praksi pa so seveda možni tudi manj akutni odklonski pojavi, ki jih gre v luči načela sorazmernosti tudi predvideti in zanje prepisati potrebno regulativo presoje in morebitnih sankcij. Obravnavani člen določa, da je sodni izvedenec, cenilec ali tolmač disciplinsko odgovoren, če pri izvajanju ali v zvezi z izvajanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja krši določbe tega zakona oziroma drugih predpisov, ali če s katerikoli svojim ravnanjem krni ugled ali verodostojnost sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja.

Disciplinska odgovornost torej ne zajema zgolj področja delovanja sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, temveč se širi tudi na tista ravnanja, ki niso povezana z njegovim delom (katerokoli ravnanje). Krnitev ugleda ali verodostojnosti sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja je sicer široko zastavljena, saj je določba zgolj opisna in jo napolni šele konkreten dejanski stan. Potrebno je dodati, da so sodni izvedenci, cenilci in tolmači tisti strokovnjaki, ki morajo vselej paziti na svoj ugled, saj jim je poverjeno zaupanje ministrstva, pristojnega za pravosodje, sodišč in posameznikov, ki so deležniki številnih sodnih in upravnih postopkov. Morebitno neustrezno ravnanje sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača zunaj njegovega delokroga bi lahko znatno omajalo ne samo njegov ugled in vlogo na sodišču, ampak tudi ugled in pravičnost sodnih odločitev na splošno, česar pa po mnenju predlagatelja ne gre dopustiti.

Na tem mestu navajamo primer sodnega tolmača, ki svoje odsotnosti na sodišču pravočasno ni javil in je sodišče bilo primorano angažirati drugega sodnega tolmača. Predsednik sodišča je podal ustrezen predlog za razrešitev ter ga s konkretnimi dokazi tudi utemeljil. Izkazalo se je, da gre za izjemno kakovostnega sodnega tolmača, njegova razrešitev pa bi prinesla velik manjko sodiščem, poleg tega je šlo za enkratno kršitev, kar ob upoštevanju načela sorazmernosti še ne more pomeniti sankcije razrešitve, tj. odvzema licence. Tekom usklajevanj s sodiščem je predsednik sodišča svoj predlog nato tudi umaknil, a prav v tovrstnih primerih bi bilo mogoče uporabiti katerega od disciplinskih ukrepov, kolikor bi jih zakon seveda predpisoval.

K 30. členu

Disciplinski ukrepi, ki jih določa predmetni člen, so razdeljeni v dva sklopa, in sicer kot posledica lažjih in težjih disciplinskih kršitev. Kot je že predlagatelj v uvodni obrazložitvi k predlaganemu zakonu pojasnil, trenutno veljavna zakonodaja v primeru morebitne kršitve, ki jo pri opravljanju svojega dela stori sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, določa zgolj njegovo razrešitev ali pa se postopek za razrešitev zoper konkretnega strokovnjaka ustavi, če na primer očitana kršitev ni bila v zadostni meri izkazana. Ker je po oceni predlagatelja potrebno utrditi ne samo odgovornost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev za svoje delo, temveč tudi

povečati nabor možnih sankcij v primeru kršitev³², saj se kršitve po teži oziroma posledicah, ki jih prinašajo, zelo razlikujejo, je v okviru disciplinskega postopka predvidnih več ukrepov za lažje kršitve (pisni ali javni opomin ter denarna kazen v razponu med 300 in 1.000 EUR) in za hujše kršitve (denarna kazen v razponu med 1.000 EUR in 3.000 EUR, začasen odvzem pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in trajen odvzem te pravice). V drugem odstavku obravnavanega člena je predlagatelj znova predvidel možnost napotitve sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača na poseben preizkus strokovnosti, ki se lahko izreče kot glavni ali stranski disciplinski ukrep, zlasti v primeru, če se posameznikovo znanje v konkretnem primeru izkaže za zelo pomanjkljivo. V tretjem odstavku je še določeno, da se sme za lažje disciplinske kršitve izreči pisno opozorilo, če je kršitev storjena v takšnih olajševalnih okoliščinah, ki jo delajo posebno lahko. Pisno opozorilo ni disciplinski ukrep, zato kot takšen tudi ne bo evidentiran v imeniku (glej 23. člen predloga zakona).

K 31. členu

Opređeljene so vrste disciplinskih kršitev pri opravljanju dela sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja, ki so razdeljene na lažje in hujše. Kršitve so zaradi pravne varnosti taksativno opredeljene. Predlagatelj se do vsake kršitve posebej ne opredeljuje, v predmetni obrazložitvi pa z namenom boljšega razlikovanja izpostavlja zgolj dve, in sicer lažjo in hujšo nevestnost.

Strokovna javnost je v okviru strokovnega usklajevanja teksta osnutka zakona izpostavila, da opredelitev lažje nevestnosti ni primerno zastavljena, saj naj bi neupoštevanje pravil znanosti in stroke vedno povzročilo hujše posledice za stranke oziroma druge udeležence v postopku. Predlagatelj vseeno ohranja navedeno opredelitev lažje nevestnosti, saj ocenjuje, da je mogoče ločiti lažje posledice od težjih, ki nastanejo z neupoštevanjem pravil znanosti in stroke. Sodni izvedenec na primer pravilno ugotovi določeno dejansko stanje, do napake pride zgolj v podrobnejših opredelitvah, ki pa stranki v postopku ne povzročijo bistvene škode oziroma posledic.

Nasprotno navedenemu je opredeljena hujša disciplinska kršitev, in sicer je le-ta takšna, da neupoštevanje pravil znanosti in stroke povzroči ali bi lahko povzročilo nastanek hujših škodljivih posledic za stranke oziroma druge udeležence v postopku. Gre na primer za bistveno drugačen rezultat, do katerega sodni izvedenec pride v svojem mnenju, bistveno drugačen izračun v cenitvi oziroma popolnoma napačen prevod listine, ki popolnoma spreminja njen pomen. Predlagatelj ob tem pripominja, da je potrebno stopnjo disciplinskih kršitev in njihove posledice presoјati natančno in upoštevati vse okoliščine konkretnega primera.

K 32. členu

Predmetni člen navaja, katere okoliščine se upoštevajo pri izrekanju disciplinskih ukrepov. Gre za vse okoliščine, ki vplivajo na vrsto ukrepa in višino denarne kazni, to so teža kršitve in njene posledice, povzročena škoda, stopnja odgovornosti, prejšnje delo in vedenje osebe, zoper katero je postopek uveden ter prej izrečeni disciplinski ukrepi. Predlagatelj taksativno opredeljuje okoliščine, ki so pri presoјi o izbiri vrste ukrepa in višine denarne kazni najpomembnejše in posamezniku, kateremu je bil disciplinski ukrep izrečen, predstavljajo tudi okvir za njegovo pravno varnost v smislu sorazmernosti med kršitvijo in sankcijo. Hkrati se pri

³² Zlasti z vidika načela sorazmernosti med ukrepom in kršitvijo, o čemer je že bilo govora.

tem spoštuje načelo individualizacije disciplinskega ukrepa, ki pomeni prilagoditev teže in vrste disciplinskega ukrepa teži in vrsti storjene disciplinske kršitve, osebnostnim lastnostim disciplinskega kršitelja ter subjektivnemu odnosu disciplinskega kršitelja do disciplinske kršitve, tako da bo dosežen namen disciplinskega kaznovanja. V drugem odstavku predlaganega člena je za disciplinski ukrep denarne kazni in določitve roka za plačilo določeno, da se upošteva tudi premoženjsko stanje osebe, kateri je bil izrečen disciplinski ukrep. Navedeno je nujno potrebno z vidika zagotavljanja načela socialne države, hkrati pa gre za ustaljeno določbo v več procesnih aktih trenutno veljavne zakonodaje.

K 33. členu

Gre za opredelitev posledic začasnega in trajnega odvzema pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Za začasen odvzem pravice je določeno, da se sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača za čas obdobja izrečenega ukrepa izbriše iz javnega dela imenika, pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, pa mora za čas tega obdobja deponirati štampiljko in izkaznico. Gre za logično posledico začasnega odvzema navedene pravice, saj se s tem zagotavlja ažurna informiranost sodišč in širše javnosti o tem, kdo (trenutno) opravlja delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, hkrati pa se z deponiranjem štampiljke in izkaznice sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača preprečuje morebitne kršitve iz naslova neupravičenega sklicevanja na status v času, ko je strokovnjaku le-ta odvzet.

Pri trajnem odvzemu pravice opravljati delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača pa je navedeno, da minister, pristojen za pravosodje, sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača razreši po določbah zakona, ki urejajo razrešitev, kar pa pozna tudi trenutna ureditev.

K 34. členu

V obravnavanem členu je določeno, da ministrstvo, pristojno za pravosodje, upravlja disciplinsko evidenco, pri tem pa so taksativno naštetih podatki iz pravnomočnih odločb o izrečenih disciplinskih ukrepih, ki se obdelujejo, in sicer: ime in priimek ter EMŠO sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, številka in datum odločbe ter izrečen disciplinski ukrep. Navedena evidenca se zaradi pravne varnosti hrani trajno, ministrstvo pa lahko za opravljanje nalog pravosodne uprave v slednjo vpogleduje ter podatke izpiše, kopira, prepíše ali jih skladno z zakonitimi pristojnostmi posreduje drugim organom oziroma uporabi v drugih postopkih.

Z uvedbo instituta disciplinskega postopka je nujno potrebno zagotoviti tudi evidenco o izrečenih disciplinskih ukrepih, saj ima izrečen disciplinski ukrep vedno določen učinek na sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, kateremu je bil izrečen, učinek pa je najbolj jasno razviden ravno iz evidence o disciplinskih ukrepih, podatke pa lahko ministrstvo, pristojno za pravosodje posreduje tudi drugim organom (zlasti ima predlagatelj tu v mislih pravosodne organe, ki morajo biti nujno seznanjeni s tovrstnimi ukrepi zoper sodne izvedence, cenilce in tolmače). Seveda predmetna evidenca ni javna, ima pa dostop do vsebine podatkov iz evidence posameznik, na katerega se podatki nanašajo, druge osebe pa le v primerih, če za to izkažejo pravni interes³³.

³³ Oseba zasleduje določeno pravico oziroma pravno korist; na primer stranka v sodnem postopku se je seznanila z dejstvom, da je bil zoper angažiranega sodnega izvedenca v konkretni zadevi uveden disciplinski postopek in da mu je bil izrečen določen disciplinski ukrep.

K 35. členu

V predmetnem členu je določeno, da disciplinski postopek s sklepom uvede minister, pristojen za pravosodje, in sicer na obrazložen predlog predsednika sodišča, Strokovnega sveta ali po uradni dolžnosti, zoper predmetni sklep pa pritožba ni dovoljena. Vsi podani predlogi morajo biti utemeljeni, torej obrazloženi, predlagani člen pa izpostavlja predlog predsednika sodišča in Strokovnega sveta, in sicer z namenom izpostaviti prvobitno vlogo sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev (v prvi vrsti so to pomočniki sodišč) ter pomembnost stroke v vseh pomembnejših postopkih. Navedeno ne pomeni, da predloga oziroma pobude ne more podati drugo ministrstvo, posameznik ali pa morda strokovno združenje; slednje predloge oziroma pobude bo namreč ministrstvo, pristojno za pravosodje, (kot že sedaj) obravnavalo v okviru morebitne uvedbe disciplinskega postopka po uradni dolžnosti.

Že trenutno veljavni ZS določa, da zaradi ugotavljanja morebitne nevestnosti postopka za razrešitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača ni mogoče uvesti pred pravnomočnostjo zadeve, v kateri je sodni izvedenec ali cenilec podal svoje mnenje ali cenitev oziroma je sodni tolmač tolmačil oziroma izdelal prevod³⁴. Vsebinsko podobno je zastavljen drugi odstavek obravnavanega člena, ki določa, da disciplinskega postopka, kjer se sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču očita lažja ali hujša nevestnost, ni mogoče uvesti pred pravnomočnostjo zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja. S tem se po mnenju predlagatelja tudi v prihodnje zagotavlja neodvisnost razpravljajočega sodnika v smislu presoje dokazov v okviru posameznega sodnega (in s tem dokaznega) postopka, hkrati pa se poudarja in vzdržuje ločenost izvršilne veje oblasti od sodne veje oblasti.

Tretji odstavek obravnavanega člena predstavlja novost, saj določa, da če se disciplinski postopek uvede na podlagi zadeve, v kateri je oseba opravljala delo sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja na zahtevo sodišča v sodnem postopku, kljub pravnomočnosti zadeve ni dopustno presojeti vestnosti v zvezi z njegovim delom v konkretnem sodnem postopku, temveč se disciplinska odgovornost ugotavlja na način preverjanja njegove strokovne usposobljenosti, slednjo pa preveri Strokovni svet na podlagi treh naključno predloženih izvedenskih mnenj, cenitev oziroma prepisov tolmačenj (prevodov), izdelanih v minulem obdobju imenovanja. Tudi navedeni odstavek izhaja iz namena zasledovanja načela delitve oblasti in prepovedi izvršilne veje oblasti, da posega v sodno. Po mnenju predlagatelja razpravljajoči sodnik sprejme dokazno oceno v konkretnem sodnem postopku in četudi je ta pravnomočno končan, se zdi nedopustno in lahko celo neustavno, da po pravnomočno končanem postopku odločitev sodišča s podrobnim vpogledom v dokazno gradivo presoja izvršilna veja oblasti. V praksi se je predlagatelj že večkrat seznanil z več pritožbami zoper sodne izvedence, cenilce in tolmače, katerim se je očitala nevestnost v konkretnem sodnem postopku in je nato po pravnomočno končanem sodnem postopku, v okviru katerega je razpravljajoči sodnik svojo odločitev oprl tudi na mnenj oziroma cenitev ali tolmačenje angažiranega strokovnjaka v postopku, ugotovilo, da je potrebno sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača razrešiti, ker svojega dela ni opravljal vestno. S tovrstnimi naknadnimi (upravnimi) postopki se ruši ne samo ravnotežje in ločenost izvršilne veje oblasti od sodne, temveč se omaje tudi vloga sodišč, posameznih sodnikov (dokazna ocena) in sojenja na splošno, kar pa po mnenju predlagatelja ne gre dopustiti. Predlagani zakon torej stremi k zagotavljanju

³⁴ Drugi odstavek 89. člena veljavnega ZS.

disciplinske odgovornosti, katere cilj ni saniranje morebitnih napak v sodnem postopku (za to so na voljo pravna sredstva v okviru sodnih postopkov), ampak (splošno) preverjanje strokovne usposobljenosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, če gre za očitek nevestno opravljenega dela. V takšnih primerih bo konkretna sodna zadeva lahko služila zgolj kot povod in ne kot predmet disciplinskega postopka. Strokovno usposobljenost bo preverjal Strokovni svet na podlagi treh naključno predloženih mnenj, cenitev oziroma prepisov tolmačenj (prevodov), ki so bili izdelani v minulem obdobju imenovanja. Pregled tovrstnih mnenj, cenitev oziroma prevodov bo potekal tako, da bodo izdelki, ki bodo presojeni, anonimizirani (torej iz njih ne bo izhajalo, katero sodišče je strokovnjaka angažiralo, kdo so bile stranke v postopku in podobno), s čimer se bo zopet zagotavljalo, da izvršilna veja oblasti ne bo naknadno presojala strokovno oceno dokazov, ki jo je opravil sodnik posameznik v konkretnem sodnem postopku. Na tem mestu se predlagatelj vrača k že zapisanemu, tj. da je obveza izvršilne veje oblasti zagotoviti strokovno usposobljene posameznike, ki jim za ta namen podeli licenco, medtem ko ni obveza izvršilne veje oblasti prevzemanje pristojnosti za izvedbo dokazne ocene izdelka. Ne le, da ne gre za obvezo, temveč bi bilo takšno prevzemanje pristojnosti ustavno neskladno zaradi načela delitve oblasti.

K 36. členu

Zaradi zagotavljanja uresničevanja načela kontradiktornosti in pravne varnosti mora imeti v disciplinskem postopku sodni izvedenec, cenilec ali tolmač, zoper katerega je uveden postopek, možnost, da se izjavi glede kršitev, zaradi katerih se postopek vodi, kar je določeno v prvem odstavku predmetnega člena. Odločitev v disciplinskem postopku sprejme minister, pristojen za pravosodje, zoper to odločbo pa je dovoljen upravni spor. Podobno je urejeno v trenutni ureditvi postopka razrešitve sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev, saj prav tako odločitev v okviru postopka razrešitve sprejme minister, pristojen za pravosodje, zoper odločbo o razrešitvi pa je dovoljen upravni spor. Obravnavani člen še določa, da podrobnejše določbe o izvedbi disciplinskega postopka predpiše minister, pristojen za pravosodje. Predlaganemu zakonu se bo seveda prilagodilo tudi besedilo členov in obseg ureditve v okviru trenutno veljavnega Pravilnika o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih ter Pravilnika o sodnih tolmačih³⁵, znotraj katerih se predvideva tudi podrobnejša ureditev izvedbe disciplinskega postopka³⁶.

K 37. členu

V prvem odstavku obravnavanega člena je zapisano, da se vsa pisanja v zvezi z disciplinskim postopkom osebi, zoper katero je postopek uveden, vročajo priporočeno po pošti, po elektronski pošti pa le tedaj, če ima oseba v postopku varen elektronski predal. Vročanje je v tovrstnih postopkih zelo pomembno, saj ponavadi od prejema določene dokumentacije dalje tečejo roki za opravo specifičnih dejanj v postopku (na primer izjasnitev o novih dejstvih, seznanitev z imenovanjem strokovne komisije in podobno). Priporočeno vročanje tako omogoča pošiljatelju, da se seznaní z dnem vročitve in s tem z začetkom štetja določenega roka, naslovniku pa omogoča varnejšo poštno storitev. Na enak način deluje varen elektronski predal, ki omogoča prejemanje in pošiljanje dokumentov, ki jih lahko uporabnik predala lastnoročno podpiše.

³⁵ Oboje Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13 in 50/15.

³⁶ Podobno kot sedaj trenutno veljavna Pravilnika urejata postopek razrešitve.

Predmetni člen še opredeljuje, da se v disciplinskem postopku smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače. Določba v tem delu vsebinsko ustreza tudi prvemu členu³⁷ veljavnega Zakona o splošnem upravnem postopku³⁸.

K 38. členu

V okviru disciplinskega postopka je mogoče predvideti, da se bo pojavila vrsta vprašanj, na katera pravna ali splošna razgledanost ne bosta mogla dati odgovora. V ta namen je v predmetnem členu določeno, da mnenje o strokovnih vprašanjih v okviru disciplinskega postopka poda Strokovni svet. Že trenutna zakonska ureditev v okviru ZS določa, da lahko minister, pristojen za pravosodje, v okviru postopka za morebitno razrešitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača iz razloga nevestnosti za odgovore na strokovna vprašanja angažira strokovno komisijo, sestavljeno iz strokovnjakov s strokovnega področja in podpodročja, na katerem je sodni izvedenec podal izvid in mnenje ter uslužbencev ministrstva, pristojnega za pravosodje³⁹. V praksi se je tovrstna rešitev pokazala ne samo kot najbolj smiselna, temveč tudi nujno potrebna, saj je na strokovna vprašanja zmožna podati odgovore zgolj stroka, v predlagani ureditvi torej Strokovni svet. Strokovni svet seveda lahko za potrebe oblikovanja mnenja skladno s svojimi pristojnostmi sodeluje s Stalnim strokovnim telesom ali imenuje Začasno strokovno telo (tako tretji odstavek predmetnega člena), kar je, glede na raznolikost strokovnih področij in podpodročij nujno in neizogibno. Zahteva za podajo mnenja mora vsebovati navedbo okoliščin, dejstev in vprašanj, do katerih se mora opredeliti Strokovni svet, ter rok za predložitev mnenja, uradna oseba, ki vodi disciplinski postopek, pa v takšnem primeru celotno relevantno dokumentacijo s sklepom odstopi Strokovnemu svetu (drugi odstavek predmetnega člena)⁴⁰.

Predlagatelj posebej izpostavlja pomembnost četrtega odstavka 38. člena, ki določa, da je minister, pristojen za pravosodje, pri svoji odločitvi vezan na mnenje Strokovnega sveta. Gre za dodatno potrditev zaupanja v stroko in pomeni zavezo pristojnega ministra, da jo z vso odgovornostjo tudi upošteva.

K 39. členu

Predmetni člen opredeljuje institut začasne prepovedi opravljanja sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja (suspenz), ki se (časovno) veže na uvedbo disciplinskega postopka zaradi kršitev, zaradi katerih se sme izreči ukrep začasnega ali trajnega odvzema pravice opravljati sodno izvedeništvo, cenilstvo ali tolmačenje. Minister, pristojen za pravosodje, je tisti, ki lahko izreče tovrstno sankcijo sodnemu izvedencu, cenilcu ali tolmaču v postopku, začasna prepoved pa lahko traja do konca disciplinskega postopka, največ pa eno leto. Minister ni zavezan, da tako ravna v vsakem primeru, beseda 'lahko' mu daje diskrecijsko pravico, da oceni, ali so podane takšne okoliščine, v katerih bi bil izrek suspenza smiseln. Obravnavani

³⁷ Po tem zakonu morajo postopati upravni in drugi državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, kadar v upravnih zadevah, neposredno uporabljajoč predpise, odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank.

³⁸ Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13.

³⁹ Drugi odstavek 89. člena ZS.

⁴⁰ Podobno je (skladno s trenutno veljavno ureditvijo v okviru ZS) v praksi potekala komunikacija s strokovno komisijo, ki jo je ustanovil minister, pristojen za pravosodje, v okviru postopka za razrešitev sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača, in sicer iz razloga nevestnosti.

člen še določa, da mora suspendirani sodni izvedenec, cenilec ali tolmač pri ministrstvu, pristojnem za pravosodje, za čas obdobja začasne prepovedi deponirati štamčiljko in izkaznico. Navedena sankcija je po mnenju predlagatelja jasna posledica suspenza, saj se s slednjim sodnemu izvedencu, cenilcu in tolmaču izreče sankcija odvzema pravice opravljati tovrstno delo. Z začasnim odvzemom oziroma deponiranjem štamčiljke in izkaznice se namreč zagotavlja tudi dosledno spoštovanje izrečenega ukrepa suspenza in se hkrati tudi preprečuje morebitne kršitve v zvezi s tem.

K 40. členu

Obravnavani člen ureja zastaranje pregona disciplinskih kršitev, in sicer slednji zastara v petih letih od dneva očitane kršitve (enako regulativa v ZN ali ZFPPIPP). Smiselno zastara pregon disciplinske kršitve, ki ima tudi znake kaznivega dejanja, v enakem roku, kot ga določa zakon za zastaranje pregon za kaznivo dejanje (drugi odstavek tega člena). Podobno, kot to ureja druga procesna zakonodaja, tudi v primeru disciplinskih kršitev zastaranje pregon pretrga vsako opravilo v disciplinskem postopku zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača. Predmetni člen ureja tudi zastaranje izvršitve disciplinskega ukrepa, slednji zastara v petih letih od pravnomočnosti odločbe, s katero je bil ukrep izrečen (enako regulativa v ZN ali ZFPPIPP). V zadnjem odstavku pa so določeni absolutni zastaralni roki, in sicer pregon disciplinske kršitve zastara, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje pregon, izvršitev disciplinskega ukrepa pa, ko preteče dvakrat toliko časa, kolikor je določeno za zastaranje izvršitve disciplinskega ukrepa.

K 41. členu

Predmetni člen zgolj napotuje na smiselno uporabo zakona, ki ureja splošni upravni postopek, in sicer glede opredelitve obsega, višine in povrnitve stroškov, nastalih v okviru disciplinskega postopka.

K 42. členu

Določbe VIII. poglavja urejajo prenehanje, razrešitev, izbris in suspenz. Z izjemo izbrisa (gre za izbris iz javnega dela imenika) gre za vrste situacij, ko se sodni izvedenec, cenilec ali tolmač ne more sklicevati na svoj status. Za razliko od doslej veljavnega zakona predlog zakona ločuje prenehanje in razrešitev, saj je iz vrste drugih predpisov poznano, da je situaciji vendarle ustrezno ločevati.

Predlog 42. člena ureja prenehanje imenovanja. Gre za primere, ko bo sodni izvedenec, cenilec ali tolmač sam podal izjavo, da ne želi več opravljati tega dela. Razlog bo nastopil s trenutkom prejetja njegove izjave, z dnem vročitve odločbe o prenehanju imenovanja pa mu status tudi formalno preneha, kar pomeni prepoved sklicevanja na dotedanji status. Pomemben je zadnji del tretjega odstavka predlaganega člena, kjer predlagatelj ureja situacije, ko ima oseba v času, ko teče postopek prenehanja ali v času, ko je že vročena odločba o prenehanju, v delu že prej prevzete zadeve. Slednje sme vsekakor dokončati, a brez sklicevanja na status, kar bo pomenilo tudi prenehanje nadzornih mehanizmov v relaciji do njega. Ne le nadzornih mehanizmov, ampak po naravi stvari tudi preostalih vzvodov, ki jih je sicer dolžno izvajati ministrstvo oziroma Strokovni svet (preverjanje pogojev za ohranitev licence in podobno). Prav tako je logična posledica morebitnega prenehanja imenovanja dejstvo, da se morebitni uvedeni ali začeti disciplinski ali razrešitveni postopki ustavijo, saj je

osebi status, v navezavi s čimer se vodijo, prenehal. Tega predlog zakona izrecno ne napiše, saj bi to kazalo na izrazito prenormiranost, poleg tega pa je ta posledica izrazito logična. Oseba se nadalje tudi izbriše iz imenika, njeni podatki pa se po izbrisu arhivirajo (trajna hramba) – glej predlog petega odstavka 23. člena.

K 43. členu

Situaciji prenehanja sledi reguliranje situacije razrešitve. Razlika med prenehanjem in razrešitvijo ni vselej v posledici, temveč v razlogu zanjo. Razrešitev je posledica odklonskih ravnanj (pravnomočna obsodba ali pravnomočen disciplinski ukrep trajnega odvzema) ali nezakonnosti («ne izpolnjuje več pogojev za imenovanje»). Razlika med prvo in drugo točko predloga prvega odstavka tega člena je precejšnja. Prva točka pokriva vse situacije pravnomočnih kazenskih obsodb (ne glede na obliko krivde), če gre za kaznivo dejanje v zvezi z opravljanjem dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja, tj. kaznivo dejanje v zvezi s statusom, ki mu je bil zaupan. Druga točka pa pokriva vse (druge) obsodbe, vendar ob (sorazmernih) omejitvah, ki po mnenju predlagatelja vendarle morajo obstajati. Pogoj bo torej oblika krivde (glej 25. člen KZ-1: Kaznivo dejanje je storjeno z naklepom, če se je storilec zavedal svojega dejanja in ga je hotel storiti (direktni naklep), ali če se je zavedal, da lahko stori dejanje, pa je v to privolil (eventualni naklep).) in dolžina izrečene zaporne kazni, tj. najmanj šest mesecev zapor (tj. šest mesecev ali več). Morebitne pogojne obsodbe niso subsumirane pod drugo točko, medtem ko se lahko (če gre za kaznivo dejanje, povezano z njegovimi nalogami v okviru statusa) izkazujejo pod prvo točko. Prav tako so pogojne obsodbe lahko razlog za presojo izpolnjevanja preostalih pogojev za imenovanje (glej 17. člen predloga zakona, v njem pa 7. točka prvega odstavka, po kateri je potrebno v morebitnem postopku razrešitve iz tega razloga presojati in ovrednotiti še druge okoliščine, ki jih ta točka določa). Nezdržljivost, ki jo predlagani člen prav tako predpisuje, je podobno urejena, kot to določajo sedanji predpisi, vsekakor pa gre izpostaviti tretji odstavek, ki daje za ugotavljanje nezdržljivosti opravljanja pridobitne dejavnosti s sodnim izvedeništvom ali cenilstvom pristojnost Strokovnemu svetu. Pri sodnih tolmačih zadevna določba ne pride v poštev, saj po naravi stvari opravljajo popolnoma drugačno delo od sodnih izvedencev in sodnih cenilcev.

Za lažje razumevanje predlagatelj navaja primer: sodni izvedenec za strokovno področje lova je zaposlen kot inšpektor za lov. Njegova dejavnost je na načelni ravni sicer nezdržljiva s sodnim izvedeništvom, vendar pa je hkrati lahko tudi referenca k strokovnosti. Potrebno je zagotoviti, da sodni izvedenec v konkretnih postopkih, v katerih je angažiran kot strokovnjak, ne opravlja tudi svoje pridobitne dejavnosti. Kar pomeni, da v konkretnem sodnem postopku ne more opravljati hkrati dela sodnega izvedenca za lov in nalog inšpektorja za lov, ki nastopa kot priča tožeče stranke. Pri sodnih tolmačih je situacija popolnoma drugačna; sodni tolmač lahko prevaja za določeno agencijo v na primer nemški jezik in to opravlja kot svojo pridobitno dejavnost, ničesar pa mu ne gre očitati, če hkrati tudi deluje kot sodni tolmač za nemški jezik.

Predlagani člen se smiselno zaključi s pravnimi in dejanskimi posledicami vročene odločbe o razrešitvi, ki pa so identične posledicam vročene odločbe o prenehanju imenovanja (glej prejšnji člen in obrazložitev), saj za drugačno urejanje ni utemeljenega razloga (gre za posledico prepovedi sklicevanja na status in normiranje situacije glede že prevzetih del in nalog).

K 44. členu

Navedeni člen obravnava izbris sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača iz javnega dela imenika, in sicer v primeru, ko se ministrstvo, pristojno za pravosodje, seznanj z dejstvom, da je bil zoper strokovnjaka vložen obtožni akt zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zavora več kot dve leti. Navedena posledica seznanitve z vložitvijo obtožnega akta zoper sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača je po mnenju predlagatelja nujna, saj se v nasprotnem primeru zastavlja vprašanje izpolnjevanja pogoja osebnostne primernosti posameznega strokovnjaka⁴¹. Ponovno se vpiše sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v javni del imenika, ko prenehajo razlogi izbrisa, ko torej sodišče s sodbo obtožbo zavrne ali se obtoženec oprosti obtožbe. Predlagatelj posebej izpostavlja tretji odstavek tega člena, ki določa, da mora o navedenih pravnih dejstvih državno tožilstvo, ki je obtožni akt vložilo, nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku teh dejstev, obvestiti pristojno ministrstvo, predmetno obvestilo pa se šteje kot naloga državnotožilske uprave (navedeno pomeni izvrševanje dolžnosti vodij državnih tožilstev v skladu z ZDT-1).

Z navedenim odstavkom predlagatelj državnemu tožilstvu poverja novo nalogo državnotožilske uprave, saj se je v praksi zelo pogosto izkazalo, da ministrstvo, pristojno za pravosodje, ni bilo ažurno obveščeno o ključnih dejstvih, ki so imela določene (zakonske) posledice za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in je zato prišlo ne samo do zamika realizacije teh posledic, temveč tudi do neažuriranega javnega dela imenika.

K 45. členu

Vsebinsko gre za prepis določbe 95. člena trenutno veljavnega ZS, ki ureja začasno prepoved opravljanja dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja, začasna prepoved pa se (časovno) veže na trenutek uvedbe kazenskega postopka zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zavora več kot dve leti. Novost v okviru obravnavanega instituta je deponiranje štampljke in izkaznice sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v postopku. Predlagatelj ponovno izpostavlja, da se s tovrstno posledično sankcijo preprečuje morebitne kršitve prepovedi opravljanja dela sodnega izvedeništva, cenilstva ali tolmačenja, saj strokovnjak ne razpolaga s predmeti, s katerimi se identificira kot sodni izvedenec, cenilec ali tolmač. Kot tudi ureja trenutno veljavni ZS, je zoper odločbo o začasni prepovedi opravljanje dela dovoljeno sprožiti upravni spor, in sicer v osmih dneh od njene vročitve, zopet pa novost predstavlja četrti odstavek predmetnega člena, ki zavezuje pristojno sodišče, da o izpostavljenih pravnih dejstvih o sodnem izvedencu, cenilcu ali tolmaču v postopku nemudoma ali najpozneje v treh dneh po nastanku teh dejstev obvesti pristojno ministrstvo. Kot v predhodnem členu se tokrat sodišču (gre za predsednika sodišča, ki je nosilec nalog sodne uprave v skladu z ZS) poverja izvrševanje nove naloge sodne uprave, saj dosedanja praksa izkazuje, da ministrstvo, pristojno za pravosodje, ni vselej ažurno obveščeno o ključnih dejstvih, ki so imela določene (zakonske) posledice za sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača in je prav tako prihajalo do zamika realizacije določenih posledic ter do neažuriranega javnega dela imenika, kar pa po mnenju predlagatelja ne gre dopuščati.

⁴¹ Glej definicijo osebnostne primernosti; tretji odstavek 17. člena.

K 46. členu

Člen uvaja IX. poglavje, ki ureja plačilo za delo, ki ga opravijo sodni izvedenci, cenilci in tolmači. V prvem odstavku je določeno, da ima sodni izvedenec, cenilec in tolmač pravico do plačila za opravljeno izvedensko ali cenilsko delo oziroma delo tolmača in pravico do povrnitve stroškov, ki jih je imel v zvezi z izvedenskim in cenilskim delom oziroma delom tolmača. Navedena vsebina je identična vsebini prvega odstavka 90. člena trenutno veljavnega ZS, le da predlagani člen namesto besede 'nagrada' vzpostavlja termin 'plačilo za delo'. Strokovna javnost je namreč večkrat izrazila, da ima beseda 'nagrada' v kontekstu opravljenega dela sodnih izvedencev, cenilcev ali tolmačev negativen prizvok, saj napeljuje na razmišljanje, da gre za častno opravljanje dela in ne za to, da mora strokovnjak za svoje delo prejeti ustrezno plačilo (v nemškem pravu gre za dikcijo: »Honorar für die Leistungen«, tj. honorar za storitve, kar bi ustrezalo pojmu: »plačilo za delo«). Predlagatelju se zdi pripomba stroke smiselna in zato v celotnem zakonskem gradivu besedo 'nagrada' nadomešča z besedno zvezo 'plačilo za opravljeno delo' oziroma z besedo 'plačilo'. Od plačila za delo pa gre vsekakor ločiti povrnitev stroškov, za kar predlagatelj ohranja enako dikcijo od dosedanje, saj je v celoti ustrezna.

Drugi odstavek obravnavanega člena je vsebinsko enak drugemu odstavku 90. člena trenutno veljavnega ZS in ureja znižanje izplačila za delo sodnega izvedenca, cenilca ali tolmača v primeru, če izvida, mnenja, cenitve oziroma prevoda ne izdela v roku, ki mu ga določi sodišče ali drug državni organ. Znesek izplačila se mu zniža za en odstotek za vsak dan zamude, vendar skupno največ 50 odstotkov, razen če strokovnjak izkaže, da je do prekoračitve roka prišlo iz upravičenih razlogov.

K 47. členu

Minister, pristojen za pravosodje, na podlagi predmetnega člena podrobneje predpiše način imenovanja in razrešitve sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, vsebino in način opravljanja posebnega preizkusa strokovnosti in tarifo za plačevanje storitev po prejšnjem členu. Vsebinsko je člen podoben 91. členu trenutno veljavnega ZS.

Kot je urejeno do sedaj, predlagatelj tudi po sprejemu predmetnega zakona smiselno predvideva podrobnejšo ureditev določenih področij sodnega izvedenstva, cenilstva in tolmačenja v ustreznih podzakonskih aktih ter njihovo prilagoditev.

K 48. členu

Vsebinsko gre za prepis določbe 96. člena trenutno veljavnega ZS, ki določa, da sredstva za plačilo stroškov in povračilo stroškov sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev zagotavlja sodišče, če tako določa zakon, kar je logična posledica dejstva, da so navedeni strokovnjaki v prvi vrsti imenovani za nudenje strokovne pomoči sodiščem. Hkrati je v drugem odstavku obravnavanega člena zapisano, da zakon določa, v katerih primerih in katera stranka ali drug udeleženec v postopku je dolžan povrniti sredstva, izplačana na podlagi prejšnjega odstavka.

K 49. členu

Obravnavani člen po vsebini ohranja določbo 95.a člena trenutno veljavnega ZS in opredeljuje dolžnost, da morajo upravljavci uradnih evidenc, registrov, javnih knjig, zbirk osebnih podatkov ter drugih varovanih podatkov, ki jih sodni izvedenec, cenilec ali tolmač potrebuje za opravljanje dela, slednjim na podlagi proložene odredbe ali sklepa sodišča oziroma upravnega

organa za izdelavo izvedeniškega mnenja ali cenitve oziroma odredbe za tolmačenje ali prevod, brezplačno in nemudoma, najkasneje pa v osmih dneh posredovati zahtevane podatke. V naslednjem odstavku obravnavanega člena pa je še določeno, da morajo potrebne podatke brezplačno in v najkrajšem možnem roku posredovati tudi osebe zasebnega sektorja, pod pogojem, da je ta obveznost izrecno navedena v odredbi ali sklepu sodišča oziroma upravnega organa.

Predmetna dolžnost posredovanja podatkov še vedno predstavlja pereč problem, saj se, glede na izjave sodnih izvedencev, cenilcev oziroma tolmačev, še vedno pojavljajo ovire pri brezplačnem posredovanju podatkov s strani določenih upravljavcev evidenc, čeprav je ta dolžnost izrecno zapisana v zakonu. Predlagatelj meni, da je ohranitev vsebine predmetne odločbe nujno potrebna za zagotavljanje nemotenega dela sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, zato jo v enakem obsegu vpeljuje tudi v predlagani zakon.

K 50. členu

Člen uvaja poglavje prehodnih in končnih določb, vsebinsko pa določa, da Vlada Republike Slovenije imenuje člane Strokovnega sveta po tem zakonu v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona. Glede na to, da člane v Strokovni svet predlagajo strokovna združenja sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, lahko pa tudi drugi organi in strokovne institucije oziroma resorna ministrstva in da jih imenuje Vlada na predlog ministra, pristojnega za pravosodje, je bilo potrebno določiti ustrezno časovnico za njihovo imenovanje. Ker je tako zbiranje ustreznih predlogov kot tudi imenovanje članov Strokovnega sveta postopkovno in vsebinsko precej obsežno, je predlagatelj imenovanje članov zamejil s tremi meseci od uveljavitve obravnavanega zakona.

K 51. členu

Navedeni člen opredeljuje, da konstitutivno sejo Strokovnega sveta v 15 dneh po imenovanju skliče predsednik tega sveta. V okviru navedenega člena je še določeno, da se določbe tega zakona o pristojnosti in delovanju Strokovnega sveta začnejo uporabljati naslednji dan po konstituiranju Strokovnega sveta. Glede na to, da s konstitutivno sejo Strokovni svet dejansko začne delovati, je smiselno, da se takoj po navedeni seji začnejo uporabljati tudi izpostavljene določbe. Opredeljeno je, da Strokovni svet sprejme poslovnik o svojem delu, imenuje namestnike člane in ustanovi Stalna strokovna telesa najpozneje v enem mesecu po konstituiranju. Zopet je predlagatelj ocenil, da so navedene aktivnosti Strokovnega sveta nujno potrebne in da jih je kot takšne potrebno tudi časovno zamejiti. Izpostaviti velja še četrti odstavek tega člena, ki določa, da minister za pravosodje sprejme akt o določitvi zneskov sejnin in drugih stroškov za delo in sodelovanje v Strokovnem svetu, Stalnih strokovnih telesih in Začasnih strokovnih telesih ter zagotovi pečat Strokovnega sveta, in sicer do sklica konstitutivne seje Strokovnega sveta (sejnine in stroški bodo namreč nastali že ob prvi, tj. konstitutivni seji). Z navedenim odstavkom predmetnega člena se ministra, pristojnega za pravosodje zaveže, da zagotovi tudi vsa potrebna sredstva za delo Strokovnega sveta, tako finančna kot tudi oblična (pečat), sicer Strokovni svet ne more celostno delovati.

K 52. členu

Predmetni člen smiselno opredeljuje, da letno poročilo o delu Strokovnega sveta le-ta izdela za prvo naslednje leto po letu, v katerem je bil konstituiran. Ker gre za letno poročilo je logično,

da ne more nastati za parcialno obdobje delovanja, temveč ga Strokovni svet izdela šele za celo leto svojega delovanja. Če je torej Strokovni svet konstituiran na primer meseca maja 2018, pomeni, da bo (prvo) letno poročilo za leto 2019, izdelal šele v letu 2020. Ni pa nedopustno, da bi Strokovni svet delno poročilo (ki ne bo »letno«) izdelal po lastni presoji že prej, vendar pa k temu ne bo zavezan.

K 53. členu

V tem členu je opredeljeno, da se za strokovna področja in podpodročja izvedenskega ali cenilskega dela oziroma za jezikovna področja, opisi, strokovne oziroma posamične smernice ter minimalne zahteve sprejmejo in objavijo na spletni strani v enem letu po začetku uporabe tega zakona. Predlagatelj se zaveda, da je oblikovanje smernic ter minimalnih zahtev časovno in vsebinsko zahtevna ter obsežna naloga. Temu ustrezno prilagaja sprejem in objavo strokovnih oziroma posamičnih smernic ter minimalnih zahtev, in sicer določa časovni okvir enega leta po začetku uporabe tega zakona.

K 54. členu

Predmetna prehodna določba jasno definira obveznost sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v delu, ki se nanaša na dolžnost posredovanja pisne izjave o delu (tretji odstavek 24. člena), in sicer gre za poročevalsko obdobje koledarskega leta 2019 (tj. leto, ki bo sledilo predvidenemu sprejemu, uveljavitvi in uporabi zakona). Navedeno hkrati pomeni, da se sodni izvedenci, cenilci in tolmači ne morejo razbremeniti obveznosti posredovanja pisne izjave o točnosti podatkov (kar je njihova že obstoječa dolžnost), medtem ko pa ga za posledice neposredovanja izjave o delu ne bodo mogle obremeniti pred letom 2020. Določitev koledarskega leta 2019, za katero bo potrebno poročati, je po mnenju predlagatelja primerna, saj bo to za sodne izvedence, cenilce in tolmače pomenilo dovolj časa, da se z novo obveznostjo temeljito seznanijo.

K 55. členu

V okviru obravnavanega člena je določen način reševanja postopkov imenovanj ali razrešitev sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev, ki so se začeli pred uveljavitvijo tega zakona, in sicer se le-ti končajo po dosedanjih predpisih, kar je z vidika (pričakovane) pravne varnosti najbolj smiselno in v praksi največkrat uporabljeno.

K 56. členu

Navedeni člen določa, da se določbe o disciplinski odgovornosti in disciplinskem postopku lahko uporabljajo le za kršitve, ki so nastale po uveljavitvi tega zakona. Pri opravljanju dela sodnega izvedeništva, cenilstva in tolmačenja, morajo sodni izvedenci, cenilci in tolmači vedno ravnati skladno z veljavno zakonodajo. Zopet v smislu zagotavljanja pravne varnosti, se morebitne kršitve, ki so opredeljene v predlaganem zakonu v okviru disciplinskega postopka, po slednjem presojuje šele po uveljavitvi tega zakona. Kakršnokoli obravnavanje odgovornosti sodnih izvedencev, cenilcev in tolmačev v nasprotju s to določbo bi po mnenju predlagatelja pomenilo grob poseg v načelo zaupanja v (trenutno veljavno) pravo.

K 57. členu

Obravnavani člen določa, da se podzakonski akti, ki so določeni s tem zakonom, izdajo v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona. Z namenom smiselne vsebinske zapolnitve podzakonskih

aktov je še določeno, da se do izdaje podzakonskih aktov po tem zakonu smiselno uporabljajo določbe podzakonskih aktov, izdanih na podlagi dosedanjega 12. poglavja ZS, in sicer Pravilnika o sodnih izvedencih in sodnih cenilcih, Pravilnika o sodnih tolmačih ter Pravilnika o zagotovitvi sredstev za strokovno izpopolnjevanje sodnih izvedencev in sodnih cenilcev.

K 58. členu

Ker obravnavani predlog zakona vsebinsko v celoti nadomešča in razširja 12. poglavje trenutno veljavnega Zakona o sodiščih, z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati celotno 12. poglavje Zakona o sodiščih, kar je določeno v tem členu. Do začetka uporabe tega zakona pa se uporabljajo določbe Zakona o sodiščih oziroma 12. poglavja, če ta zakon ne določa drugače.

K 59. členu

Določeno je, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018, razen določb o imenovanju namestnikov članov Strokovnega sveta, o ustanovitvi Stalnih strokovnih teles ter imenovanju njihovih članov ter o sprejemu poslovnika, ki se uporabljajo po konstituiranju Strokovnega sveta.